

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΠΑΤΡΩΝ
UNIVERSITY OF PATRAS

ΤΜΗΜΑ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΤΜΗΜΑ ΜΟΥΣΕΙΟΛΟΓΙΑΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΜΑΘΗΤΩΝ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΤΟΥ ΣΗΜΕΡΑ

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: ΣΚΟΥΡΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ : ΒΕΡΓΟΠΟΥΛΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ

ΠΥΡΓΟΣ 2022

ΠΕΡΙΛΗΨΗ :

Σύμφωνα με το αναλυτικό πρόγραμμα του Υπουργείου Παιδείας στη χώρα μας το μάθημα της Γλώσσας αναδεικνύεται ως το πλέον κατεξοχήν μέσο για την καλλιέργεια της εθνικής συνείδησης και την εφαρμογή του πολιτιστικού γραμματισμού. Αυτό ωστόσο δε σημαίνει πως και τα υπόλοιπα μαθήματα δε μπορούν σε ένα βαθμό να γίνουν κατάλληλοι φορείς πολιτιστικών στοιχείων (π.χ. Ιστορία , Αγωγή του Πολίτη, Φιλοσοφία, Θρησκευτικά, Μαθήματα Καλλιτεχνικών). Στην παρούσα διπλωματική εργασία θα αναφερθούν αναλυτικά οι πολιτιστικές αναφορές που συναντώνται στα βιβλία της γλώσσας της Γ΄ , Δ΄, Ε΄ και ΣΤ΄ της δημοτικής εκπαίδευσης , θα γίνει επεξήγηση των χρησιμοποιούμενων μεθόδων προσέγγισης του πολιτισμού μέσα από την εκπαίδευση , θα επιχειρηθεί κριτική τους και τέλος θα παρουσιαστούν προτάσεις για περαιτέρω αξιοποίηση των πολιτιστικών στοιχείων μέσα από την εκπαίδευση , τόσο με μεθόδους εντός όσο και εκτός της τυπικής εκπαιδευτικής διαδικασίας.

Λέξεις κλειδιά: Εκπαίδευση, πολιτισμός, μαθητές δημοτικού, βιβλία νεοελληνικής γλώσσας. Education, civilization, elementary school students, books of modern Greek language.

ABSTRACT :

According to the curriculum of the Ministry of Education in our country, the language course is emerging as the most prominent means for the cultivation of national consciousness and the application of cultural literacy. However, this does not mean that the other courses can not to some extent become suitable carriers of cultural elements (e.g., History, Citizenship Education, Philosophy, Religion, Art Courses). In this dissertation will be mentioned in detail the cultural references found in the language books of the 3rd, 4th, 5th and 6th classes of primary education, the methods used to approach culture through education will be explained, their critique will be attempted and finally, proposals will be presented for further utilization of cultural elements through education, both with methods inside and outside the formal educational process.

Περιεχόμενα

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	5
----------------	---

ΟΡΙΣΜΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ :	6
ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ.....	6
ΔΙΑΤΗΡΗΣΗ ΚΑΙ ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΜΕΣΩ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ.....	7
ΤΡΟΠΟΙ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗΣ ΚΑΙ ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗΣ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΤΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ	9
ΝΕΕΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΕΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	12
Πλεονεκτήματα από τη χρήση των Νέων Τεχνολογιών και μέσων επικοινωνίας στην εκπαιδευτική διαδικασία	13
Μειονεκτήματα από τη χρήση των Νέων Τεχνολογιών και μέσων επικοινωνίας στην εκπαιδευτική διαδικασία	18
ΠΟΣΟΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΑΝΑ ΤΑΞΗ	20
Γ΄ ΤΑΞΗ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ	20
Δ΄ ΤΑΞΗ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ	21
Ε΄ ΤΑΞΗ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ.....	22
ΣΤ΄ ΤΑΞΗ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ.....	23
Τα είκοσι πέντε καλύτερα μουσεία της Αθήνας που μπορεί να επισκεφθεί ένα παιδί είτε με το σχολείο του είτε με την οικογένειά του.....	27
Μουσείο της Ακρόπολης	27
Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο.....	27
Βιομηχανικό μουσείο φωταερίου	28
ΠΑΡΑΘΕΣΗ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΑΝΑΛΥΤΙΚΑ ΣΕ ΟΛΑ ΤΑ ΣΧΟΛΙΚΑ ΒΙΒΛΙΑ ΤΩΝ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΤΑΞΕΩΝ ΤΗΣ Γ΄, Δ΄, Ε΄ ΚΑΙ ΣΤ΄ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ	29
Γ΄ Δημοτικού τεύχος 1.....	29
Γ΄ Δημοτικού τεύχος 2.....	31
Γ΄ Δημοτικού τεύχος 3.....	33
Δ΄ Δημοτικού Α΄ Τεύχος	38
ΕΝΟΤΗΤΑ 1.....	38
ΕΝΟΤΗΤΑ 2.....	39
ΕΝΟΤΗΤΑ 3.....	41
Ενότητα 4 - Προστασία φυσικού περιβάλλοντος - Έννοια Καθαριότητας - Έννοια Ανακύκλωσης. ..	42
ΕΝΟΤΗΤΑ 5 ΣΚΟΠΟΣ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΚΗ ΑΓΩΓΗ	43
Δ΄ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ Β ΤΕΥΧΟΣ.....	44
Δ΄ Δημοτικού τεύχος Γ΄	51

ΕΝΟΤΗΤΑ 11.....	51
ΕΝΟΤΗΤΑ 12.....	51
ΕΝΟΤΗΤΑ 13.....	52
ΕΝΟΤΗΤΑ 14 : Το ανθρώπινο θάυμα.....	54
ΕΝΟΤΗΤΑ 15 ΧΡΙΣΤΟΣ ΑΝΕΣΤΗ.....	57
ΕΝΟΤΗΤΑ 16 ΤΑΞΙΔΙΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	58
ΓΛΩΣΣΑ Ε ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ.....	59
Α ΤΕΥΧΟΣ.....	59
ΕΝΟΤΗΤΑ 2 Η ΖΩΗ ΣΤΗΝ ΠΟΛΗ	61
ΕΝΟΤΗΤΑ 3.....	63
ΕΝΟΤΗΤΑ 4 ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΖΩΟΦΙΛΙΑ.....	64
ΕΝΟΤΗΤΑ 5 ΤΟ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ	65
ΕΝΟΤΗΤΑ 6 Η σημασία της φιλίας / διαπολιτισμική φιλία / αγκάλιασμα του διαφορετικού.....	66
ΕΝΟΤΗΤΑ 7.....	68
ΕΝΟΤΗΤΑ 9 ΒΙΒΛΙΑ ΚΑΙ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΕΣ.....	72
Γλώσσα Ε΄ Δημοτικού Τεύχος Γ.....	75
ΕΝΟΤΗΤΑ 13 ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ.....	75
ΕΝΟΤΗΤΑ 14 ΠΑΣΧΑ.....	76
ΕΝΟΤΗΤΑ 15 ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ.....	77
ΕΝΟΤΗΤΑ 19 ΑΘΛΗΜΑΤΑ-ΣΠΟΡ	79
ΕΝΟΤΗΤΑ 17 ΤΑΞΙΔΙΑ ΣΤΟ ΔΙΑΣΤΗΜΑ.....	81
Γλώσσα Στ΄ Δημοτικού Τεύχος Α.....	83
ΕΝΟΤΗΤΑ 1 ΤΑΞΙΔΙΑ,ΤΟΠΟΙ, ΜΕΤΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕΣΑ	83
ΕΝΟΤΗΤΑ 2 ΚΑΤΟΙΚΙΑ	83
ΕΝΟΤΗΤΑ 3 28η Οκτωβρίου	85
ΕΝΟΤΗΤΑ 4 ΔΙΑΤΡΟΦΗ	87
ΕΝΟΤΗΤΑ 5 17 ΝΟΕΜΒΡΗ.....	88
ΕΝΟΤΗΤΑ 6 Η ΖΩΗ ΣΕ ΑΛΛΟΥΣ ΤΟΠΟΥΣ	89
Γλώσσα ΣΤ Δημοτικού Τεύχος Β΄	90
ΕΝΟΤΗΤΑ 7 ΖΩΗ ΕΞΩ ΑΠΟ ΤΗ ΠΟΛΗ.....	90
ΕΝΟΤΗΤΑ 8 ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ.....	92
ΕΝΟΤΗΤΑ 11 ΣΥΓΓΕΝΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ	98

ΕΝΟΤΗΤΑ 12 25η ΜΑΡΤΙΟΥ	99
ΓΛΩΣΣΑ ΣΤ' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΤΕΥΧΟΣ Γ'	101
ΕΝΟΤΗΤΑ 13 Παραδοσιακά και σύγχρονα επαγγέλματα	101
ΕΝΟΤΗΤΑ 14 ΠΑΣΧΑ	104
ΕΝΟΤΗΤΑ 15 ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ –ΘΕΑΤΡΟ	105
ΕΝΟΤΗΤΑ 16 ΜΟΥΣΕΙΑ.....	108
ΕΝΟΤΗΤΑ 17 ΠΟΛΕΜΟΣ ΚΑΙ ΕΙΡΗΝΗ	109
Συμπεράσματα – Επισημάνσεις	111
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	114

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

ΟΡΙΣΜΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ :

Η έννοια της λέξης πολιτισμός είναι πολυδιάστατη και προσαρμοσμένη μέσα στην ιστορία του ανθρώπου. Προσαρμοσμένη στο βαθμό που να χαρακτηρίζει σε κάθε εποχή τις ανάγκες του για εκφραστικότητα προς κάτι ανώτερο από τη βιολογική του υπόσταση.

Η αστικοποίηση του ανθρώπου συντέινε στην ανάπτυξη του πολιτισμού , τόσο στον τεχνικό τομέα(υλικά επιτεύγματα, δραστηριότητες και έργα),όσο και στον πνευματικό τομέα (πνευματικά έργα, αξίες, ήθη , έθιμα , παραδόσεις , συναισθήματα, αισθητική , μόρφωση και πνευματική καλλιέργεια "culture").

Ένας πολιτισμός δεν έχει απαραίτητα τοπικό χαρακτήρα. Μπορεί να διαχέεται γεωγραφικά και με άλλα κοινωνικά κριτήρια που του δίνουν ταυτότητα, όπως η φυλή, η εθνικότητα, η θρησκεία, η γλώσσα, η μόδα ή κάποιος άλλος παράγοντας κοινωνικής συνοχής. Ένας πολιτισμός μπορεί να εξαφανιστεί , αν αλλοιωθούν σε μεγάλο ποσοστό στοιχεία της πολιτισμικής του ταυτότητας. Παρόλο που οι πολιτισμοί χάνονται ή εξελίσσονται σε νέα πολιτισμικά μορφώματα, κάποιοι αφήνουν πίσω τους πνευματικά επιτεύγματα ως παγκόσμια κληρονομιά. Σήμερα η παγκοσμιοποίηση, κάτω από την ομπρέλα ενός πανανθρώπινου πολιτισμού, υπόσχεται και ως ένα σημείο δημιουργεί συνθήκες για την ανάπτυξη κοινών στοιχείων με ενωτικό ρόλο σε παγκόσμια κλίμακα όπως οι ηθικές αξίες, η κοινωνική νοημοσύνη και η οικολογική συνείδηση

ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ

Πολιτιστική κληρονομιά είναι το κληροδότημα από υλικά (απτός πολιτισμός: κτίρια, μνημεία έργα τέχνης βιβλία, ενδυμασία, αρχαιολογικοί χώροι κλπ) και άυλα (άυλος πολιτισμός : λαογραφία, ήθη, έθιμα, πρακτικές παραδόσεις ,αισθητικές και πνευματικές αντιλήψεις, κοινωνικές, θρησκευτικές και φιλοσοφικές αξίες, καλλιτεχνική έκφραση, γλώσσα, προφορική παράδοση, γνώση) χαρακτηριστικά μιας κοινωνίας τα οποία έχουν κληροδοτηθεί από παλαιότερες γενιές, διατηρούνται στο παρόν και παραχωρούνται στο μέλλον για να επωφεληθούν οι επόμενες γενιές. Επιπλέον στη πολιτιστική κληρονομιά περιλαμβάνεται και η φυσική κληρονομιά (ύπαιθρος, φυσικό περιβάλλον, χλωρίδα, πανίδα, βιοποικιλότητα) καθώς και ψηφιακή κληρονομιά-πόροι που δημιουργήθηκαν σε ψηφιακή μορφή (ψηφιακή τέχνη, animation κλπ).

Η πολιτιστική κληρονομιά είναι μοναδική και αναντικατάστατη, γεγονός που φορτίζει το σύγχρονο πολιτισμό με την ευθύνη της διατήρησης και διαφύλαξης της. Η διατήρηση της άυλης κληρονομιάς είναι πιο δυσχερής από τη διατήρηση των φυσικών απτών αντικειμένων.

ΔΙΑΤΗΡΗΣΗ ΚΑΙ ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΜΕΣΩ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Ένας από τους βασικούς σκοπούς της εκπαίδευσης θα πρέπει να είναι και είναι σε ένα βαθμό η μεταλαμπάδευση της εθνικής αλλά και της παγκόσμιας πολιτιστικής κληρονομιάς στα παιδιά και τους νέους . Η πολιτισμική αγωγή και εκπαίδευση σημαίνει και προϋποθέτει την ικανότητα αναστοχασμού. Τα παιδιά και οι νέοι μαθαίνουν να στοχάζονται πάνω στο πολιτισμό τους, άλλους πολιτισμούς και το πολιτισμό γενικότερα, μαθαίνοντας έτσι να λειτουργούν σε μια κοινωνία η όποια δεν έχει να τους προσφέρει εύκολες απαντήσεις, μια κοινωνία υπερπληροφόρησης όπου οι πηγές ενδεχομένως είναι αντιφατικές μεταξύ τους και όπου είναι δύσκολη η διαμόρφωση μιας ταυτότητας.

Η μελέτη της πολιτιστικής κληρονομιάς στο σχολείο εμπλουτίζει και διευρύνει την αντιληπτική και νοηματοδοτική ικανότητα των μαθητών στο χώρο και το χρόνο, διασφαλίζοντας μια ουσιαστική αναφορικότητα της σχολικής γνώσης σχετικά με το παρελθόν.

Η βασική ιδέα της εκπαίδευσης στον τομέα της πολιτιστικής κληρονομιάς είναι να προσφέρει ευκαιρίες συμμετοχής σε εμπειρίες για την απόκτηση νέων ιδεών και δεξιοτήτων. Ερχόμενοι σε άμεση επαφή με την πολιτιστική κληρονομιά ή αναλύοντάς την, οι εκπαιδευόμενοι αποκτούν γνώσεις, διανοητικές δεξιότητες κι ένα ευρύτερο φάσμα ικανοτήτων σε θέματα όπως η διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς ή η κοινωνική ευημερία.

Ο διάλογος, επομένως, ανάμεσα στο υποκείμενο-μαθητή και στο αντικείμενο-πολιτισμικό προϊόν αποτελεί μια μορφή ευρύτερης πολιτισμικής επικοινωνίας, η οποία πλουτίζει την προσωπικότητα του παιδιού ή του εφήβου και τον βοηθά να ανακαλύψει τα σήματα που εκπέμπει ο κόσμος γύρω του αλλά και την ικανότητα σημασιοδότησης που διαθέτει ο ίδιος.

ΤΡΟΠΟΙ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗΣ ΚΑΙ ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗΣ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΤΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

Τόσο εντός των διδακτικών ωρών στο μάθημα της Γλώσσας / Νεοελληνικής Λογοτεχνίας , όσο και γενικότερα στα πλαίσια της Ευέλικτης Ζώνης το αναλυτικό πρόγραμμα του δημοτικού σχολείου οφείλει να εμπλουτίζεται με επαρκή πολιτιστικά στοιχεία τόσο εθνικά όσο και διαπολιτισμικά , ώστε οι μαθητές να αποκτήσουν συνείδηση της πολιτιστικής του ταυτότητας αλλά και της ανθρώπινης γενικά δημιουργίας. Να κατανοήσουν ότι τα πολιτιστικά επιτεύγματα είναι προϊόν συλλογικής προσπάθειας , οφείλουν να τα σέβονται και να τα διατηρούν κι ότι είναι πάντοτε ζωντανά , καθώς αποτελούν τη γνώση του παρελθόντος κι αποτελούν τη βάση για το μέλλον μας. Μέσα από διάφορες πολιτιστικές δράσεις και βιωματικές διαδικασίες οι μαθητές προσεγγίζουν τη μάθηση μέσα από παρατήρηση, έρευνα ,ανάλυση και σύνθεση, ομαδική –συνεργατική δουλειά, δημιουργικότητα , δράσεις και αξιολόγηση. Σημαντική σε κάθε περίπτωση , ειδικά για τις εκτός της τυπικής εκπαιδευτικής διαδικασίας δράσεις , είναι η συνεργασία με τοπικές αρχές, πολιτιστικούς φορείς και συλλόγους, υπουργεία κλπ για το όσο το δυνατόν πιο πετυχημένο άνοιγμα του σχολείου στην κοινωνία.

Αναγκαίο σε κάθε περίπτωση είναι οι ίδιοι οι εμπλεκόμενοι εκπαιδευτικοί να είναι γνώστες , να διακατέχονται από ευελιξία και διάθεση για καινοτομία , να πιστεύουν προ πάντων στην ιδέα ενός ανοικτού στην κοινωνία σχολείου και να προτρέπουν τους μαθητές τους να διακατέχονται από ενεργητική διάθεση απέναντι στην κατάκτηση της γνώσης , προκειμένου να πετύχουν το βέλτιστο μαθησιακό αποτέλεσμα.

Τα πολιτιστικά προγράμματα που δύνανται να υλοποιηθούν εντός της σχολικής εκπαιδευτικής διαδικασίας θεματικά είναι πάρα πολλά και αντίστοιχα πολλές είναι και οι αντίστοιχες δράσεις – εργαστήρια σε θεματικές ενότητες που μπορούν να αναπτυχθούν παράλληλα. Ενδεικτικά αναφέρονται οι παρακάτω θεματικές ενότητες / δράσεις :

Διαπολιτισμική εκπαίδευση / εισαγωγή σε άλλους πολιτισμούς / σεβασμός του διαφορετικού / καλλιέργεια της ανεκτικότητας (προβολή εικόνων από την καθημερινότητα άλλων λαών όπως ζουν σήμερα αλλά και στο παρελθόν /ανάγνωση κειμένων σχετικών με τον λαϊκό , θρησκευτικό πολιτισμό σε άλλα μέρη της γης / ακρόαση μουσικής / χοροί /τέχνη /πολιτιστικά επιτεύγματα ξένων πολιτισμών παλαιότερα και σύγχρονα – σχέση με το δικό μας πολιτισμό, ομοιότητες και διαφορές ,σημεία επιρροής και αλληλεπίδρασης ,

Θρησκευτικά και Ιστορικά Μνημεία του Τόπου μας (της γειτονιάς μας , της πόλης μας , του χωριού μας , της χώρας μας)

Τοπική πολιτιστική παράδοση

Τοπική Ιστορία και Μυθολογία/Εθνική Ιστορία και Μυθολογία

Λαογραφική Παράδοση –Εργαστήρι Λαογραφίας- Ελληνική παραδοσιακή Τέχνη (γιορτές /τελετουργίες/αντιλήψεις/αξίες/ ήθη έθιμα και παραδόσεις / προφορική παράδοση / ενδυμασία, κεντήματα, φαγητά, διακόσμηση , ζωγραφική ,υφαντική , λαϊκή αρχιτεκτονική κλπ / επίσκεψη σε Λαογραφικά Μουσεία)

Προφορική Λαϊκή Παράδοση / Αφήγηση παραμυθιών /λαϊκών μύθων / οι μεγαλύτερες τάξεις αφηγούνται ή διαβάζουν μεγαλόφωνα παραμύθια και ιστορίες που ξέρουν (φέρνουν τα ίδια η ο δάσκαλος βιβλία από το σπίτι ή την προσωπική τους βιβλιοθήκη) / απαγγελία ποιημάτων -διαγωνισμοί απαγγελίας

Θέατρο –Θεατρικό Εργαστήρι -Θεατρική Παιδεία / Παιχνίδια Ρόλων /Κουκλοθέατρο/Θέατρο Σκιών /Βιωματική προσέγγισης τέχνης και ιστορίας/ Η θεραπευτική αξία του θεάτρου

Κινηματογράφος – Ντοκιμαντέρ-Οπτικοακουστικά Μέσα / Εργαστήρι Κινηματογράφου

Διαδραστική εκπαίδευση με χρήση σύγχρονων μέσων τεχνολογίας/ Εκμετάλλευση της ψηφιακής τεχνολογίας

(προβολή ταινιών, ντοκιμαντέρ, ιστορικών ντοκουμέντων)

Ακρόαση απομαγνητοφωνημένων αποσπασμάτων από παραστάσεις / αφηγήσεις / θεατρικά έργα / ηχητικά -ιστορικά ντοκουμέντα / συνεντεύξεις καλλιτεχνών / βιογραφίες ανθρώπων του πολιτισμού

Μουσική Παιδεία –Μουσικό Εργαστήρι (θεωρία της μουσικής, γνωριμία με τα κυριότερα είδη μουσικής τέχνης / όργανα μουσικής / παραδοσιακό , κλασσικό και μοντέρνο τραγούδι /επίσκεψη με το σχολείο σε συναυλίες, μουσικές παραστάσεις – π.χ. Λυρική Σκηνή κλπ / γνωριμία με συνθέτες που έχουν μελοποιήσει γνωστά ποιήματα)

Χορός – Εργαστήρι Χορού (ελληνικοί παραδοσιακοί χοροί, χοροί από άλλες χώρες , μοντέρνος χορός , κλασσικός χορός –μπαλέτο - σύνδεση με θέατρο και όπερα / εργαστήρι κίνησης και κινησιοθεραπείας – επίσκεψη με το σχολείο σε Χορευτικές Παραστάσεις

Ιστορία της Τέχνης και της Θεωρίας της Αισθητικής

Εικαστικές Τέχνες (εξοικείωση με έργα τέχνης/εισαγωγή στις Τέχνες – Ζωγραφική-Σχέδιο /Γλυπτική-Κεραμικά /Χαρακτική /Αρχιτεκτονική αλλά και πιο μοντέρνες εκδοχές τους όπως η Φωτογραφία /η Γραφιστική –ψηφιακές τέχνες –Κινηματογράφος /ο σχεδιασμός μόδας/ο βιομηχανικός σχεδιασμός κλπ ,,,Φυσική ή διαδραστική- με τη βοήθεια της τεχνολογίας - επίσκεψη σε μουσεία /γκαλερί/πινακοθήκες)

Φωτογραφία –Εργαστήρι Φωτογραφίας (η ιστορία της φωτογραφίας , η εξέλιξή της σε τέχνη / η σχέση της με τις άλλες μορφές τέχνης και ιδιαίτερα με τη ζωγραφική)

Μαθητικός Τύπος /Μαθητική Εφημερίδα- ιστορία της Γραφής και της Τυπογραφίας / γνωριμία με την **Ιστορία των Μ.Μ.Ε.**

Ιστορία των Μ.Μ.Μ. / Ο σιδηρόδρομος και η ιστορία του / τα πρώτα ατμόπλοια /το αερόστατο / το πρώτο αυτοκίνητο κλπ/κυκλοφοριακή αγωγή-Κ.Ο.Κ.

Ιστορία του Αθλητισμού / Αθλήματα στην Αρχαία Ελλάδα / αθλοπαιδιές στο παλιό σχολείο / γυμναστικές επιδείξεις / διάσημοι πρωταθλητές /ιστορία των Ολυμπιακών Αγώνων – Ολυμπιακά Αθλήματα – η αξία του Αθλητισμού

Εξοικείωση με τις Τοπικές Γλώσσες / Διαλέκτους /Ήθη -Έθιμα - Παραδόσεις

Μουσειοπαιδαγωγική Εκπαίδευση (φυσική ή διαδραστική επίσκεψη σε μουσεία / συμμετοχή σε εκπαιδευτικά θεματικά προγράμματα που διοργανώνουν τα μουσεία κατά καιρούς)

Βιωματικές Δράσεις / Γιορτές -Εκδηλώσεις / Εργαστήρια

Γνωριμία με το Βιβλίο /αφήγηση /σιωπηλή ανάγνωση κειμένων / επίσκεψη σε Βιβλιοθήκες – εμπλουτίζοντας της σχολική βιβλιοθήκη / Λέσχες Ανάγνωσης / Ξαναγράφοντας μία ιστορία- φανταζόμαστε μία δική μας συνέχεια ή ένα δικό μας τέλος

Γνωριμία με καλλιτέχνες εν ζωή /συνεντεύξεις/ παρουσίαση βιογραφιών /επίσκεψη συγγραφέων στα σχολεία /παρουσιάσεις βιβλίων/ ζωντανεύοντας της λογοτεχνία –αφήγηση από τους ίδιους του καλλιτέχνες των έργων τους στους μαθητές/ δραματοποίηση

Φυσικό περιβάλλον/ Οικολογία, ανακύκλωση, προστασία φυσικού περιβάλλοντος, περιβαλλοντολογικά προβλήματα, ευαισθητοποίηση των μαθητών στα θέματα της μόλυνσης και της καταστροφής του φυσικού περιβάλλοντος/ Επαφή με τη φύση -επίσκεψη σε πάρκα /περιοχές NATURA / Κηπουρική -μαθαίνω τα φυτά /λουλούδια ,να φυτεύω , να καλλιεργώ

Οικιακή Οικονομία / Βασικές γνώσεις μαγειρικής/ **Η Τέχνη της Μαγειρικής -Γαστρονομίας/** παραδοσιακές συνταγές του τόπου μας αλλά και άλλων τόπων και χωρών.

Αστικός πολιτισμός/Αγωγή του Πολίτη / Κυκλοφοριακή Αγωγή -Κ,Ο,Κ η Βουλή και ο ρόλος της /μαθαίνω τα δικαιώματά μου αλλά και τις υποχρεώσεις μου ως πολίτης της χώρας

μου αλλά και ως πολίτης του κόσμου - ανθρώπινα δικαιώματα /ο ρόλος της δικαιοσύνης/καλλιεργώ αξίες στην κοινωνική ζωή των μαθητών και στο ρόλο τους ως μελλοντικών ενεργών πολιτών. /ανάπτυξη θεμελιωδών δεξιοτήτων για την επίλυση προβλημάτων της καθημερινής ζωής.

ΝΕΕΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΕΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

- Η ανάπτυξη των τηλεπικοινωνιών και των δικτύων τα τελευταία δέκα χρόνια θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ταχύτατη και αλματώδης διότι οι δυνατότητες οι οποίες προσφέρει στις μέρες μας είναι τεράστιες. Ο ηλεκτρονικός υπολογιστής έχει τη δυνατότητα να εκμηδενίζει τις αποστάσεις χάρη στους νέους τρόπους επικοινωνίας που διαθέτει. Ως αποτέλεσμα οι νέες τεχνολογίες θα λέγαμε πως είναι σε θέση να αποτελέσουν ένα εργαλείο αρκετά ισχυρό για την ενδυνάμωση της εκπαιδευτικής διαδικασίας δίνοντας μια νέα διάσταση στο τομέα της εκπαίδευσης καθώς και στη μάθηση.
- Η ταχύτατη διεξόδυση της Πληροφορικής σε όλους τους τομείς και η επιτυχία των νέων τεχνολογιών της Πληροφορικής και των Επικοινωνιών τα τελευταία είκοσι χρόνια βασίζεται, κατά κύριο λόγο, πάνω σε τρία σημεία τα οποία ορίζουν ταυτόχρονα και τον καινοτόμο χαρακτήρα τους: προσομοίωση (simulation), αλληλεπιδραστικότητα (interactivity), πραγματικός χρόνος (real time). (Ζωγόπουλος 2005).
- Με τη βοήθεια και τη χρήση των ΤΠΕ έχει αλλάξει ριζικά και εξ'ολοκλήρου ο τομέας της εκπαίδευσης διότι πλέον έχουν αλλάξει τα πρότυπα της καθώς μετατράπηκε από ένα κλειστό μοντέλο και μια τάξη η οποία είχε ως επίκεντρο τον εκάστοτε δάσκαλο σε ένα μοντέλο το οποίο θα λέγαμε ότι επικεντρώνεται πολύ περισσότερο στο μαθητή (μαθητοκεντρική προσέγγιση).

Στην ολοκλήρωση αυτή μορφή εκπαίδευσης υπάρχει ο δάσκαλος ο ρόλος του οποίου είναι ως κάτοχος γνώσης να διαχειρίζεται ποικίλους προβληματισμούς με ικανότητα στην επίλυση αποριών καθώς και στη διέγερση των πνευματικών ικανοτήτων των μαθητών μέσα από μαθήματα ηλεκτρονικής μάθησης, υβριδικής μάθησης και συνεργασίας. Εν ολίγης έχουμε να κάνουμε με μια μετατροπή των μαθητών από αποκλειστικά παθητικούς αποδέκτες γνώσης σε ενεργούς συνεργάτες στη μάθηση χρησιμοποιώντας ψηφιακά μέσα, με αποτέλεσμα η διδασκαλία να αποκτά μαθητοκεντρικό χαρακτήρα.

Η συμβατική εκπαίδευση είναι η διαδικασία μάθησης κατά την οποία οι εκπαιδευτικοί και οι μαθητές βρίσκονται ταυτόχρονα στον ίδιο φυσικό χώρο, στην τάξη (Καρατζά και συν., 2005). Όμως, η ανάγκη για μεγαλύτερη αυτονομία και ευελιξία ως προς τον τόπο, τον χρόνο και τον

ρυθμό μάθησης οδήγησε στη γέννηση της ψηφιακής εκπαίδευσης. Έτσι τον τελευταίο καιρό έχει αρχίσει να χρησιμοποιείται συχνά ο όρος ηλεκτρονική μάθηση (e-learning). Η ηλεκτρονική μάθηση δίνει μία τελείως διαφορετική διάσταση στην έννοια της μάθησης. Με τη χρήση της ηλεκτρονικής μάθησης οι εκπαιδευόμενοι κερδίζουν πολύτιμο χρόνο μετακινήσεων και τους δίνεται η δυνατότητα να διαλέξουν μόνοι τους το χρόνο που θα διαθέσουν.

Η ηλεκτρονική εκπαίδευση χαρακτηρίζεται αλλιώς και ψηφιακή (digital education) . Πιο συγκεκριμένα, η ψηφιακή εκπαίδευση στις μέρες μας αξιοποιεί τις ΤΠΕ (Τεχνολογίες Πληροφορίας και Επικοινωνίας) για την υποστήριξη της μάθησης με συνδυασμό νέων και παραδοσιακών εκπαιδευτικών προσεγγίσεων και μεθόδων και τελικό σκοπό την επέκταση της μάθησης πέρα από τα όρια της τυπικής τάξης .(Επιπροσθέτως, καλύπτει και τη μάθηση που παρέχεται αποκλειστικά σε σύνδεση πραγματικού χρόνου (online) και από απόσταση (εξΑΕ).

Η σύγχρονη ηλεκτρονική μάθηση, απαιτεί τη σύνδεση μαθητών και εκπαιδευτικών σε πραγματικό χρόνο (Real time) και έχει τη δυνατότητα να υποστηρίζεται μέσα από διάφορες εκπαιδευτικές πλατφόρμες (κυρίως μέσα από την τηλεδιάσκεψη και την συνομιλία). Οι μαθητές και οι εκπαιδευτικοί έχουν τη δυνατότητα να βιώνουν την ηλεκτρονική μάθηση σύγχρονου τύπου/μοντέλου ως πιο «κοινωνική» μάθηση, διότι τους προσφέρει ουσιαστική αλληλεπίδραση ρωτώντας και απαντώντας σε ερωτήσεις σε πραγματικό χρόνο χρησιμοποιώντας οπτικοακουστικά μέσα (μικρόφωνο, κάμερα) τα οποία προσθέτουν διάδραση στην εξαποστάσεως επικοινωνία.

Αντίθετα, η ασύγχρονη ηλεκτρονική μάθηση κάνει την εμφάνισή της κυρίως μέσα από διάφορες εκπαιδευτικές πλατφόρμες, είτε μέσα από το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο (σχολικά ή μαθητικά e-mail) και τις προδιαγεγραμμένες ομάδες συζήτησης, υποστηρίζοντας έτσι τις σχέσεις μεταξύ των μαθητών και των εκπαιδευτικών, ακόμα και στην έσχατη περίπτωση που οι μαθητές δεν μπορούν να είναι συνδεδεμένοι ταυτόχρονα.

Η είσοδος των νέων τεχνολογιών και μέσων έκφρασης, κρύβει δυο πλευρές. Την θετική και την αρνητική. Αναλυτικότερα:

Πλεονεκτήματα από τη χρήση των Νέων Τεχνολογιών και μέσων επικοινωνίας στην εκπαιδευτική διαδικασία

Ξεκινώντας από τα θετικά στοιχεία, και συνοπτικά αναφερόμενοι, είμαστε σε θέση να διαπιστώσουμε (χρησιμοποιώντας έγκυρες βιβλιογραφικές αναφορές τις οποίες και παραθέτουμε στο όλο κείμενο), ότι οι νέες τεχνολογίες και μέσα έκφρασης στην εκπαιδευτική διαδικασία:

- Δίνουν στο καθηγητή/εκπαιδευτικό την απαραίτητη βοήθεια έτσι ώστε να συμπεριλάβει την παιδαγωγική αξιοποίηση των υπολογιστικών εργαλείων στην καθημερινή εκπαιδευτική πρακτική. Ο καθηγητής θα πρέπει να είναι σε θέση να καταστήσει το καινούριο "ηλεκτρονικό" σύστημα εκπαίδευσης όσο το δυνατόν πιο

κατανοητό, καθώς και να δημιουργήσει μια προσέγγιση εξίσου κατάλληλη και προσιτή ως προς τη **δημιουργική και συνεχιζόμενη εκμάθηση**, η οποία να θέτει αυτές τις νέες διαδικασίες σ' ένα ενιαίο πλαίσιο. Επίσης, ο καθηγητής είναι υποχρεωμένος να ενεργεί με μελλοντικές προοπτικές ως πηγή γνώσεων προς τους μαθητές, **φιλτράροντας τον τεράστιο όγκο κατακερματισμένων πληροφοριών** που συναντούν οι μαθητές τόσο εντός όσο και εκτός του σχολικού περιβάλλοντος, καθώς και να τους βοηθήσει στο να ξεχωρίζουν τις έγκυρες και σωστές πηγές μάθησης που υπάρχουν στο διαδίκτυο. Ο δάσκαλος θα πρέπει να δείξει στους μαθητές την εκπαιδευτική διαδικασία με σωστό και ασφαλή τρόπο πράγμα που προϋποθέτει ειδική εκπαίδευση στο προσωπικό διδασκαλίας. Όποιο και να είναι το αντικείμενο της διδασκαλίας, ο εκπαιδευτικός θα πρέπει να είναι σε θέση να μεταφέρει στους μαθητές την έννοια της εξέλιξης του θέματος αυτού, προκειμένου να προσφέρει ένα λόγο σκέψης με συνεχή και αδιάσπαστο τρόπο.

- Διαμόρφωση ενός νέου μοντέλου περιβάλλοντος μάθησης το οποίο είναι δικτυωμένο ηλεκτρονικά καθώς και τις και ολοκαίνουριες σχέσεις σε έννοιες όπως η μάθηση, η πληροφόρηση, η γνώση οι οποίες έχουν ένα εξαιρετικά διακριτό περιεχόμενο το οποίο διαφοροποιείται και αναπροσαρμόζεται σε σχέση με το παραδοσιακό μοντέλο διδασκαλίας το οποίο κανα θα λέγαμε ότι βασίζεται κυρίως στη συνεργασία μεταξύ δασκάλου και μαθητή μέσα στα πλαίσια της χωροχρονικής έννοιας της τάξης. Μέσα από το συγκεκριμένο πρίσμα η διαδικασία της εκπαίδευσης οφείλει να εξασφαλίσει τα εφόδια εκείνα όπου την καθιστούν ικανή να ανταπεξέλθει στο νέο περιβάλλον μάθησης, χαρακτηριστικό γνώρισμα του οποίου αποτελεί η συνεχής προσπάθεια μιας ένταξης αρκετά δημιουργικής για ένα ταχύτατα αναπτυσσόμενο μαθησιακό περιβάλλον σε ένα επίσης ταχύτατα μεταβαλλόμενο κόσμο. Όλες οι μαθητικές κοινότητες πρέπει να συμβαδίζουν με τους νέους όρους καθώς και να παρέχουν τα απαραίτητα εφόδια σε έννοιες όπως η γνώση και η δεξιότητα έτσι ώστε να είναι ανταγωνιστικές μέσα στο νέο αυτό κοινωνικό πλαίσιο.
- Δημιουργία συνθηκών κατάλληλων και απαραίτητων ως προς το κλίμα συνεργασίας, επικοινωνίας, ανταλλαγής εμπειριών, ανατροφοδότησης καθώς και διάχυσης γνώσεων. Όλα αυτά αποτελούν ένα πολυεργαλείο το οποίο συμβάλει στο τρόπο σκέψης, οργάνωσης, κατανόησης καθώς και στην επίλυση προβλημάτων, αποριών και διαχείρισης πληροφορίας. Παρέχουν στα μέλη της σχολικής κοινότητας βοήθεια αναφορικά με την ενημέρωση, τη ψυχαγωγία, τη προβολή και τη συμμετοχή τους σε εκπαιδευτικές δραστηριότητες και υπηρεσίες.
- **Δημιουργούν καινούρια καθώς και διαφορετικού θα λέγαμε τύπου διάδρασης, ρόλους και σχέσεις τόσο για τον εκπαιδευτικό (σύμβουλος, οργανωτής, καθοδηγητής, συντονιστής)**, ο οποίος παρόλες τις αλλαγές του μοτίβου εκπαίδευσης διατηρεί τον ρόλο ο οποίος είναι ο σημαντικότερος καθώς βρίσκεται και πάλι στο επίκεντρο της διαδικασίας της εκπαίδευσης, όσο και για τον **εκπαιδευόμενο (ερευνητής)**, αλλά και γενικότερα για τη σχολική κοινότητα, η οποία διαμορφώνεται και προσαρμόζεται συνεχώς ανάλογα με τις ανάγκες του εκπαιδευτικού μοτίβου. Ο μαθητής θα πρέπει να διαμορφώσει όσο το δυνατόν πιο σωστά και ακριβή πρότυπα

αναφορικά με τον τρόπο με τον οποίο χτίζεται στην πραγματικότητα μια ενότητα διδασκαλίας. Επίσης θα πρέπει να έχει τη δυνατότητα να αντιλαμβάνεται τις πηγές καθώς και την ανάπτυξη της γνώσης και το πως αυτή αναπτύσσεται ραγδαία μέσω των συστημάτων της καθώς και να γίνει όσο γίνεται πιο εξοικειωμένος με τις νέες τεχνολογίες που αυτή πλέον διαθέτει. Ουσιαστικά μπορούμε να μιλήσουμε για μια ουσιαστική μετατροπή του μοτίβου του μαθητή από απλό δέκτη πληροφοριών σε έναν εξελιγμένο ερευνητή μέσω των νέων τεχνολογιών. Πρέπει να γίνει ερευνητής και να ανακαλύπτει στρατηγικές σχεδιασμού. Η εκπαιδευτική διαδικασία από δασκαλοκεντρική μετατοπίζεται σε μαθητοκεντρική και ομαδοσυνεργατική (Ματσαγγούρας 2004). Ο μαθητής μαθαίνει να εκφράζεται χρησιμοποιώντας τις φόρμες της γλώσσας με την οποία επικοινωνεί με τον υπολογιστή, ενώ αποκτά μια βαθιά και δημιουργική σχέση με τα συγκεκριμένα γνωστικά αντικείμενα στα οποία εκπαιδεύεται. Έτσι, ο όρος μαθητοκεντρική εκπαίδευση περιγράφει μια έννοια και μια πρακτική που έχει διπλή εστίαση στους μαθητές ατομικά, στα ενδιαφέροντα τους, τις δυνατότητές τους και τις ανάγκες τους, αλλά και σε διδακτικές πρακτικές πιο αποτελεσματικές για υψηλή παρακίνηση που ευνοεί τη συνεργατική, διερευνητική, βίωματική δημιουργική και ουσιαστική μάθηση (McComps & Vakili 2005).

- Σύνδεση της γενικής εκπαίδευσης με τη τεχνική καθώς και αξιοποίηση της διδακτικής διαδικασίας στο εργαστήριο. Δημιουργία μιας οργανικής σύνδεσης μεταξύ της παιδαγωγικής κουλτούρας και της τεχνικής η οποία υπερβαίνει σε μεγάλο βαθμό το χάσμα μεταξύ θεωρίας και πράξης στην εκπαίδευση
- διευκολύνουν, μέσω της δύναμης και της δυναμικής της εικόνας, την ανακάλυψη όρων και εννοιών που στη θεωρία γίνονται δύσκολα αντιληπτές. Η εικόνα είναι σε θέση να παρέχει μια δυναμική μετάδοση της πληροφορίας.
- βελτιώνουν την ποιότητα της εκπαιδευτικής διαδικασίας και τη δυναμική διάχυση της γνώσης. Μειώνουν τον πληροφορικό αναλφαβητισμό, ενώ συμβάλλουν καθοριστικά στη συστηματική αξιοποίηση και υποστήριξη των μαθημάτων μέσω του κατάλληλου εκπαιδευτικού υλικού για κάθε γνωστική περιοχή και αναβαθμίζουν την ευελιξία εφαρμογής μεθόδων διδασκαλίας.
- **δρουν συμπληρωματικά στο μαθησιακό περιβάλλον, ενεργοποιώντας τη συμμετοχή, τις αισθήσεις, το ενδιαφέρον και την αυτενέργεια** του εκπαιδευόμενου. Συμβάλλουν στη **διαθεματική προσέγγιση της γνώσης**, στην ανάπτυξη των γενικών ικανοτήτων των μαθητών (πρωτοβουλία, επινοητικότητα, συνεργασιμότητα, υπευθυνότητα, προσαρμοστικότητα, επιδεξιότητα, αισθητική αντίληψη), των καινοτομικών ικανοτήτων καθώς και στην εφαρμογή ενεργητικών μεθόδων μάθησης. • παρέχουν τη δυνατότητα διασύνδεσης των πληροφοριών και "πλοήγησης" στη γνώση, ανάλογα με τη διάθεση ή και την περιέργεια του μαθητή.
- προάγουν την **επίκαιρη γνώση**, την επικοινωνία, τη συνεργασία, την πρωτοβουλία, τη γνωριμία με άλλες γλώσσες, πολιτισμούς, ήθη και έθιμα.
- ενθαρρύνουν το ρόλο του εκπαιδευτικού ως οργανωτή της διαδικασίας μάθησης και αξιολόγησης, μέσα από σύγχρονες παιδαγωγικές αντιλήψεις, αλλά και το ρόλο του μαθητή μέσα από σύγχρονες διδακτικές προσεγγίσεις που αφορούν σύνταξη εργασιών,

παρουσίαση ομαδικών εργασιών, διερεύνηση μέσω πειραματικών διαδικασιών, κ α. Παρέχουν μ' αυτό τον τρόπο στο μαθητή αύξηση της πρόσβασης σε πληροφορίες, αύξηση της απόδοσης, βελτίωση της ποιότητας των εργασιών, αύξηση του βαθμού αυτονομίας και ενδυνάμωση του πνεύματος συνεργατικότητας.

- προάγουν, εκτός από τη συνεργατική μάθηση, την αυτοεκπαίδευση, την παιδαγωγική και διδακτική προσέγγιση της γνώσης με ελκυστικό και φιλικό τρόπο, καθώς και την ευγενή άμιλλα, ενισχύοντας την κριτική στάση και την ανάπτυξη δεξιοτήτων.
- συντελούν στον εκσυγχρονισμό των προγραμμάτων σπουδών ως προς το περιεχόμενο και τη μεθοδολογία, κάνοντάς τα ευέλικτα και με υψηλό βαθμό προσαρμοστικότητας.
- βελτιώνουν τις γνωστικές ικανότητες, τα ατομικά προσόντα (αυτοπεποίθηση, κοινωνική επικοινωνία), καθώς και την ανάπτυξη κινητικών δεξιοτήτων σε μαθητές με μαθησιακές δυσκολίες .
- βοηθούν τους εκπαιδευόμενους να οικοδομούν τις ιδέες τους με εναλλακτικούς τρόπους έκφρασης και ευνοούν την αμεσότητα πρόσβασης.
- επαναπροσδιορίζουν τις κοινωνικές δομές και μετατοπίζουν το κέντρο βάρους της εκπαιδευτικής διαδικασίας, διαμορφώνοντας έτσι νέους όρους στο "διδακτικό και παιδαγωγικό συμβόλαιο".
- ωφελούν τη διαχείριση της γνώσης και αποτελούν το εργαλείο και το μέσο για τη δημιουργία του σχολείου του μέλλοντος με σαφή και διακριτό ρόλο για όλα τα μέλη της εκπαιδευτικής κοινότητας τα οποία εμπλέκονται ενεργά και τα οποία καλούνται να προσαρμοστούν στη νέα κουλτούρα και συμβάσεις που η χωροθετημένη κοινότητα θέτει. Ανανεώνουν τον παιδαγωγικό προβληματισμό και εξοπλίζουν καλύτερα τα μέλη της μαθητικής κοινότητας στις νέες προκλήσεις.
- βελτιώνουν τη διαδικασία της αγωγής, καθώς η αγωγή επιτυγχάνεται μόνο εφόσον επιτευχθεί αποτελεσματική επικοινωνία μεταξύ εκπαιδευτικού και εκπαιδευόμενου. Αποτελεσματική επικοινωνία επιτελείται όταν ο εκπαιδευτικός (δέκτης), ερμηνεύει τα μηνύματα όπως τα εννοεί ο εκπαιδευτικός (πομπός). Για να επιτευχθεί αυτό, θα πρέπει ο εκπαιδευτικός να κωδικοποιήσει το μήνυμα που επιθυμεί να μεταδώσει, χρησιμοποιώντας σύμβολα τα οποία ο μαθητής είναι σε θέση να αποκωδικοποιήσει με ακρίβεια, έτσι ώστε να ερμηνεύσει τα μηνύματα όπως ακριβώς τα εννοεί ο εκπαιδευτικός. Με τον τρόπο αυτό, αναπτύσσεται μια αμφίδρομη, αλληλοδραστική επικοινωνία μεταξύ εκπαιδευτικού και εκπαιδευόμενου.
- συμβάλλουν στη διαμόρφωση ατόμων με ελεύθερη, υπεύθυνη και δημιουργική προσωπικότητα, που θα προωθούν συνεργασιακά την ανάπτυξη της κοινωνίας, στην ανθρωπιστική, φιλοσοφική και παιδαγωγική της διάσταση.
- παρέχουν στο μαθητή σύγχρονη επιστημονική γνώση και μεθοδολογία, με αναπροσαρμογή στις εξελίξεις. Η μάθηση επιτυγχάνεται με βάση την ενεργή και βιωματική ανακάλυψη και αποτίμηση της γνώσης και των αξιών. Οι νέες τεχνολογίες και μέσα έκφρασης βοηθούν το μαθητή να καλλιεργήσει τις αναπτυξιακές του ανάγκες (διανοητική, συναισθηματική, ψυχοκινητική, κοινωνική, ηθική). Τον βοηθούν επίσης να ανακαλύπτει, να δημιουργεί σχέδια δράσης, να αποτιμά τις πηγές γνώσεων, να λαμβάνει αποφάσεις, να εκφράζεται δημιουργικά.

- αποτελούν το πρωταρχικό βήμα της εξελικτικής πορείας προς την ανάπτυξη εργαλείων υπολογιστή που θα βοηθήσουν στο να αποκτηθούν ορισμένες τεχνικές επιχειρηματολογίας.
- Επιτρέπουν καλύτερη και άμεση πρόσβαση σε πηγές πληροφόρησης βοηθώντας στη λήψη σωστών αποφάσεων.
- Παίζουν καθοριστικό ρόλο ως προς τη διοίκηση, την οργάνωση, τη προώθηση, την ανάπτυξη καθώς και στο πώς προσεγγίζεται η εκπαιδευτική διαδικασία τόσο σε εργονομικό όσο και σε αισθητικό επίπεδο.
- Ενίσχυση και ανατροφοδότηση της μη λεκτικής επικοινωνίας, και συμβολή στην ανάπτυξη περισσότερων ευέλικτων μορφών γνώσης, διευκολύνοντας έτσι τη διαδικασία της μάθησης. Ο μαθητής, αξιοποιώντας τις δυνατότητές τους, είναι σε θέση να συνειδητοποιήσει και να ικανοποιήσει τις ιδιαίτερες του ανάγκες και απαιτήσεις.
- Διαμόρφωση εναλλακτικών τρόπων δόμησης της εκπαιδευτικής διαδικασίας, νέες σχέσεις και νέες ισορροπίες, προσδοκίες καθώς και προβληματισμούς.
- παροχή δυνατοτήτων συνεργατικής διδασκαλίας και εκμάθησης σε γεωγραφικά διασκορπισμένα σχολεία και ενίσχυση της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης.
- Εμπλουτίζουν και συμπληρώνουν τη παραδοσιακή διδακτική διαδικασία/εισάγουν και αποδέχονται εναλλακτικές πηγές μάθησης.
- επιτυγχάνουν την αναγωγή της παθητικής μάθησης σε ένα μαθησιακό περιβάλλον, το οποίο θα διαμορφώνεται σύμφωνα με τα ενδιαφέροντα των εκπαιδευομένων ώστε να τους δραστηριοποιεί πνευματικά και κοινωνικά. Έτσι, κινητοποιώντας τη δημιουργικότητα των εκπαιδευομένων, συνεισφέρουν στην αλλαγή του περιβάλλοντος μάθησης.
- Η μάθηση είναι μια δραστηριότητα κατά κύριο λόγο πνευματική. Είναι προσωπική και εξατομικευμένη. Μέσα από τα κατάλληλα εκπαιδευτικά προγράμματα και τον τρόπο με τον οποίο παρουσιάζεται η πληθώρα πληροφοριών, οι μαθητές μαθαίνουν να αναλύουν τις πληροφορίες που τους μεταδίδονται, να τις επεξεργάζονται και να μπορούν να τις χρησιμοποιήσουν με τρόπο δημιουργικό και πρωτότυπο. Με τέτοιου είδους μεθοδολογίες, μπορούν να είναι πλήρως αποτελεσματικοί ως προς τις ανάγκες που ενδέχεται να παρουσιαστούν μελλοντικά στο χώρο εργασίας τους.
- Συμπλήρωση και μετασχηματισμός του παραδοσιακού περιεχομένου και τις δραστηριότητας ενός μαθήματος.
- Αύξηση και ανάπτυξη δεξιοτήτων όπως της λογικής καθώς και της διαδικαστικής σκέψης, καθώς και του ενδιαφέροντος των εκπαιδευομένων για τη γνώση και το γνωστικό τους αντικείμενο που τους παρέχεται.
- Αύξηση της αυτοεκτίμησης των παιδιών και και ώθησή τους προς την ανεξαρτητοποιημένη ικανότητα που τα διακατέχει.
- Παρεμπόδιση τις κοινωνικών και γεωγραφικών διακρίσεων.
- Αναβαθμίζουν το ρόλο του μαθητή από απλό παθητικό δέκτη συγκεκριμένης και ελεγχόμενης πληροφορίας σε ενεργό συντελεστή της προσωπικής του μόρφωσης και εξέλιξης και ερευνητή της πληροφορίας-ανακαλυπτική μάθηση -αυτοεκπαίδευση -.

- Παροχή πληθώρας πληροφοριών σε ελάχιστο χρονικό διάστημα, με δυνατότητα διασταύρωσής τους, ενώ επιτρέπουν τη συγκέντρωση και κοινοποίηση διαφορετικών σκέψεων.
- Λειτουργούν ως ένα πολύ χρήσιμο πολιτισμικό εργαλείο.
- Ευνοούν την ανάπτυξη δημοκρατικών επιλογών υπό την έννοια ότι μπορούμε να επιλέξουμε το τι θα παρακολουθούμε. Σύμφωνα με τον Πάολο Κοέλο "οι νέες τεχνολογίες δεν είναι χώρος αλλά χρόνος. Οι άνθρωποι μπορούν να σκεφτούν, να μεταδώσουν αυτά που σκέφτονται, να επικοινωνήσουν με τον άλλον την ίδια στιγμή, να αμφισβητήσουν την ιδέα του άλλου".
- Εξ αποστάσεως εκπαίδευση -e learning / τηλεδιάσκεψη/ συγχρονισμένη και ασύγχρονη τηλεεκπαίδευση.
- Προσέγγιση της γνώσης και της πληροφορίας μέσα από μεγάλη ποικιλία μέσων και μέσα από τη χρήση πολλών διαφορετικών αισθήσεων, κάτι που μπορεί να διευκολύνει και την συμπερίληψη μαθητών με δυσκολίες μάθησης στην εκπαιδευτική πράξη.
- Τα τεχνολογικά μέσα υποστηρίζουν την εκπαίδευση μαθητών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες.

Μαθητές με διαγνωσμένη **δυσλεξία** διευκολύνονται πολύ από τα οπτικά και ακουστικά ερεθίσματα, την τακτική εμφάνιση του κειμένου και τις ποικίλες δραστηριότητες που παρέχει ένα ψηφιακό περιβάλλον. Συγκεκριμένα, εργαλεία όπως ο επεξεργαστής κειμένου Word βοηθούν τα παιδιά με δυσλεξία να λειτουργήσουν ελεύθερα δίχως το άγχος που δημιουργεί η χειρόγραφη σύνταξη ενός κειμένου.. Η εκπαιδευτική χρήση των πολυμέσων, λόγω των δυναμικών εφαρμογών και τη συνδρομή ήχου και εικόνας, βοηθά επίσης σημαντικά στην κατανόηση εννοιών και στην εξέλιξη της σκέψης του μαθητή, ειδικά του δυσλεκτικού μαθητή που οι γνώσεις του σε σχέση με τους συμμαθητές του είναι πιο περιορισμένες. Μαθητές με **δυσαριθμησία** αντίστοιχα μπορούν να βοηθηθούν από τα παιχνίδια προσομοίωσης που τους εμπλέκουν σε δραματοποιημένες καταστάσεις συναλλαγών με χρήματα (μικροαγορές) και τους φέρνουν αντιμέτωπους με βασικές αριθμητικές πράξεις. Αναφορικά με τους **αυτιστικούς μαθητές** «ο Η/Υ προσφέρει τη δυνατότητα εισαγωγής του μαθητή σε ένα ελεγχόμενο περιβάλλον που είναι προβλέψιμο και που, αν το επιδιώξουμε, δεν περιέχει κοινωνικά ερεθίσματα. Με αυτόν τον τρόπο, βοηθά τον μαθητή με ειδικές ανάγκες να διατηρήσει την προσοχή και τη συγκέντρωσή του σε μια δραστηριότητα»

Μειονεκτήματα από τη χρήση των Νέων Τεχνολογιών και μέσων επικοινωνίας στην εκπαιδευτική διαδικασία

Στον αντίποδα του τεχνολογικού οπτιμισμού που καλλιεργείται από τους ένθερμους θιασώτες των νέων τεχνολογιών, επικρατούν αντίθετες απόψεις. Ας επιχειρήσουμε όμως να εντοπίσουμε ορισμένα προβλήματα και κάποιες αρνητικές επιπτώσεις από την εισαγωγή των νέων τεχνολογιών και μέσων έκφρασης στην εκπαιδευτική διαδικασία:

- Η χρήση τους και η γνώση των υπευθύνων καθηγητών σχετικά με αυτά δεν είναι ομοιόμορφη σε κάθε σχολείο, ούτε καν στο ίδιο το σχολείο. Χρειάζεται επιμόρφωση των εκπαιδευτικών και των μαθητών πάνω στη χρήση και την βέλτιστη εκμετάλλευσή τους, απαιτείται γενική αποδοχή τους ως μαθησιακό εργαλείο από τους φυσικούς φορείς της γνώσης (εκπαιδευτικούς), τους αποδέκτες αυτής (εκπαιδευόμενους), αλλά και από το σύνολο της εκπαιδευτικής κοινότητας και φυσικά χρειάζεται παιδαγωγικός επανασχεδιασμός των βασιζόμενων στις νέες τεχνολογίες εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων και η κατάλληλη δημιουργία προδιαγραφών στο περιεχόμενο, στη μεθοδολογία και στις τεχνικές.
- Αποτελεί μείζον πρόβλημα η δυνατότητα ορθολογικής διαχείρισης, επεξεργασίας, αξιολόγησης της πληροφορίας. Απαιτείται επίσης και διαμόρφωση κανόνων αισθητικής και ηθικών αξιών για την αποτελεσματικότερη δυνατή χρήση των νέων τεχνολογιών. Η πληροφορία θα πρέπει να είναι αξιολογημένη, τεκμηριωμένη, επίκαιρη, επιλεγμένη, λειτουργική, αξιόπιστη και η διακίνησή της ασφαλής. Μόνον έτσι θα αποτελεί δομικό στοιχείο σχεδιασμού των εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων.
- Μέγιστη ανάγκη διάκρισης καθώς και διαχωρισμού ορισμένων εννοιών, όπως για παράδειγμα οι έννοιες γνώση και πληροφορία. Η γνώση είναι πληροφορία που έχει μεταφερθεί, επιλέγει, αναλυθεί, ερμηνευτεί, ολοκληρωθεί, αφομοιωθεί, δοκιμαστεί στην πράξη και τέλος, έχει αξιολογηθεί. Οπότε, μιας και η πληροφορία δεν είναι γνώση, για να βρεθεί η κατάλληλη πληροφορία θα πρέπει να υπάρχει η απαιτούμενη γνώση έτσι ώστε να οδηγηθούμε στη σωστή πληροφόρηση
- Επίσης καθώς υπάρχει διαρκής έκρηξη γνώσης δεν είναι εφικτό, όπως εύκολα γίνεται αντιληπτό, αυτή η γνώση να περάσει στο σύνολό της στη σχολική ύλη. Έτσι, θα πρέπει να βρεθούν εκείνες οι διαδικασίες έτσι ώστε να επιτραπεί η επιλογή σε όσους ενδιαφέρονται, να επανεκπαιδευτούν σε διαφορετικά πεδία κατά τακτά χρονικά διαστήματα.
- Εκτιμάται κι σε ένα σημείο αρκετά ορθά κι εύστοχα ότι οι νέες τεχνολογίες δημιουργούν συνθήκες απομόνωσης, εξάρτησης, παθητικότητας που οδηγούν σε έλλειψη καλλιέργειας των συναισθημάτων και των ανθρωπίνων αξιών. Τα νέα μέσα καθορίζουν νέα επικοινωνιακά ήθη και δημιουργούν ζητήματα κοινωνικής προσαρμογής. Αλλοιώνουν τον χαρακτήρα των ανθρωπίνων σχέσεων και αλλάζουν μαζί με τον τρόπο και το προϊόν της επικοινωνίας.
- Υπάρχει τεχνική δυσκολία ή αδυναμία πραγματικής προστασίας έναντι στη διαρροή πληροφοριών, φαινόμενα παραπληροφόρησης παίρνουν ολοένα και μεγαλύτερες διαστάσεις ενώ η διάδοση των πληροφοριών έγινε εμπορική συναλλαγή. Η πληροφορία αναδεικνύεται σε αυταξία και η επικοινωνιακή πραγματικότητα συγκροτείται κατά κύριο λόγο ως συναλλαγή ανάμεσα στον κάτοχο και στον επίδοξο χρήστη των διακινούμενων πληροφοριών. Η κοινωνία ζει, αναπτύσσεται και αναπαράγεται μέσα στα πληροφοριακά και επικοινωνιακά δίκτυα. Διαφοροποιείται έτσι ο τρόπος κοινωνικής οργάνωσης.

- Ο δέκτης των πληροφοριών μετατρέπεται τελικά σε άβουλο αποδέκτη. Υπάρχει υπερβολή πληροφόρησης που δημιουργεί φαινόμενα ρευστότητας και απροσδιοριστίας, υπάρχει δυνατότητα άσκησης ελέγχου από τα ισχυρά κέντρα πληροφόρησης σε όλους τους κοινωνικούς τομείς. Έτσι, προδιαγράφεται μια κοινωνία στην οποία πλανώνται απειλές υποβάθμισης των ανθρώπινων αξιών και ποικιλία χειραγωγήσεων. Διευρύνονται οι κοινωνικές ανισότητες σε σχέση με το παρελθόν.

ΠΟΣΟΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΑΝΑ ΤΑΞΗ

Γ' ΤΑΞΗ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

ΕΝΟΤΗΤΑ 1 : Διαπολιτισμικότητα - Εισαγωγή σε ξένους πολιτισμούς.

ΕΝΟΤΗΤΑ 2 : Παραδοσιακός πολιτισμός - Λαϊκά παιχνίδια, παιχνίδια γειτονιάς.

ΕΝΟΤΗΤΑ 3 : Πολιτισμός σε σχέση με το φυσικό περιβάλλον - Επαφή με τη φύση - Επαφή με τα ζώα - Προστασία και ανακύκλωση.

ΕΝΟΤΗΤΑ 4 : Συνδυαστική με την ενότητα 3 (Πρώτη επανάληψη - Προσδίδει βαρύτητα στο θέμα).

ΕΝΟΤΗΤΑ 5 : Ιστορικός πολιτισμός (28η Οκτωβρίου και επέτειος του Πολυτεχνίου).

ΕΝΟΤΗΤΑ 6 : Παραδοσιακός πολιτισμός - Παιδικά παραμύθια.

ΕΝΟΤΗΤΑ 7 : Εισαγωγή στην Ελληνική γαστρονομία - Λαϊκός πολιτισμός - Εορτασμός γενεθλίων - Παραδοσιακές συνταγές.

ΕΝΟΤΗΤΑ 8 : Υλικός πολιτισμός - Μηχανές που εξυπηρετούν τον άνθρωπο (Ρομπότ, μετρό - Ενσωμάτωση άυλου, ιστορικού πολιτισμού εκθέματα στους σταθμούς του μετρό, εφευρέσεις).

ΕΝΟΤΗΤΑ 9 : Ιστορικός - Θρησκευτικός πολιτισμός (Σύντομη αναφορά σε γιορτές Χριστουγέννων, 25ης Μαρτίου - Ευαγγελισμός της Θεοτόκου και απόκριες).

ΕΝΟΤΗΤΑ 10 : Ελληνική μυθολογία - Λαϊκός, ιστορικός πολιτισμός.

ΕΝΟΤΗΤΑ 11 : Παραδοσιακός πολιτισμός (Λαϊκά παραμύθια, Παλιά παραδοσιακά γεωργικά και κτηνοτροφικά επαγγέλματα. Σύγκριση με τα σύγχρονα. Στοιχεία γαστρονομίας και διατροφής. Θέατρο σκιών - Η φιγούρα του Καραγκιόζη ως είδωλο της γενιάς).

ΕΝΟΤΗΤΑ 12 : Διαπολιτισμικότητα (Εθελοντισμός, φιλανθρωπικές οργανώσεις).

ΕΝΟΤΗΤΑ 13 : Θρησκευτικός και Λαϊκός πολιτισμός (Αναφορά στο Άγιο Πάσχα και στην επέτειο της εργατικής πρωτομαγιάς).

Δ' ΤΑΞΗ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

ΕΝΟΤΗΤΑ 1 : Λαϊκός πολιτισμός - Ελληνικό καλοκαίρι (Το σχολείο του παρελθόντος, το σχολείο σήμερα και το σχολείο του μέλλοντος. Πολιτισμός εκπαίδευσης). (Σύνδεση με Γ' Δημοτικού ενότητα 1).

ΕΝΟΤΗΤΑ 2 : Αναφορά στη φύση. Ο κύκλος του νερού και αναφορά σε ορισμένα παραδοσιακά επαγγέλματα τα οποία τείνουν να εξαφανιστούν σε σχέση με το νερό. Αναφορά στην Ελληνική Μυθολογία και στις θεότητες του νερού - Λαϊκές και θρησκευτικές παραδόσεις. (Σύνδεση με Γ' Δημοτικού ενότητα 3).

ΕΝΟΤΗΤΑ 3 : Ιστορικός πολιτισμός - Επέτειος 28ης Οκτωβρίου 1940 και επέτειος του Πολυτεχνίου. (Σύνδεση με Γ' Δημοτικού ενότητα 5 - Σπειροειδής ανάπτυξη).

ΕΝΟΤΗΤΑ 4 : Οικολογία, περιβάλλον και θεσμός της ανακύκλωσης (Σύνδεση με Γ' Δημοτικού ενότητα 3).

ΕΝΟΤΗΤΑ 5 : Κυκλοφοριακή αγωγή - Αστικός πολιτισμός.

ΕΝΟΤΗΤΑ 6 : (Δεν βρέθηκαν στοιχεία πολιτισμού στη συγκεκριμένη ενότητα).

ΕΝΟΤΗΤΑ 7 : Η ελιά ως σύμβολο. Σύνδεση της ελιάς με στοιχεία θρησκευτικού, ιστορικού πολιτισμού καθώς και με την Ελληνική μυθολογία. Περιέχει επίσης γαστρονομικά στοιχεία. (Συνταγές με βάση το ελαιόλαδο).

ΕΝΟΤΗΤΑ 8 : Θρησκευτικός και παραδοσιακός πολιτισμός Γιορτή των Χριστουγέννων. Ήθη, έθιμα και χριστουγεννιάτικα παραμύθια. Επίσης συναντάμε γαστρονομικά στοιχεία. Χριστουγεννιάτικες συνταγές. (Σύνδεση με Γ' Δημοτικού ενότητα 9).

ΕΝΟΤΗΤΑ 9 : Εισαγωγή στη θεατρική παιδεία. Θεατρικές παραστάσεις, μαθήματα αισθητικής αγωγής, καλλιτεχνικά, χειροτεχνίες. Επίσης έχουμε αναφορά στο αρχαίο Ελληνικό θέατρο.

ΕΝΟΤΗΤΑ 10 : Ιστορία της Γλώσσας και της Γραφής. Ουσιαστικά η απαρχή του πολιτισμού.

ΕΝΟΤΗΤΑ 11 : Εικονογραφημένες ιστορίες - κόμικ - ήρωες - τέχνη. Παράρτημα της ζωγραφικής και τεράστιο κομμάτι της λογοτεχνίας.

ΕΝΟΤΗΤΑ 12 : Ιστορικός πολιτισμός. Επέτειος της 25ης Μαρτίου (Σύνδεση με Γ' Δημοτικού ενότητα 9. Σπειροειδής ανάπτυξη ενότητας με αναφορά στα δημοτικά τραγούδια).

ΕΝΟΤΗΤΑ 13 : Διαπολιτισμικότητα. Εθελοντισμός και φιλανθρωπικές οργανώσεις. (Σύνδεση με Γ' Δημοτικού ενότητα 1 και ενότητα 12).

ΕΝΟΤΗΤΑ 14 : Υλικός πολιτισμός. Εφευρέσεις, ανακαλύψεις, εξέλιξη της τεχνολογίας.

ΕΝΟΤΗΤΑ 15 : Θρησκευτικός και λαϊκός πολιτισμός. Αναφορά στο Άγιο Πάσχα και στα ήθη και τα έθιμα όσο αναφορά το πώς γιορτάζεται στη Ελλάδα ανα περιοχή. (Σύνδεση με Γ' Δημοτικού ενότητα 13).

ΕΝΟΤΗΤΑ 16 : Τουριστικός πολιτισμός ανα την Ελλάδα. Τουριστικοί χάρτες. Προτάσεις καλοκαιρινών διακοπών - Πολιτιστικός τουρισμός.

Ε΄ ΤΑΞΗ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

ΕΝΟΤΗΤΑ 1 : Φυσικό περιβάλλον. (Σύνδεση με Γ΄ Δημοτικού ενότητα 3 και ενότητα 4. Και με Δ΄ Δημοτικού ενότητα 3).

ΕΝΟΤΗΤΑ 2 : Αστικός και υλικός πολιτισμός. Επιτεύγματα ανθρώπου. Δραστηριότητες δημιουργίας πολιτισμού και πολιτιστικά δρώμενα.(Σύνδεση με Γ΄ Δημοτικού ενότητα 8. Και με Δ΄ Δημοτικού ενότητα 14).

ΕΝΟΤΗΤΑ 3 : Ιστορικός πολιτισμός. Αναφορά στην επέτειο του 1940. (Σύνδεση με Γ΄ Δημοτικού ενότητα 5. Και με Δ΄ Δημοτικού ενότητα 3 - Σπειροειδής ανάπτυξη).

ΕΝΟΤΗΤΑ 4 : Κατοικίδια ζώα. (Σύνδεση με Γ΄ Δημοτικού ενότητα 3 και 4.Με Δ΄ Δημοτικού ενότητα 3. Και με Ε΄ Δημοτικού ενότητα 1).

ΕΝΟΤΗΤΑ 5 : Ιστορικός πολιτισμός. Αναφορά στην επέτειο του Πολυτεχνείου. (Σύνδεση με Γ΄ Δημοτικού ενότητα 5.Και με Δ΄ Δημοτικού ενότητα 3 - Σπειροειδής ανάπτυξη).

ΕΝΟΤΗΤΑ 6 : Διαπολιτισμικότητα. (Σύνδεση με Γ΄ Δημοτικού ενότητα 1.Και με Δ΄ Δημοτικού ενότητα 13).

ΕΝΟΤΗΤΑ 7 : Ιστορία των μουσικών οργάνων και της μουσικής. Τέχνη και πολιτισμός. (Σύνδεση με Δ΄ Δημοτικού ενότητα 9 και ενότητα 11).

ΕΝΟΤΗΤΑ 8 : Θρησκευτικός και παραδοσιακός πολιτισμός. Αναφορά στη γιορτή των Χριστουγέννων. (Σύνδεση με Γ΄ Δημοτικού ενότητα 9.Και Δ΄ Δημοτικού ενότητα 8).

ΕΝΟΤΗΤΑ 9 : Ο πολιτισμός μέσα απο τα βιβλία. Παιδική λογοτεχνία, Φιλαναγνωσία, βιβλιοθήκες. (Σύνδεση με Γ΄ Δημοτικού ενότητα 11. Και Δ΄ Δημοτικού ενότητα 8).

ΕΝΟΤΗΤΑ 10 : Υλικός και ιστορικός πολιτισμός. Λογοτεχνία και εξέλιξη.

ΕΝΟΤΗΤΑ 11 : Λαογραφικός πολιτισμός. Παραδοσιακά παιχνίδια. (Σύνδεση με Γ΄ Δημοτικού ενότητα 2).

ΕΝΟΤΗΤΑ 12 : Ιστορικός πολιτισμός. Αναφορά στην εθνική επέτειο της 25ης Μαρτίου. (Σύνδεση με Γ΄ Δημοτικού ενότητα 9. Με Δ΄ Δημοτικού ενότητα 12 - Σπειροειδής ανάπτυξη).

ΕΝΟΤΗΤΑ 13 : Υλικός πολιτισμός. Ανθρώπινες κατασκευές (Π.χ. γέφυρες). Φυσικές κατασκευές (Π.χ. ιστός αράχνης, φωλιές μυρμηγκιών). (Σύνδεση με Γ΄ Δημοτικού ενότητα 3 μόνο ως προς την επαφή με τα ζώα και τη φύση. Και με ενότητα 8. Με Δ΄ Δημοτικού ενότητα 2 και ενότητα 14. Και με Ε΄ Δημοτικού ενότητα 2 και 4).

ΕΝΟΤΗΤΑ 14 : Θρησκευτικός και λαϊκός πολιτισμός. Αναφορά στη γιορτή του Πάσχα. (Σύνδεση με Γ' Δημοτικού ενότητα 13. Και Δ' Δημοτικού ενότητα 15 - Σπειροειδής ανάπτυξη).

ΕΝΟΤΗΤΑ 15 : Αστικός και υλικός πολιτισμός. Η τηλεόραση ως μέσο μετάδοσης και εξέλιξης του πολιτισμού και της διαπολιτισμικότητας.

ΕΝΟΤΗΤΑ 16 : Αθλητισμός. Αναφορά στο αθλητικό ιδεώδες. Ο αθλητισμός ως μέσο μετάδοσης της διαπολιτισμικότητας.

ΕΝΟΤΗΤΑ 17 : Υλικός πολιτισμός. (Σύνδεση με Ε' Δημοτικού ενότητα 10 - Σπειροειδής ανάπτυξη).

ΣΤ' ΤΑΞΗ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

ΕΝΟΤΗΤΑ 1 : Υλικός πολιτισμός - Διαπολιτισμικότητα. (Σύνδεση με Γ' Δημοτικού ενότητα 1, 8, 12. Δ' Δημοτικού ενότητα 13, 14. Και Ε' Δημοτικού ενότητα 2, 6, 13).

ΕΝΟΤΗΤΑ 2 : Υλικός πολιτισμός. Κατοικίες (Σύνδεση με Γ' Δημοτικού ενότητα 8. Δ' Δημοτικού ενότητα 14. Και Ε' Δημοτικού ενότητα 2 και ενότητα 13).

ΕΝΟΤΗΤΑ 3 : Ιστορικός πολιτισμός. Αναφορά στην εθνική επέτειο της 28ης Οκτωβρίου 1940. (Σύνδεση με Γ' Δημοτικού ενότητα 5. Δ' Δημοτικού ενότητα 3. Και Ε' Δημοτικού ενότητα 3 - Σπειροειδής ανάπτυξη).

ΕΝΟΤΗΤΑ 4 : Διατροφή και στοιχεία γαστρονομίας. (Σύνδεση με Γ' Δημοτικού ενότητα 7 και ενότητα 11. Και με Δ' Δημοτικού ενότητα 7 και 8).

ΕΝΟΤΗΤΑ 5 : Ιστορικός πολιτισμός αναφορικά με την εθνική επέτειο του Πολυτεχνείου. (Σύνδεση με Γ' Δημοτικού ενότητα 5. Με Δ' Δημοτικού ενότητα 3. Και με Ε' Δημοτικού ενότητα 5 - Σπειροειδής ανάπτυξη θέματος).

ΕΝΟΤΗΤΑ 6 : Διαπολιτισμικότητα αναφορικά με τα θρησκευόμενα. (Σύνδεση με Γ' Δημοτικού ενότητα 1 και ενότητα 12 . Με Δ' Δημοτικού ενότητα ενότητα 13. Με Ε' Δημοτικού ενότητα 6. Και με ΣΤ' Δημοτικού ενότητα 1).

ΕΝΟΤΗΤΑ 7 : Παραδοσιακός πολιτισμός. Παλιά επαγγέλματα που εκλείπουν στις μέρες μας και περιορίζονται στην επαρχία (Π.χ. θεσμός του καφενείου) μαζί με ορισμένα στοιχεία γαστρονομίας σε σχέση με επαρχιακές περιοχές ανα την Ελλάδα. Η ζωή στο χωριό σε σχέση με τη σημερινή ζωή στα μεγάλα αστικά κέντρα και συγκριση μεταξύ των συνηθειών τους. (Σύνδεση με Γ' Δημοτικού ενότητα 11. Και με Δ' Δημοτικού ενότητα 2).

ΕΝΟΤΗΤΑ 8 : Θρησκευτικός παραδοσιακός πολιτισμός. Η μεγάλη γιορτή των χριστουγέννων. (Σύνδεση με Γ' Δημοτικού ενότητα 9. Με Δ' Δημοτικού ενότητα 8. Και με Ε' Δημοτικού ενότητα 8 - Σπειροειδής ανάπτυξη με ορισμένα στοιχεία γαστρονομίας και ορισμένα παραμύθια σε σχέση με τα Χριστούγεννα).

ΕΝΟΤΗΤΑ 9 : Υλικός πολιτισμός. Συσκευές που κάνουν τη καθημερινότητά μας πιο εύκολη. (Σύνδεση με Γ' Δημοτικού ενότητα 8. Με Δ' Δημοτικού ενότητα 14. Με Ε' Δημοτικού ενότητα 2, 10, 13. Και με Στ' Δημοτικού ενότητα 1 και 2).

ΕΝΟΤΗΤΑ 10 : Αστικός πολιτισμός αναφορικά με οικιακά ατυχήματα καθώς και με ατυχήματα τα οποία συμβαίνουν στο δρόμο. (Σύνδεση με Δ' Δημοτικού ενότητα 5).

ΕΝΟΤΗΤΑ 11 : Πρώτη αναφορά στις ενδοοικογενειακές και στις συγγενικές σχέσεις. (Μείζον και πολυδιάστατο θέμα κατά τη γνώμη μου ανέφικτο να συζητηθεί σε μικρότερες τάξεις).

ΕΝΟΤΗΤΑ 12 : Ιστορικός πολιτισμός. Αναφορά στην εθνική εορτή της 25ης Μαρτίου. (Σύνδεση με Γ' Δημοτικού ενότητα 9. Με Δ' Δημοτικού ενότητα 12. Και με Ε' Δημοτικού ενότητα 12 - Σπειροειδής ανάπτυξη ανά τάξη με περισσότερα στοιχεία και ανάλυση).

ΕΝΟΤΗΤΑ 13 : Παραδοσιακός πολιτισμός αναφορικά με παλιά παραδοσιακά επαγγέλματα. (Σύνδεση με Γ' Δημοτικού ενότητα 11. Με Δ' Δημοτικού ενότητα 2. Και με Στ' Δημοτικού ενότητα 7).

ΕΝΟΤΗΤΑ 14 : Θρησκευτικός και παραδοσιακός πολιτισμός αναφορικά με τη γιορτή του Πάσχα (Σύνδεση με Γ' Δημοτικού ενότητα 13. Με Δ' Δημοτικού ενότητα 15. Και με Ε' Δημοτικού ενότητα 14).

ΕΝΟΤΗΤΑ 15 : Αναφορά σε διάφορες μορφές Τέχνης όπως ο κινηματογράφος και το θέατρο. (Σύνδεση με Δ' Δημοτικού ενότητα 9 και 11. Και με Ε' Δημοτικού ενότητα 7).

ΕΝΟΤΗΤΑ 16 : Τέχνη και πολιτισμική κληρονομιά μέσα από τα μουσεία. (Παραθέτω σχετικά με αυτή την ενότητα μια λίστα με ορισμένα μουσεία που θα έπρεπε να γίνονται συχνές επισκέψεις μαθητών με σχολικές εκδρομές)...

Παρακάτω παραθέτω τον Πίνακα Ποσοτικής Ανάλυσης Στοιχείων

	Γ' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ	Δ' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ	Ε' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ	ΣΤ' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ	ΣΥΝΟΛΟ
Θρησκευτικός Πολιτισμός	2 αναφορές	3 αναφορές	2 αναφορές	2 αναφορές	9 αναφορές
Ιστορικός Πολιτισμός	2 αναφορές	3 αναφορές	3 αναφορές	3 αναφορές	11 αναφορές
Διαπολιτισμικότητα	2 αναφορές	1 αναφορά	1 αναφορά	1 αναφορά	5 αναφορές
Παραδοσιακός - Λαϊκός Πολιτισμός	5 αναφορές	2 αναφορές	2 αναφορές	4 αναφορές	13 αναφορές
Περιβαλλοντικός Πολιτισμός	1 αναφορές	1 αναφορά	2 αναφορές	0 αναφορές	4 αναφορές
Ελληνική Γαστρονομία	2 αναφορές	2 αναφορές	0 αναφορές	1 αναφορά	5 αναφορές
Υλικός Πολιτισμός	1 αναφορές	1 αναφορά	4 αναφορές	3 αναφορές	9 αναφορές
Οικολογία Ανακύκλωση	0 αναφορές	1 αναφορά	0 αναφορές	0 αναφορές	1 αναφορά
Κυκλοφοριακή Αγωγή (Αστικός Πολιτισμός)	0 αναφορές	1 αναφορά	0 αναφορές	1 αναφορά	2 αναφορές
Θεατρική παιδεία	0 αναφορές	1 αναφορά	0 αναφορές	1 αναφορά	2 αναφορές
Εικονογραφημένες ιστορίες	0 αναφορές	1 αναφορά	0 αναφορές	0 αναφορές	1 αναφορά
Πολιτιστικός Τουρισμός	0 αναφορές	1 αναφορά	0 αναφορές	0 αναφορές	1 αναφορά
Τέχνη της μουσικής	0 αναφορές	0 αναφορές	1 αναφορά	0 αναφορές	1 αναφορά
Πολιτισμός και Φιλαναγνωσία	0 αναφορές	1 αναφορά	1 αναφορά	0 αναφορές	2 αναφορές
Λαογραφικός Πολιτισμός	0 αναφορές	0 αναφορές	1 αναφορά	1 αναφορά	2 αναφορές

Τηλεόραση	0 αναφορές	0 αναφορές	1 αναφορά	0 αναφορές	1 αναφορά
Αθλητισμός	0 αναφορές	0 αναφορές	1 αναφορά	0 αναφορές	1 αναφορά
Ενδοοικογενειακές Σχέσεις	0 αναφορές	0 αναφορές	0 αναφορές	1 αναφορά	1 αναφορά
Κινηματογράφος	0 αναφορές	0 αναφορές	0 αναφορές	1 αναφορά	1 αναφορά
Μουσειοπαιδαγωγική	0 αναφορές	0 αναφορές	0 αναφορές	1 αναφορά	1 αναφορά

Σημείωση : Οι αναφορές είναι ανά ενότητα (1 αναφορά = 1 ενότητα)

Τα είκοσι πέντε καλύτερα μουσεία της Αθήνας που μπορεί να επισκεφθεί ένα παιδί είτε με το σχολείο του είτε με την οικογένειά του.

Μουσείο της Ακρόπολης

Για γονείς και παιδιά, το Μουσείο Ακρόπολης υποστηρίζει την ανεξάρτητη επίσκεψη με τη δωρεάν διάθεση σακιδίων, καθώς και φυλλάδιων εξερεύνησης για οικογένειες με μικρά παιδιά. Η οικογένεια έχει τη δυνατότητα μιας γρήγορης και απλής περιήγησης με το παιδί χρησιμοποιώντας ένα από τα φυλλάδια εξερεύνησης ή μιας μεγαλύτερης σε διάρκεια και πιο σύνθετης χρησιμοποιώντας ένα από τα δανειστικά σακίδια, τα οποία περιλαμβάνουν επιπλέον και παιχνίδια. Τα Δανειστικά σακίδια περιέχουν διάφορα παιχνίδια και δραστηριότητες με βάση τα εκθέματα που υποστηρίζονται από πολύχρωμες, σχεδιασμένες για παιδιά εικόνες εκθεμάτων. Οι δραστηριότητες του σακιδίου προϋποθέτουν τη συνεργασία όλων των μελών της οικογένειας για την επίλυση των προκλήσεών του. Οι Εξερευνήσεις για παιδιά και γονείς αφορούν θεματικές δραστηριότητες που προσανατολίζουν τις οικογένειες σε ένα «μονοπάτι» εκθεμάτων στις αίθουσες του Μουσείου. Απαιτούν λιγότερο χρόνο και προσπάθεια από τη δράση με το σακίδιο αλλά εξακολουθούν να προσφέρουν μια δομημένη δραστηριότητα που μετατρέπει τη μουσειακή επίσκεψη σε διασκεδαστική δράση.

Σχολεία/εκπαιδευτικοί μπορούν να οργανώσουν μία σχολική εκδρομή

Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο

Το Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο είναι το μεγαλύτερο μουσείο της Ελλάδας και ένα από τα σημαντικότερα του κόσμου. Οι πλούσιες συλλογές του, που αριθμούν περισσότερα από 11.000 εκθέματα, προσφέρουν στον επισκέπτη μια σφαιρική άποψη για τον αρχαίο ελληνικό πολιτισμό από την προϊστορική εποχή ως το τέλος της ρωμαϊκής περιόδου.

Συλλογές/εκθέσεις

Οι εκθεσιακοί χώροι Εθνικού Αρχαιολογικού Μουσείου, στεγάζουν τις πέντε μεγάλες μόνιμες συλλογές και μία περιοδική έκθεση:

Τη Συλλογή Προϊστορικών Αρχαιοτήτων, που περιλαμβάνει έργα των μεγάλων πολιτισμών που αναπτύχθηκαν στο Αιγαίο από την 6η χιλιετία έως το 1050 π.Χ. (νεολιθικού, κυκλαδικού και μυκηναϊκού) και ευρήματα από τον προϊστορικό οικισμό της Θήρας.

Τη Συλλογή Έργων Γλυπτικής, που παρουσιάζει την εξέλιξη της αρχαίας ελληνικής γλυπτικής από τον 7ο αι. π.Χ. έως τον 5ο αι. μ.Χ., μέσα από μοναδικά έργα τέχνης.

Τη Συλλογή Αγγείων και Μικροτεχνίας, που περιλαμβάνει αντιπροσωπευτικά έργα της αρχαίας ελληνικής κεραμικής από τον 11ο αι. π.Χ. έως και τη ρωμαϊκή εποχή, καθώς και και τη Συλλογή Σταθάτου, μια διαχρονική συλλογή μικροτεχνημάτων.

Τη Συλλογή Έργων Μεταλλοτεχνίας με πολλά μοναδικά πρωτότυπα έργα, αγάλματα, ειδώλια και έργα μικροτεχνίας. Τέλος, τη μοναδική για την Ελλάδα Συλλογή Αιγυπτιακών και Ανατολικών Αρχαιοτήτων με έργα τέχνης, που χρονολογούνται από την προδυναστική περίοδο (5000 π.Χ.) έως και τους χρόνους της ρωμαϊκής κατάκτησης.

Βιομηχανικό μουσείο φωταερίου

Ένα από τα πλέον δραστήρια μουσεία της χώρας. Βρίσκεται στο χώρο της Τεχνόπολις στο Γκάζι και στεγάζεται στο σημείο όπου βρισκόταν από το 1857 το παλιό εργοστάσιο φωταερίου και αποτελεί ένα δείγμα της βιομηχανικής μας κληρονομιάς. Μια βόλτα στο παλιό εργοστάσιο φωταερίου περιλαμβάνει ένα μουσειακό περίπατο με 13 στάσεις σε συγκεκριμένα σημεία του εργοστασίου. Από την παραγωγή του φωταερίου, το μηχανολογικό εξοπλισμό και τα παλιά μηχανήματα, μέχρι το ρόλο των επιχειρηματιών και των εργαζομένων του εργοστασίου. Ο επισκέπτης θα έχει την ευκαιρία να γνωρίσει τις συνθήκες εργασίας των εργαζομένων και να εξοικειωθεί με έννοιες όπως η βιομηχανική κληρονομιά.

Πλούσιο φωτογραφικό και αρχειακό υλικό, οπτικοακουστικό υλικό αλλά και συνεντεύξεις εργαζομένων και κατοίκων της περιοχής. Μια συλλογή που συνεχώς εμπλουτίζεται. Αποτελεί ένα από τα λίγα σωζόμενα μνημεία βιομηχανικής κληρονομιάς της πόλης.

Μέσα από τα αγαπημένα πια εκπαιδευτικά προγράμματα αλλά και νέα, χωρισμένα σε τέσσερις διαφορετικές θεματικές: το εργοστάσιο φωταερίου, επιχειρηματικότητα, φυσικές επιστήμες & νέες τεχνολογίες και θεματικά, όπως επίσης και από διαδραστικές και θεατρικές ξεναγήσεις, τα παιδιά μαθαίνουν να συνεργάζονται, παίζουν και ανακαλύπτουν μαζί ένα από τα πιο σπάνια βιομηχανικά μνημεία της Ευρώπης, το παλιό εργοστάσιο φωταερίου της Αθήνας. (Δημιουργική Μάθηση , Εργαστήρια Κηπουρικής, Εικαστικά Εργαστήρια και νέες ψηφιακές τεχνολογίες

- **Εθνικό Ιστορικό Μουσείο**
- **Ελληνικό Παιδικό Μουσείο**
- **Ελληνικό Μουσείο Αυτοκινήτου**
- **Μουσείο Ψευδαισθήσεων**
- **Μουσείο Πειραμάτων**
- **Μουσείο Κυκλαδικής Τέχνης**
- **Μουσείο Πληροφορικής**
- **Ελληνικό Ναυτικό Μουσείο**

- Μουσείο Αφής
- Κέντρο Μελέτης Νεότερης Κεραμικής
- Μουσείο συναισθημάτων Παιδικής Ηλικίας
- Μουσείο Ελληνικής Παιδικής Τέχνης
- Μουσείο Φυσικής Ιστορίας Γουλανδρή – Κέντρο ΓΑΙΑ
- Ελληνικός Κόσμος – Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού
- Μουσείο Σχολικής ζωής
- Μουσείο Παιχνιδιών
- Μουσείο Βαρνάβα
- Μουσείο Λούλη
- Μουσείο Ελληνικών Λαϊκών Οργάνων Φοίβου Ανωγειανάκη – Κέντρο Εθνομουσικολογίας
- Ζωολογικό Μουσείο του Πανεπιστημίου Αθηνών

ΠΑΡΑΘΕΣΗ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΑΝΑΛΥΤΙΚΑ ΣΕ ΟΛΑ ΤΑ ΣΧΟΛΙΚΑ ΒΙΒΛΙΑ ΤΩΝ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΤΑΞΕΩΝ ΤΗΣ Γ', Δ', Ε' ΚΑΙ ΣΤ' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

Γ' Δημοτικού τεύχος 1

Σελ.13 Εισαγωγή σε ξένους πολιτισμούς (Μορφή σχολείων σε άλλες χώρες). Διάφορες χώρες.

Σελ.15 Αναδρομή στις μορφές των σχολικών τάξεων του παρελθόντος.

Σελ.20 Αναφορά στη λέξη αίθουσα εκδηλώσεων, αίθουσα γυμναστηρίου και αίθουσα προβολών. Προάγει το πολιτισμό.

Σελ.21 Αναφορά εκμάθησης ξένων γλωσσών.

Αναφορά εκμάθησης - απασχόλησης με τον αθλητισμό.

Σελ.28 Εκμάθηση πιάνου.

Αναφορά σε χορό (χορεύει), ιππεύει, βόλτα στο μουσείο.

Σελ.33 Με πινέλα χαιρέται να ζωγραφίζει Και παραμύθια θέλει για να κοιμηθεί.

Σελ.36 Συλλογή γραμματοσήμων. Δείχνει ενδιαφέρον προς άλλους πολιτισμούς.

Σελ.39 Ελληνικός συλλεκτικός κύκλος - Ελληνικά ιστοφόρα ζωγραφισμένα σε εκλεκτή πορσελάνη.

Σελ.40 Αναφορά στο Έπος της Οδύσσειας.

Σελ.49 Πετρινή παραδοσιακή κατοικία.

Βράχοι των Μετεώρων. Εισαγωγή στην έννοια της παράδοσης.

Σελ.50 Επαφή με τα ζώα. Κατοικίδια υιοθέτηση ζώων κλπ.

Σελ.53 Έμμεση αναφορά στον οικολογικό τουρισμό.(Προστατευόμενες περιοχές Natura).

Σελ.54 Όλο το κομμάτι. (Αναφορά στην Ελληνική Μυθολογία).

Αναφορά στη λέξη Φίλιππος.

Σελ.56 Δες τα παιδιά καθώς τη ζωγραφίζουν.

Η γη και η θάλασσα ενώνουν τους ανθρώπους. Επικοινωνία πολιτισμών.

Σελ.63 Εισαγωγή στην έννοια της ανακύκλωσης. Σεβασμός στο φυσικό περιβάλλον και στην έννοια της καθαριότητας.

Σελ.70 Κουκλοθέατρο.

Εισαγωγή στην έννοια της ανακύκλωσης.

Σελ.72 Άμα μεγαλώσω θα γίνω ζωγράφος. Πολιτισμός μέσω της ζωγραφικής. Ανταλλαγή κουλτούρας μέσω έργων τέχνης.

Σύνδεση ζωγραφικής με ανακύκλωση (Πιο καθαρές θάλασσες).

Σελ.77 Φωτογραφία αναφορικά με τη πολιτισμική κληρονομιά του Ελληνικού κράτους το 1940 και περί του Πολυτεχνίου.

Λέξεις:Σημαία, Πολεμος του 1940, Πολυτεχνείο.

Μπλέ κουκίδα: Λέξεις: Ιστορία της πατρίδας, Ελευθερία, δημοκρατία.

Σελ.78 Ύμνος της σημαίας. Λέξεις: Σημαία (Σε πολλά σημεία), Απρίλιος του 1941.

Σελ.79 Τι χαρές τι τραγούδια στους δρόμους.

Μάρτιος του 1943: Διαβάζοντας, γράφοντας ή παίζοντας

Σελ.81 Φωτογραφία γέφυρας Γοργοποτάμου.

Λέξεις: Ακρόπολη, γερμανική σημαία (υποστολή σημαίας), Ιερός βράχος, Γαλανόλευκη (Αναφορά στην Ελληνική σημαία).

Σελ.82 Φωτογραφία: Η Ελληνική σημαία υψώνεται στον ιερό βράχο της ακρόπολης.

Σελ.83 Φωτογραφίες αναφορικά με το Πολυτεχνείο.

Λέξεις: Δικτατορία, δημοκρατία, Εικόνα χωρίς ήχο , Αρχιτεκτονική.

TANK Πιθανότατα στοιχείο πολέμου και όχι πολιτισμού.

Σελ.84 Φωτογραφίες περί του Πολυτεχνίου.

Λέξεις: Γιορτή της δημοκρατίας.(Συνδυάζει τη δημοκρατία με γιορτή άρα με στοιχείο πολιτισμού. Το ίδιο κάνει και στον τίτλο αναφορικά με το Πολυτεχνείο. Γιορτή του Πολυτεχνίου).

Γ' Δημοτικού τεύχος 2

Σελ.8 Λέξεις: Δρόμοι, λεωφόροι, τράμ, πεζοδρόμιο, παράθυρα, στέγες, κολώνες, φτυάρι.

Σελ.11 Χιονάνθρωπος (Φανερώνει τη κουλτούρα ορισμένων λαών σε κάποιες συνήθειες που σχετίζονται με τα ακραία καιρικά φαινόμενα).

Σελ.15 Λέξεις: Σπίτια, οικισμός, συγκοινωνία, δίκτυο ηλεκτροδότησης.

Σελ.19 Ιστορίες του χειμώνα (Παραπομπή παραμυθιού).

Σελ.20 Λέξεις: Πλατεία.

Σελ.27 Και έτσι έχτισε ολόγυρα έναν πανύψηλο τοίχο.

Σελ.28 Λέξεις: Δρόμος, τραγουδούν, στέγη κάστρου, ψηλός τοίχος, κεραμίδια.

Σελ.34 Μια πλατεία με συντριβάνι.

Κάθετε στο τραπέζι της κουζίνας.

Γιορτή γενεθλίων.

Πλατεία.

Σπιτι.

Σελ.39 Ξύλινη κουτάλα.

Οι ιδέες ανακατεύτηκαν με το τραγούδι.

Σελ.41 Βιβλίο συνταγών.

Σελ.43 Κάρτα πρόσκλησης πάρτυ.

Σελ.46 Κατακόκκινη κάρτα.

Σελ.47 Οικογενιακό δέντρο.

Ημερολόγιο.

Γενέθλια.

Σελ.49 Διαβάζει το βιβλίο που της δώρισε. (Αναφορά σε διάβασμα - Τεχνη ανάγνωσης στοιχειο πολιτισμού).

Σελ.50 Και άρχισαν να μετρούν τα φύλλα τους. (Τέχνη αρίθμησης).

Σελ.55 Φτιάξε μου έναν σιδερένιο άνθρωπο.

Μηχανές του μέλλοντος.

Το ηλιακό λεωφορείο.

Στο Αττικό μετρό.

Οι άνθρωποι σχεδιάζουν μηχανές που θα κάνουν τη ζωή μας καλύτερη.(Αναφορά στο πολιτισμό της ύλης).

Σελ.56 Λέξεις: Βασιλιάς, αρχηγός των σιδηρουργών, σιδερένιος άνθρωπος, σίδηρο (πρώτη ύλη), κάρβουνο, ξύλα, νερό.

Σελ.57 Ο χάλκινος γίγαντας.

Ο Ήφαιστος ο θεός της φωτιάς και του σιδήρου κατασκέ'υασε έναν χάλκινο γίγαντα για το βασιλιά Μίνωα. (υλικός πολιτισμός - Εισαγωγήστην έννοια της ειδωλολατρείας μέσω της Μυθοπλασίας).

Λέξεις: Χάλκινο καρφί, Πλοίο Αργωνναυτών.

Σελ.60 Τα ρομπότ είναι αυτόματες μηχανές που ελέγχονται αποηλεκτρονικό υπολογιστή. Τα ρομπότ αξιοποιούνται κυρίως στα εργοστάσια όπου εκτελούν με ταχύτητα και ακρίβεια βαριές και δύσκολες δουλειές.

Λέξεις: Μιλάει, τραγουδάει.

Σελ.61 Τα ρομπότ πάνε στο διάστημα. (Ο ρόλος του ρομπότ στη προσπάθεια εξερεύνησης και ανακάλυψης νέων πολιτισμών).

Σελ.62 Γελοιογραφία (Παραγωγή ηλεκτρικού ρεύματος με τη βοήθεια ανεμογεννήτριας).

Σελ.64 Λέξεις: Πολιτεία, μουσικές.

Σελ.66 Λέξεις: Υπόγειος σιδηρόδρομος.

Σελ.67 Το μετρό είναι ένα έργο πολιτισμού. Κατά τη κατασκευή τουπραγματοποιήθηκαν μεγάλες αρχαιολογικές ανασκαφές και βρέθηκαν σημαντικοί αρχαιολογικοί θησαυροί. Στους σταθμούς του μετρό εκτίθενται πλούσια ευρήματα αυτών των ανασκαφών καθώς καιέργα σύγχρονης τέχνης Ελλήνων καλλιτεχνών.

Σελ.73 Λέξεις: Απόκριες, Ευαγγελισμός της Θεοτόκου. (Αναφορά στις συνήθειες μιας χώρας. Γιορτές και εκδηλώσεις).

Σελ.74 Φωτογραφία: Η Γέννηση. (Αναφορά στα Χριστιανικά πιστεύω).

Λέξεις: Βυζαντινή εικόνα.

Σελ.75 Τραγουδούν για τις γιορτές που έρχονται. Πρωτοχρονιάτικα κάλαντα.

Σελ.77 Αποκριά σημαίνει μασκαρέματα, ξεφάντωμα, χορός και αστεία.

Στο καρναβάλι της Πάτρας χιλιάδες είναι οι μασκαράδες και εντυπωσιακά τα άρματα που παίρνουν μέρος στη παρέλαση.

Στους δρόμους και τις πλατείες της Νάουσας χορεύουν οι Γενίτσαροι και οι Μπούλες.

Σελ.78 Λέξεις: Ιερός αγώνας.

Σελ.80 Φωτογραφία: Ευαγγελισμός της Θεοτόκου (Ιωάννης ο Κύπριος - Μουσείο Μπενάκη).

Σελ.86 Για μια στιγμή νόμισε πως ήταν οι μουσικοί του βασιλιά που περνούσαν από τα μέρη του.

Άκουσε μια υπέροχη μελωδία.

Ήταν ένας μικρούλης σπίνος που τραγουδούσε έξω από το παραθύρι του.

Να κελαηδάει στο κήπο του.

Ήταν η πιο γλυκιά μελωδία στο κόσμο.

Το χαλάζι έπαψε να χορεύει πάνω από το κεφάλι του.

Τα πουλιά φτερούγιζαν ολόγυρα κελαηδώντας ευτυχισμένα.

Γ' Δημοτικού τεύχος 3

Σελ.7 Στο νησί του Αιόλου - Μυθολογία

Τα βήματα του Οδυσσέα

Σελ.8 Και για τη χώρα των σκυλοκέφαλων, κι ακόμα για τη γοτγόνα, την αδελφή του Μεγαλέξαντρου.

Βασσιλοπούλες όμορφες περίμεναν μέσα σε πλουμιστά παλάτια το ραφτόπουλό τους.

Να πάω στη Πόλη (Κωνσταντινούπολη) και στη Αγιά Σοφιά.

Να πιάς να μάθεις τη τέχνη, να γίνεις ραφτόπουλο, να βγάζεις το ψωμί σου.

Είδα το Βόσπορο.

Κι όσο για τις βασσιλοπούλες.

Πότε θα 'ρθεί κι εμένα η βασσιλοπούλα μου, να φύγουμε απ' το ραφτάδικο, να πάμε να χτίσουμε το παλάτι μας και στο τέλος να ζούνε αυτοί καλά κι εμείς καλύτερα!

Σελ.10 Ράβω το θησαυρό του δράκου μέσα σ'ένα σακί.

Σελ.11 Ο υπηρέτης του παππού.

Αναφορά στη λεξη Πόλη.

Για τα καράβια που έπλεαν στο Βόσπορο, για την Προποντίδα και την Αγία Σοφία.

Και είδες τους Σκυλοκέφαλους.

Πέρασες, τότε, απ' της θάλασσας τον αφαλό, εκεί που το νερό γυρίζει γύρω-γύρω και καταπίνει τα καράβια.

Πέρασες απ' τη χώρα που ψήνει ο ήλιος το ψωμί.

Τι μεγάλη που είναι η πόλη.

Είδες τον τόπο που είναι οι άνθρωποι μαραρωμένοι;

Σελ.15 Έμμεση παραπομπή στην Οδύσσεια.

Πολιτείες.

Μας σταμάτησαν οι Ιππόγυποι και μας οδήγησαν στο βασιλιά τους τον Ενδυίωνα.

Ενδυμίωνα.

Για τη ζωή στο φεγγάρι και για όλα τα παράξενα και αλλόκοτα πλάσματα που ζούσαν σ'εκείνο το μέρος.

Σελ.17 Η Σελήνη, που πότε μεγαλώνει και πότε μικραίνει, πότε φωτίζει και πότε σβήνει, ήταν ένα μεγάλο μυστήριο για τους αρχαίους λαούς.

Φωτογραφία της NASA με τον αστροναύτη που πάτησε πρώτος στο φεγγάρι.

Σελ.19 Το νησί του Αιόλου.

Σαυτόν είχαν αναθέσει οι θεοί να φυλά τους ανέμους.

Αίολος.

Το παλάτι αντηχούσε απο τραγούδια, γέλια και χορούς.

Ιστορούσα τις περιπέτειες που είχαμε περάσει στο πόλεμο της Τροίας.

Στο τέλος μου έδωσε ένα ασκί δεμένο πολύ σφιχτά και μου είπε : Πρόσεξε πολύ καλά Οδυσσέα! Κανείς μα κανείς δε πρέπει να λύσει αυτό το ασκί, γιατί εδώ μέσα έχω φυλακίσει την οργή όλων των δυνατών ανέμων.Το ασκί, λοιπόν,θα το φυλάςσαν τα μάτια σου. Σαν τα μάτια σου και ακόμα καλύτερα.

Παρέα με τον Ζέφυρο.

Ανέβαιναν ψηλά καπνοί απο τα τζάκια των σπιτιών της πατρίδας μου.

Σελ.20 Χτύπαγαν με λύσσα το πλοίο μας.

Η κακοκαιρία βούλιαξε το πλοίο του Οδυσσέα.

Σελ.21 Συναντήσαμε το νησί του Αιόλου.

Στο καράβι του Οδυσσέα.

Φωτογραφία караβιού - Αρμενίζοντας στο χρόνο εκδόσεις ΚΑΠΟΝ

Σελ.23 Φωτογραφία караβιού (Θεόφιλος Μυτηλήνη - Μουσείο Μυτηλήνης).

Λέξεις : δρόμους, κατάρτι ψηλό, γαλάζια εκκλησιά, κουπαστή.

Αναφορά στη Μυτηλήνη ως Βενετιά. Αναφορά στο νησί της Κρήτης.

Σελ.25 άσκηση 5 μέρη του πλοίου Λέξεις : Πρύμη, πλώρη, κουπαστή, κατάρτι,πανί (ιστίο), προπέλα, κατάστρωμα, πηδάλιο, φινιστρίνι, άγκυρα.

Σελ.27 Γνωρίζουμε τις αγροτικές εργασίες, τους τρόπους παρασκευής του ψωμιού και αποκτούμε υγιεινές συνήθειες διατροφής.

Σελ.28-32 Διδακτικό παραμύθι: Πλούσιος βασιλιάς (βασιλιάς, παλάτι, θρόνος, υπηρέτες) αντιπαραθεση με φτωχό ασπρομάλλη σοφό γέροντα.

Επαγγέλματα παλατιού: Υπηρέτες, φουρνάρηδες, γελωτοποιοί.

Αναφορά στο λειτούργημα της ιατρικής (Λαϊκή ιατρική) προάγγελος της εξέλιξης της ιατρικής σε επιστήμη.

<<Αν θέλεις να δοκιμάσεις στ' αληθινά το ψωμί που θα σε γιατρέψει, πρέπει να 'ρθεις μαζί μου για τρεις μέρες μονάχα και να κάνεις ό,τι σου λέω>> (Αναφορά στον ιερό, μαγικό, μυθικό αριθμό 3).

Ρουχα, παπούτσια, μπαστούνι, καλύβα (Έμμεση αναφορά στην Οδύσεια - μεταμόρφωση του Οδυσσέα σε ζητιάνο κατα το γυρισμό του στην Ηθάκη).

Αναφορά σε αγροτικές - γεωργικές εργασίες (Θέρισμα, αλώνισμα, μύλος, δάρτης για τα στάχυα, δεμάτια, στέρνα, καλύβα, σακιά).

<<Αν δε γίνεις καλά, είσαι ελεύτερος να μου πάρεις το κεφάλι>> (Μοτίβο παραμυθιού).

Παίρνετε τον λόγο με τη σειρά μέχρι να ολοκληρωθεί η διήγηση του παραμυθιού.

Σελ.36 Φωτογραφίες απο τη γεωργική ζωή.

Σελ.37 Αναφορά στη τέχνη του φούρναρη (Φούρναρης, μύλος, πινακωτή, ζύμωμα).

Πρωτόπλαστα ψωμιά (Έμμεση θρησκευτική αναφορά στη Παλαιά διαθήκη - οι πρωτόπλαστοι)

Προικιά (προίκα νεόνυμφης - Στοιχείο παραδοσιακού πολιτισμού).

Ρόκα (Παραδοσιακό επάγγελμα γνεψήματος του μαλλιού).

κομμένο από τον γέροντα παππού, χωρίς μαχαίρι, και μοιρασμένο στα παιδιά, στις νύφες και στ' αγγόνια! (Αναφορά στη παραδοσιακή εκτεταμένη ελληνική οικογένεια).

Και συ, θυσία των ταπεινών στη Θεία την καλοσύνη, σημαδεμένο ανάμεσα με του σταυρού τη βούλα, καλοπλασμένο πρόσφορο, της Εκκλησιάς μεράδι*, που θα κοπείς την Κυριακή μες στ' αργυρό αρτοφόρι και στ' άγιο δισκοπότηρο με το κρασί θα σμίξεις (Θρησκευτική αναφορά στο Μυστικό Δείπνο - μοίρασμα και σταύρωμα ψωμιού - θυσία - δισκοπότηρο - κρασί - Θεία Κοινωνία).

Σελ.40 Το ψωμί σου, η δύναμή σου «Φάε την μπουκιά σου, μην αφήνεις τη δύναμή σου!» μας λένε οι δικοί μας, όταν αφήνουμε ένα κομμάτι ψωμί στο τραπέζι. Και δεν έχουν άδικο! (Λαϊκή παροιμία/δοξασία).

Η πυραμίδα της διατροφής - εξέλιξη πολιτισμού απο τη απλή επιβίωση (γεωργική ζωή, εμπειρικές διατροφικές γνώσεις) στην επιστημονική γνώση (υγιεινές συνήθειες διατροφής, εξέλιξη ιατρικής).

Σελ.44 Καραγκιόζης - Ο Λαϊκός ήρωας που αντιπροσωπεύει τον πάμπτωχο κατατρεγμένο Έλληνα..... - θέατρο σκιών με μακρά ιστορία - φιγούρες (καραγκιόζης, κολλητηρι, μπαρμα Γιώργος, Χατζηαβάτης, Νιόνιος, Μορφονιός, Χατζατζάρης) - Ευγένιος Σπαθάρης - παραστάσεις στις γειτονιές απο περιφερόμενους θυάσους - καραγκιοζοπαίχτες.

Φωτογραφία εξωφύλλου του απομαγνητοφωνημένου αποσπάσματος απο τη παράσταση Ο Καραγκιόζης φούρναρης του Ευγένιου Σπαθάρη.

Σελ.45 Σκίτσο φιγούρα του Ε.Σπαθάρη απο το βιβλίο: Ο γάμος του Καραγκιόζη.

Σελ.49 -50-51 Γνωρίζουμε παιδιά από μέρη μακρινά. Μαθαίνουμε για τα προβλήματά τους, για τις ανάγκες τους, για τα όνειρά τους. Βοηθάμε να γίνει καλύτερος ο κόσμος μας.

(Ανάπτυξη της διαπολιτισμικής συνείδησης των μαθητών. Γνωριμία με παιδιά απο άλλα μέρη του κόσμου, με άλλους πολιτισμούς/φυλές με διαφορετικά ήθη, έθιμα και παραδόσεις μεγαλωμένα σε διαφορετικές κοινωνικοπολιτικές συνθήκες, παιδιά που προέρχονται απο χώρες τρίτου κόσμου με βασικά προβλήματα επιβίωσης. Παιδιά που έχουν ζήσει ή ζούν κάτω απο συνθήκες πολέμου και χώρες που έχουν υποστεί ακραία φυσικά φαινόμενα. Παιδιά που αναγκάζονται να δουλεύουν απο πολυ μικρή ηλικία ή που έχουν αναγκαστεί να μεταναστεύσουν σε άλλες χωρες).

<<Πηγαίνω σ' ένα σχολείο για παιδιά με προβλήματα όρασης...>>.

(Παράλληλα με τη προσέγγιση της διαπολιτισμικότητας οι μαθητές μαθαίνουν να δέχονται και τη διαφορετικότητα).

Σελ.53-54 Αναφορά στις εθελοντικές οργανώσεις (UNICEF, ACTION AID, Γιατροί χωρίς σύνορα κλπ). Ανάπτυξη της κοινωνικής ευαισθησίας των μαθητών.

Σελ 56 Η τέχνη του οριγκάμι -η γιαπωνέζικη τέχνη τυλίγματος χαρτιών- (γιαπωνέζικος πολιτισμός).

<<Ο γερανός είναι ιερός στην πατρίδα μου και μεταφέρει τις επιθυμίες μας στο ουράνιο βασίλειο>>. (Ιερό πουλί της Ιαπωνίας - Λαϊκό, θρησκευτικό στοιχείο).

Υπάρχει μια παράδοση στην Ιαπωνία: αν ένας άρρωστος τυλίξει χίλιους γεραμούς κι ευχηθεί να γίνει καλά, τότε θα πραγματοποιηθεί η ευχή του. (Λαϊκή ιαπωνική παράδοση).

Ύστερα κάποια κορίτσια από το γυμνάσιο έστειλαν αμέτρητους γεραμούς σε όσους από εμάς πάσχουμε από ασθένειες που προέρχονται από την ατομική βόμβα. (Άμεση ιστορική αναφορά στη ρίψη της ατομικής βόμβας στη Χιροσίμα στο τέλος του Β΄ Παγκοσμίου πολέμου και τις τραγικές συνέπειές της).

Σελ.57 Νέοι άνθρωποι απ' όλη την Ιαπωνία μάζεψαν αρκετά χρήματα για να φτιάξουν ένα άγαλμα της Σαντάκο. Τα αποκαλυπτήρια έγιναν το 1958 στο Πάρκο της Ειρήνης, στη Χιροσίμα. Το άγαλμα δείχνει ένα κορίτσι που στέκεται πάνω σε μια γρανιτένια βάση που έχει το σχήμα ενός βουνού του παραδείσου. Τα χέρια της είναι ανασηκωμένα ψηλά κρατώντας έναν τεράστιο χρυσό γερανό. Για να διαδώσουν την επιθυμία της Σαντάκο για παγκόσμια ειρήνη, παιδιά από όλο τον κόσμο στέλνουν κάθε χρόνο χιλιάδες χάρτινους γεραμούς, που τοποθετούνται στη βάση του αγάλματος. (Κατασκευή αγάλματος - γλυπτική τέχνη υλικός πολιτισμός - σε ανάμνηση ενός ιστορικού γεγονότος. Εγκώμιο της ειρήνης ως κύριου φορέα του πολιτισμού σε αντιπαράθεση με το πόλεμο που τον καταστρέφει).

Σελ.58 Η μάνα μου δεν το 'χε καλό να κόβουμε τα λουλούδια... (Λαϊκή δοξασία) ...εκείνη τη μέρα, όμως, θυμάμαι πως χωρίς δισταγμό άπλωσα το χέρι μου κι έκοψα κάμποσους κλώνους γιασεμί. (Πολιτιστικό στοιχείο που παραπέμπει στις συνήθειες των ξεριζωμένων που φεύγοντας απ το τόπο τους αισθάνονταν την ανάγκη να παίρνουν μαζί τους κάποιο <<κομμάτι>> του ως ανάμνηση της πατρίδας τους).

Σελ.60 Μια ντουζίνα μολυβένια στρατιωτάκια. (Παραπομπή στο ευρωπαϊκό παραμύθι του Hans Christian Andersen: Ο μολυβένιος στρατιώτης. Έμμεση μομφή κατά του πολέμου. Σύγκριση πολεμικών παιχνιδιών με το νόημα του πραγματικού πολέμου.

Σελ.64 Φωτογραφία - Η ανάσταση του Δομίνικου Θεοτοκόπουλου. (έργο τέχνης - υλικός πολιτισμός).

Τσούγκρισμα κόκκινων αυγών, φλόγα, κεριά, μαγειρίτσα, γιορτινό τραπεζομάντηλο, λουλούδια, εχθροί και φίλοι αγγαλιάστηκαν, φίλησαν, Χριστός Ανέστη, Πάσχα Κυρίου Πάσχα. (Ελληνικά ήθη και έθιμα της γιορτής του Πάσχα).

Σελ.66 Τίτλος: Ο Μάης με τα στεφάνια

Λαϊκή εορτή της πρωτομαγιάς . Έθιμο του στεφανιού με τα λουλούδια, κρέμασμα στις εξώπορτες.

Εργατική πρωτομαγιά - γιορτή εργαζομένων (ιστορική αναφορά)

Γιορτή της μητέρας.

Επίσημη εθνική Αργία.

Σελ.68 Όλη η καλοκαιρινή Ελληνική φύση ως πολιτιστικό/τουριστικό στοιχείο.

Σελ.69 Αναφορά στα παιχνίδια της παιδικής μας ηλικίας και τα αξέχαστα παιδικά μας καλοκαίρια/Παιχνίδι του κρυμμένου θησαυρού(Στοιχείο προσκοπισμού).

Δ' Δημοτικού Α' Τεύχος

ΕΝΟΤΗΤΑ 1

Σελ 10 επαφή των μαθητών με τον ποιητικό λόγο/ περιφραστικές εικόνες και ήχοι του φθινοπώρου και της επιστροφής στο σχολείο ...

Σελ11...Βρείτε αυτές τις **εικόνες** στο ποίημα και **ζωγραφίστε** αυτή που σας αρέσει πιο πολύ ...παραπομπή στην σχέση των ειδών τέχνης μεταξύ τους (ποίηση-ζωγραφική -μουσική)

Σελ 13 εικόνες από το ελληνικό καλοκαίρι,,θάλασσα, κοχύλια,βουτιές, επίσκεψη στο χωριό /νησί των παππούδων,,ψάρεμα , δολώματα,πετονιές ,ψάθινα καπέλα, ''διάβασμα αέρηδων''στοιχεία πολιτισμού που χαρακτηρίζουν τον τόπο μας,,,

Σελ 15 συνεχίζονται οι αναφορές στο αθάνατο ελληνικό καλοκαίρι... Μαζεύαμε κοχύλια και μεγάλα άσπρα βότσαλα, που τα ζωγραφίζαμε με νερομπογιές, βάζοντας μαζί και τις πλάκες της αυλής, δυνατό ήλιος , αλμυρή γεύση της θάλασσας..χρώματα,,εικόνες ... ήχοι και μυρωδιές μιας εποχής που σε όλα τα παιδιά μένει αξέχαστη

Σελ 20 σύγκριση σχολείου στην Αρχαία Ελλάδα (στοιχεία πολιτισμού του αρχαίου κόσμου / σύστημα εκπαίδευσης/ ύπαρξη δούλων που βοηθούσαν με την αγωγή των παιδιών ...επαγγέλματα σχετικά με την εκπαίδευση των παιδιών ,, γραμματιστές και δάσκαλοι .. ακουμπούσαν στα γόνατά τους σκληρές πλάκες από κερι ή κομμάτια παπύρου και πάνω τους χάραζαν με τη μυτερή άκρη ενός ειδικού εργαλείου, της «γραφίδας». ... αναφορά στον τρόπο γραφής ,,στοιχείο πολιτισμού) με το σημερινό και ένα υποθετικό σχολείο του μέλλοντος. Στο τελευταίο γίνεται υποθετική αναφορά σε στοιχεία του υλικού πολιτισμού που θα αναπτυχθούν στο μέλλον (το σημερινό παρόν ουσιαστικά καθώς αναφέρεται στο έτος 2025...) , τον ψηφιακό πολιτισμό (ηλεκτρονική σχολική τσάντα-παραπομπή στο σύγχρονο Η/Υ , 'ταμπλετ ..

...Στο μάθημα της Ιστορίας βλέπουν τον Παρθενώνα, όπως ήταν μόλις είχε τελειώσει η κατασκευή του.(έμμεση αναφορά σε σύγχρονες διαδραστικές μεθόδους ξενάγησης σε ιστορικά τοπία και μνημεία ,,εικονικές επισκέψεις σε τόπους όπως θα ήταν εάν δεν είχαν καταστραφεί στο πέρασμα των αιώνων μέσω ειδικών ηλεκτρονικών λογισμικών προγραμμάτων). Ξεναγούνται στο εσωτερικό του ναού και θαυμάζουν το χρυσελεφάντινο άγαλμα της Αθηνάς. Μοιάζει πολύ διαφορετικό από το κτίσμα **που είδαν στην εκδρομή του**

σχολείου την περασμένη εβδομάδα.(αναφορά στη φυσική επίσκεψη σε αρχαιολογικούς χώρους,, εκπαιδευτική τακτική πολύ παλαιά/ επίσκεψη με το σχολείο σε μουσεία , αρχαιολογικούς χώρους και ξενάγησή τους σε αυτά). Ο δάσκαλος λέει στα παιδιά ότι το μάθημα το παρακολουθεί μέσω διαδικτύου και ένας διάσημος ιστορικός, που είναι πρόθυμος να απαντήσει στις ερωτήσεις τους, αρκεί να στείλουν εκείνη τη στιγμή ένα ηλεκτρονικό μήνυμα. (και πάλι αναφορά στην ψηφιακή τεχνολογία που έρχεται σήμερα ως μέγιστος ουραγός να συμπληρώσει τον παραδοσιακό τρόπο εκπαίδευσης.

Σελ 24 εικόνα ενός παραδοσιακού πέτρινου σχολείου σε ένα απομακρυσμένο νησί της Ελλάδας που έχει μείνει κάπως,,πίσω,,στον πολιτισμό,,πέτρινο από πέτρα πελεκητή , με κεραμιδένια στέγη με αέτωμα,(στοιχεία παλαιάς αρχιτεκτονικής επηρεασμένα από τους αρχαίους ελληνικούς ναούς) με σιδερένια πόρτα και μαρμάρινη επιγραφή κατασκευής του,,και φαγωμένα ψηφιδωτά στις πλάκες της αυλής,,σύγκριση με το νέο σχολείο στην πολιτισμένη Αθήνα ,,αναφορά στα στοιχεία μοντέρνας αστικής αρχιτεκτονικής ..διώροφο κτίσμα ,δεύτερο πάτωμα.,.Σελ 17 ,,διώροφο σχολείο με σκαλιά)σε αντίθεση με το ισόγειο πέτρινο κτίσμα της Σύμης , με λουλούδια στα παρτέρια ..

...Τους πας, λέει, μια απόδειξη του νερού ή του ηλεκτρικού ή του τηλεφώνου, που δείχνουν ότι πραγματικά μένεις σ' αυτή τη διεύθυνση...αναφορά στο σύγχρονο αστικό πολιτισμό ,,απόδειξη /βεβαίωση κατοικίας για να γίνει δεκτό το παιδί στο συγκεκριμένο σχολείο της συνοικίας.

ΕΝΟΤΗΤΑ 2

Σελ 31 -Εισαγωγή στην έννοια της Ανακύκλωσης και της Οικολογίας/ ο Κύκλος του Νερού /η σημασία του Νερού για τον πλανήτη και τη ζωή μας

-Παραδόσεις που έχουν σχέση με το νερό

-Επαγγέλματα που χάθηκαν και είχαν σχέση με το νερό.

Σελ 33 Όλο το ποίημα-μονόλογος του ποταμού,,αποτελεί έναν τεράστιο ζωγραφικό πίνακα με ατέλειωτες εικόνες της φύσης, όσες και τα μέρη από όπου περνάει το νερό στη διαδρομή του από το βουνό προς τη θάλασσα...

Σελ 39 Το νερό στη θρησκεία, στους μύθους και στις παραδόσεις

Νερό και δοξασίες

Νερό και θρησκεία (Βάπτισμα , Αγιασμός

Το νερό στην ελληνική Μυθολογία (νύμφες /θεότητες των γλυκών νερών)

• Σε ποιες άλλες λατρευτικές εκδηλώσεις χρησιμοποιείται το νερό στην Εκκλησία; Ξέρετε μήπως για τη χρήση του νερού σε άλλες θρησκείες;

- Για ποιο λόγο οι αρχαίοι Έλληνες λάτρευαν τις πηγές, τα ποτάμια και τις λίμνες σαν θεότητες; Ψάξτε στον χάρτη της Ελλάδας τις λίμνες και τα ποτάμια της περιοχής σας που έχουν αρχαίο όνομα. Μπορείτε να βρείτε και τον μύθο που τα συνοδεύει; Αναζητήστε πληροφορίες σε διάφορες πηγές, όπως εγκυκλοπαίδειες, λεξικά, διαδίκτυο και γράψτε λίγα λόγια γι' αυτά στο τετράδιό σας...(εργασία μαθητών με αφορμή τους Μύθους , τις Δοξασίες και τις παραδόσεις που σχετίζονται με το νερό ...)

- Οι λαλίτσες είναι πήλινες σφυρυχτρες που γεμίζονται με νερό, γνωστές από πολύ παλιά στην Ελλάδα. Τα παιδιά με αυτές μιμούνται ήχους πουλιών. Το σχήμα τους μοιάζει μερικές φορές με πουλί. Έχει ένα μακρύ στόμιο για φύσημα, σαν ράμφος, και ένα άκρο για να κρατιέται, σαν ουρά.....αναφορά στα παλαιά πήλινα παιχνίδια που οι πιο μεγάλοι από εμάς ίσως και να θυμούνται ακόμη σε κάποια γωνιά στο σπίτι της γιαγιάς και του παππού ,,στοιχείο πολιτισμού/αναφορά στα παλαιά παιδικά παιχνίδια.

Σελ 40 αναφορά στο παλαιό επάγγελμα του νερούλα -πώς δούλευε,,τα σκεύη και τα ζώα που χρησιμοποιούσε για τη μεταφορά του νερού (μπακιρένια γκιούμια, ξύλινα βαρέλια, κάνουλα , κανάτες , γαϊδούρια ή μουλάρια, βοϊδάμαξες)/αντιπαράθεση με την εξέλιξη του πολιτισμού στις πόλεις- κατασκευή Κεντρικού Δικτύου Ύδρευσης (σωλήνες υδραγωγείου)

Αντικατάστασή τους από τις Υδροφόρες των Δήμων και στη συνέχεια με το Κεντρικό Δίκτυο Ύδρευσης / Οργανισμός Ύδρευσης (στοιχείο εξέλιξης πολιτισμού)

Αναφορά στο εμφιαλωμένο νερό /επεξεργασία πόσιμου νερού -στοιχείο του σύγχρονου πολιτισμού.

Σελ 42

Δημιουργία τεχνητού φράγματος /λίμνης/ ταμιευτήρα/υδραγωγείου στο Μόρνο για να υδροδοτηθούν οι γύρω νομοί (στοιχείο υλικού πολιτισμού /επίτευγμα)

Σελ 43-44

Στα μικρά νησιά όπου είναι δύσκολο να φτιαχτεί αεροδρόμιο πηγαίνουμε με το υδροπλάνο.....Αναφορά στο αεροδρόμιο /αεροπλάνο/υδροπλάνο (στοιχείο υλικού πολιτισμού)

Η μόλυνση των λιμνών απειλεί τα υδρόβια πουλιά.(στοιχείο φυσικού πολιτισμού / πανίδα του τόπου / ανάγκη προστασίας απειλούμενων ειδών

Σελ 46

Να διαβάζω τον λογαριασμό του νερού...(στοιχείο εξέλιξης του πολιτισμού /το νερό γίνεται αγαθό που παρέχεται μέσω δημόσιου δικτύου στα σπίτια των πολιτών έναντι μηνιαίου χρηματικού αντιτίμου), όπως και το ρεύμα.

ΕΝΟΤΗΤΑ 3

Η ενότητα είναι γεμάτη από πολιτιστικά /ιστορικά στοιχεία

Εθνική Εορτή /εορταστικές εκδηλώσεις σε μνήμη ιστορικών γεγονότων /γιορτές της ελευθερίας και της δημοκρατίας /εορταστικά σύμβολα-σημαίες-τύμπανα -στολή -παρέλαση

...Πάντα νικάει το δίκιο! Μια μέρα θα νικήσει ο άνθρωπος. Μια μέρα η λευτεριά θα νικήσει τον πόλεμο. Μια μέρα θα νικήσουμε για πάντα..το απόσπασμα από το ποίημα του Γ. Ρίτσου αναφέρεται στην επικράτηση του "πολιτισμού" και της ειρήνης/ δημοκρατίας /δημιουργίας έναντι του πολέμου/της διχόνοιας /της καταστροφής

Σελ 49

- Τα πρωτοσέλιδα των αθηναϊκών εφημερίδων γράφουν γι' αυτά που συνέβαιναν τους πρώτους μήνες του πολέμου. Τι πληροφορίες μάς δίνουν;

Αποσπάσματα και αντίτυπα από παλαιές εφημερίδες (αναφορά στην ιστορία της έντυπης ενημέρωσης / ιστορία της τυπογραφίας

Σελ 50 Το χακι χρώμα της στολης - χρωμα ελληνικων ενοπλων δυναμεων

Ερειπωμενο χωριο - συνεπειες πολεμου στα αστικα κεντρα.

Κουραμάνα(ειδος ψωμιού που συνήθως χρησιμοποιείται για σίτηση στρατιωτών).

Τυρι - ρένγκα

+++ φωτογραφικό υλικό

Όπλο (στοιχείο πολέμου).

Σελ.51 Γελοιογραφίες σχετικά με τον πόλεμο του 1940.

φωτογραφικό υλικό γεφυρας γοργοποτάμου - υποστολλής γερμανικής σημαίας απο την Ακρόπολη.

<<έγραφαν τις νύχτες με πινέλα και μπογιά>>παράνομο τυπογραφείο υπο συνθήκες πολέμου (τύπωμα προκηρήξεων με σκοπό την αφύπνυση του λαού, ανάγκη επικοινωνίας και καταγραφής συναισθημάτων, ανύψωση ηθικού ενόψει πολέμου).

Συνθήματα στη μάντρα του Κυρ-Αντώνη (μαντρα στοιχειο πολιτισμού).

<<Στους σταυραετούς δε πιάνει η τρομοκρατία>>

<<Η Ελλάδα ποτέ δε πεθαίνει>>

<<Οι Έλληνες πολεμούν>>

<<Όλα για τη πατρίδα>>

<<Οδηγός μας το 1821>>

<<Οι γερμανοί μας υποχρέωναν να τα σβήνουμε με ασβέστη(ασβέστης στ. πολιτισμού)

<<οτι θα μας έκλειναν στις φυλακές>>

<<προκυτήξεις - χαρτάκια ήτα με λόγια θαραλέα>>

(προκυρήξεις χάραζαν ελπίδες)

<ασυρμάτους>> (Μέσω επικοινωνίας εν καιρώ πολέμου).

Μπλόκα στους δρόμους - οδοφράγματα.

Σελ.53 Στεφάνι απο φύλλα δάφνης(στ πολ.) στη μνήμη των πεσόντων στρατιωτών για την ελευθερία της Ελλάδας.

Σελ.56 Τραγούδια ελευθερίας (<<Της δικαιοσύνης>>, <<Το χελιδόνι>>, <<Ο δρόμος>>, Τα παιδιά ζωγραφίζουν>>).

Ενότητα 4 - Προστασία φυσικού περιβάλλοντος - Έννοια Καθαριότητας - Έννοια Ανακύκλωσης.

Σελ.58 <<Πετρελαιοκηλίδα τεραστίων διαστάσεων...τα δάση της Κ.Ευρώπης>> (απειλές κατά του φυσικού περιβάλλοντος και κατ'επέκταση της ίδιας της ανθρωπότητας).

Πίνακες αναοινώσεων, ποτιστήρια, διαδρόμους, δεξαμενές πόλεων (υλικός πολιτισμός).

<<ΣΤΑΣΗ ΒΡΟΧΟΣΤΑΛΙΔΩΝ>> (Παραπέμπει στην απεργεία - στάση εργασίας για τη διεκδίκηση ορισένων δικαιωμάτων ή ελευθεριών).

<<Τα σπαρτά ξεράθηκαν και οι μυλάδες έβαλαν λουκέτο στους ανεμόμυλους>> (Συνέπειες καταστροφής περοβάλλοντος όπως η έλλειψη νερού της βροχής - φαινόμενο του Θερμοκηπίου???? - Αύξηση ανεργείας).

Σελ.61 <<Απο σχολείο σε σχολείο, απο σπίτι σε σπίτι>> (υλικός πολιτισμός).

<<Έπλεκαν στο παραμύθι της μαμάς ή του παππού και της γιαγιάς τη δική τους ιστορία>>.

<<Στις γειτονιές, στις πλατείες, και στα ξεραμέμα πάρκα των πόλεων, στα έδρανα των κοινοβουλίων, παντου όλοι θα μιλούσαν για τη προστασία του περιβάλλοντος και όχι μόνο>>. (υλικός πολιτισμός - δείχνει τον όγκο του προβλήματος στο ότι απασχολεί όλη την ανθρωπότητα άρα τη σημασία του στην προστασία του περιβάλλοντος απ'όλους).

<<οι τραγουδιστάδες έπλεξαν εγκώμια στη μητέρα φύση, οι παραμυθάδες την τίμησαν με όμορφες ιστορίες, οι πολιτικοί έκαναν νόμους να τη προστατέψουν και η απλοί άνθρωποι της έδειξαν την αγάπη τους>> (Με τη χρήση του όρου Μητέρα φύση ουσιαστικά βάζει σε ένα βάθρο τη προστασία του περιβάλλοντος θέλωντας να δείξει στους μαθητές τη σημασία

ενασχόλησης με το πρόβλημα καθώς και την ατομική ευθύνη που έχει ο καθένας απο ένας στο να τη προασπίσει με το τρόπο που μπορεί).

<<έχω καιρό να δώ σκουπίδια στους δρόμους>>(παράδειγμα τρόπου εξάλειξης του φαινομένου απο τον απλό πολίτη).

<<όλοι βγήκαν στις γύρω πλατείες για να φυτέψουν δενδρύλλια>> (υλικός πολιτισμός - τρόπος ένδειξης αγάπης προς τη φύση. Θα μπορούσε στα σημερινά σχολεία να είναι μια σχολική εκδρομή με σκοπό αυτή τη δραστηριότητα).

Μέσα μαζικής ενημέρωσης

Εξατιμίες αυτοκινήτων(υλικός πολιτισμός)

<<Μικροί και μεγάλοι βγήκαν στους δρόμους μες τη βροχή και γιόρτασαν το γεγονός>>

Σελ.64 Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΗΣ

Χαρτοπετσέτες, πλαστικά μπουκάλια μιας χρήσης, φορτηγό, αποθήκη, χαρτομάντηλα, πετσέτες και μαντήλια απο πανί, αλουμινόχαρτο, πλαστικές σακούλες, χαρτοσακούλες, πλαστικόπεριτύλιγμα. (υλικός πολιτισμός - σύγκριση παλιάς και νέας γενιάς ως προς τη προστασία του περιβάλλοντος μέσω της ανακύκλωσης - πως η διευκόλυνση και η εξοικονόμηση χρόνου καταστρέφει σταδιακά το φυσικό περιβάλλον).

Σελ.68 Σκουπίδια στη θάλασσα (Απειλή για τη θαλάσσια ζωή).

Πλαστικά παιχνίδια, φιάλες αερίου (υλικός πολιτισμός).

Σελ.69 Εθνικό θαλάσσιο πάρκο (ζακύνθου - απαγόρευση ψαρέματος - φροντίδα της κοινωνίας για τη διάσωση ζωντανών οργανισμών απο το φαινόμενο της θαλάσσιας απειλής - στα συγκεκριμένα πάρκα επίσης απαγορεύεται οποιαδήποτε τουριστική δραστηριότητα πραγμα που επηρεάζει και τον τουριστικό κλάδο στην Ελλάδα. Χωρίς τη συνεργασία πολιτείας ντόπιων δε θα φτάσουμε ποτέ στην ορθήλειτουργία του πάρκου).

ΕΝΟΤΗΤΑ 5 ΣΚΟΠΟΣ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΚΗ ΑΓΩΓΗ

Σελ.74 σχολείο, δρόμος, βιτρίνες,τσάντες, κουδούνι. (υλικός πολιτισμός).

Τροχονόμος (υπεύθυνος για την ασφαλή μεταφορά των πεζών στους δρόμους).

(Μάθημα κυκλοφοριακής αγωγής - Τρόποι συμπεριφοράς των παιδιών στο δρόμο - Πιθανότατα θα έπρεπε να διάσκεται στους μαθητές ως μεμονομένο μάθημα έτσι ώστε να αποκτήσουν τις απαραίτητες γνώσεις και το σωστό τρόπο συμπεριφοράς ως πεζοί με κύριο μέλημα την ασφάλειά τους καθώς και την αποφυγή σημαντικού αριθμού ατυχημάτων).

Κώδικα Οδικής κυκλοφορίας (Δεν αφορά μόνο όσους οδηγούν - Αφορά οποιονδήποτε διασχίζει ή κινείται σε έναν δρόμο+ κατοικίδια - εν κατακλείδι όλοι πρέπει να έχουμε γνώση αυτού και θα έπρεπε η πολιτεία να μεριμνήσει για τη σωστή διδαχή του στα παιδιά).

Σελ.75 σταυροδρόμι, διαβάσεις πεζών, τροχονόμος, φανάρια, δρόμος (υλικός πολιτισμός).

Σελ.83 <<Το πάρκο Κυκλοφοριακής Αγωγής...φανάρια>> (Τα συγκεκριμένα πάρκα αποτελούν κομμάτι της κοινωνικής μέριμνας ως προς την εκμάθηση συμπεριφοράς των παιδιών στους δρόμους με ασφάλεια -πολιτιστικό στοιχείο).

(Ο Κ.Ο.Κ. είναι μια μικρογραφία της κοινωνίας καθώς και της εύρυθμης λειτουργίας της για τον απλούστατο λόγο του ότι η οποιαδήποτε κοινωνία ή κοινωνικό σύνολο για να επιβιώσει και να λειτουργεί σωστά, θα πρέπει να τηρεί και να ακολουθεί ορισμένους κανόνες. Οι κανόνες θα πρέπει να ακολουθούνται απ όλο το κοινωνικό σύνολο).

Αυτοκίνητα, φορτηγά, δίκυκλα, ποδήλατα, Πάρκο Κ.Α., δρόμος, πεζοδρόμιο, σήματα, πινακίδες.(υλικός πολιτισμός).

Σελ.85 Σήματα Κ.Ο.Κ. και η σημασία τους (Δημιουργεί στα παιδιά μια πρώτη επαφή με τον Κ.Ο.Κ. και τους γεννά το αίσθημα ευθύνης που πρέπει να τα διακατέχει- στοιχείο πολιτισμού).

Δ' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ Β ΤΕΥΧΟΣ

Σελ.8 <<πεντόβολα>>: παιδικό παιχνίδι που παίζεται με πέντε βόλους ή πετρούλες.

Σελ.9 Ασκήση 3 (Επαφή με εικόνες της φύσης - αφορμή για ζωγραφική).

Ασκήση 4 (Μελωποίηση ποιήματος - Ακρόαση ποιήματος - μουσική τέχνη).

Σελ.10 <<ξεκίνησαν να μαζέψουν αχινούς στην είσοδο μιας σπηλιάς>> (Έννοια της παράδοσης - συνήθειες αγοριών νεαρής ηλικίας - Αντιπαράθεση με τα παιχνίδια των κοριτσιών πιο πάνω -παιχνίδι κρυμμένου θησαυρού - περιπέτεια - διαγωνισμός θάρρους - σπηλιά με σταλαχτήρες).

<<Με αυτά που είπε... αρχηγό της παρέας>> (Αναφορά στη εκπροσώπηση της ομάδας από ένα άτομο - Παραπέμπει στις σημερινές εκλογές).

Σελ.15 Αλμπουμ με φωτογραφίες - φωτογραφική τέχνη

Τηλεόραση - Στερεοφωνικό - Τεχνολογία - τραπεζάκι - έπιπλα (υλικός πολιτισμός)

<<Συνήθως συμφωνούν...Ασπασία>>. (Αναφορά στη αξία του βιβλίου ως μέσω αγωγής αλλά και αισθητικής απόλαυσης - φιλιανγνωσία - άγραφοι νόμοι της οικογένειας ενδοοικογενειακές σχέσεις - αγωγή παιδιών - συμφωνία ή διαφωνία γονέων ως προς την αγωγή των παιδιών).

Σελ.20 Εφημερίδες - ΜΜΕ

Καταφύγιο - σωστικά συνεργεία (Έννοια της αλληλεγγύης - ένδειξη πολιτισμού)- διασωστικά ελικόπτερα(υλικός πολιτισμός ως μέσω προστασίας φυσικών καταστροφών).

Σελ.22 Οι μαθητές οργάνωσαν ένα μικρο <<Μαραθώνιο>>. (Συμμετοχή μαθητών σε αναμνηστικούς αγώνες. Προάγουν την έννοια της αλληλεγγύης).

Σελ.26 Η ΡΑΛΛΟΥ ΣΑΣ ΠΡΟΤΕΙΝΕΙ - βιβλιογραφικό υλικό - πρόταση για ανάγνωση εξωσχολών βιβλίων - προαγωγή της φιλιαναγνωσίας - Πρώτες επαφές με τη ξένη παιδική λογοτεχνία.

Παραπομπή επισηε και προς τα κείμενα του ανθολογίου - περαιτέρω πρόσκληση προς ανάγνωση.

Σελ.28 Εικόνα - παιδική ζωγραφιά απ το μάζα της ελιάς

Σελ.29 Ελιά : Ευλογημένο δέντρο του Θεού - σύμβολο ελπίδας και ειρήνης, βασικό μέσω διατροφής για τον Ελληνικό πολιτισμό - συνταγές - γαστρονομία.

Σελ.30 Σύνδεση ελιάς με το άλλο σύμβολο της ειρήνης το περιστέρι.

Σελ.31-32 Η ελιά δώρο της Αθηνάς

Ελληνικοί μύθοι γύρω απ την ελιά - ελιά δώρο της Αθηνάς, πολύτιμο για τη πόλη (οι άνθρωποι δε μπορούσαν να απολάσουν μαγειρεμένο φαγητό...Φωτεισμένη νύχτα...καύσιμα για τους λύχνους, το πιο εξελιγμένο φωτιστικό μέσω της εποχής - Υλικός πολιτισμός).

Φωτογραφικό υλικό : εικόνα απο μελανόμορφο αγγείο

Η ελιά του Αρισταίου: Ελληνική μυθολογία(Γαία, Ωρες, Μούσες, Νύμφες) - Αναφορά στη μαντική και ιατρική τέχνη καθώς και τη τέχνη της Γής (Καλλιέργεια ελιάς, μπόλιασμα άγρων δέντρων, άλεσμα, παραγωγή ελαιόλαδου, ελαιοπιεστήριο.

Αξία της εκπαίδευσης - Μεταβίβασης της γνώσης - Εξέλιξη πολιτισμού

Φωτογραφικό υλικό : Απεικόνιση Αρισταίου - μελανόορφος αμφορέας 540 Π.Χ.

Σελ 32 Άσκηση 2 Δραματοποίηση απο τους μαθητές της σκηνής του διαγωνισμού του Θεού Ποσειδώνα και της Θεάς Αθηνάς - Τέχνη της επιχειρηματολογίας.

Σελ 33 Απόσπασμα απο τα λόγια Πλώρης του Ανδρέα Καρκαβίτσα - Αναφορά σε αγροτικές εργασίες (Όργανο χωραφιού, κλάδεμα αμπελιού).

Σελ 34 <<Οι γιαγιάδες...Κιόλας>> Αναφορά στη παιδαγωγική αξία της προφορικής παράδοσης (παραμύθια, ιστορίες και συμβουλές της γιαγιάς).

Φωτογραφικό υλικό : Είσοδος παλατιού της Κνωσού - Η ελιά και ο ταύρος.

Σελ.35 Η ιστορία της ελιάς στην Ελλάδα και στη μεσόγειο

Ιστορικά στοιχεία - αρχαιολογικές έρευνες - απολιθωμένα φύλλα ελιάς - Ιδεόγραμμα της ελιάς και του ελαιόλαδου στις πινακίδες της Γραμμικής Β' στην αρχαία Πύλο - Η ελιά ως θεικό δώρο - σύμβολο ειρήνης, προστασίας και γονιμότητας - Αναπόσπαστο κομμάτι τόσο των αρχαίων τελετών όσο και της ορθόδοξης χριστιανικής θρησκείας.

Σύμβολο νίκης - Στεφάνωμα Ολυμπιονικών

Ελαιόλαδο - Βραβείο νικητών

Εικόνα απο ερυθρόμορφο αγγείο μαζέματος ελιάς στην αρχαιότητα.

Σελ.36 Πίνακας του λαϊκού ζωγράφου θεόφιλου : <<Το λιωμάζωμα στη Λέσβο>>.

Η ελιά ως μοναδική πηγή έμπνευσης για πολλούς καλλιτέχνες.

Σελ.39 Απόσπασμα αρχαίας ιστορίας (Μάχη του Μαραθώνα). Νίκη των Ελλήνων έναντι των Περσών. Διάδοση του ελληνικού πολιτισμού μέχρι τα βάθη της Ανατολής (Αλέξανδρος, Μακεδόνες). Ανάμνηση ιστορικών κατορθωμάτων - πολιτισμός - ιστορία (στοιχείο πολιτισμού).

Εικόνα τοιχωγραφία της Κνωσού με κλαδιά ελιάς - αεχολογικό μουσείο.

Σελ.40 Συνταγές με ελαιόλαδο - γαστρονομία - Ελληνική και Μεσογειακή κουζίνα - Εκπαίδευση στην υγιεινή διατροφή

Σελ.43 Βόλτα στο δάσος - Πικνίκ σε ένα τραπέζι που είχε φτιάξει ο δήμος - πιάτα - προύνια - ποτήρια - καθαρό νερό απ τη βρύση - επιτραπέζιο παιχνίδι (στοιχεία σύγχρονου υλικού πολιτισμού).

Σελ.46 Προτάσεις ανάγνωσης βιβλίων στα παιδιά.

Ενότητα 8 Η νύχτα της γενήσεως

Σελ.48 <<Την άγια νύχτα τη Χριστουγεννιάτικη>> (Αναφορά στη Γέννηση του Χριστού - Θρησκευτικός πολιτισμός).

Όλο το ποιήμα είναι γεμάτο με στοιχεία από την ημέρα της Γέννησης

Πίνακας έργου τέχνης - αναπαράσταση της γέννησης.

Ξυπνουν...σταλμένες (παρομοιάζει τις φωνές των ποιμένων με θεόσταλτους ύμνους - θεοποίηση του πολιτισμού της μουσικής ενός από τα βασικά <<κομμάτια>> του πολιτισμού της τέχνης - μίξη στοιχείου τέχνης με θρησκευτικό στοιχείο).

Σελ.49 τα χριστουγεννιάτικα κάλαντα (στοιχείο πολιτισμού σχετικά με τη κουλτούρα) στη γλώσσα της μουσικής (στοίχοι πενταγράμου - τέχνη της μουσικής).

Σελ. 50 Πρώτο bullet: στοχευμένη ερώτηση με σκοπό να κεντρίσει το ενδιαφέρον των παιδιών αναφορικά με τη κουλτούρα άλλων λαών (εισαγωγή στη διαπολιτισμικότητα).

Δεύτερο bullet: αναφορά στο σκίτσο της σελίδας 49(αποτελεί στοιχείο πολιτισμού απο μόνο του καθώς αναφέρεται σε σκίτσο με τα μουσικά όργανα που κρατούν τα παιδιά(τρίγωνα) με σκοπό να παράγουν μουσική υπόκρουση στα χριστουγενιάτικα κάλαντα(μουσική - κομμάτι της τέχνης - στενή αλληλεπίδραση του στοιχείου της τέχνης με το σύγχρονο πολιτισμό).

Φωτογραφικό υλικό χριστουγεννιάτικης ευχετήριας κάρτας πιθανότατα στην Αγγλία (δείχνει διαπολιτισμικότητα)

Αναφορά σε μυθοπλασία σχετικά με τον μύθο - έθιμο του άγιου Βασίλη - χριστουγεννιάτικο τραπέζι - χιονισμένο τοπίο.

<<Χαρούμενα Χριστούγεννα και ευτυχισμένο το νέο έτος>>(Πολιτισμός της παράδοσης).

Σελ.51 Δείχνει τη σημασία κατασκευής Χριστουγεννιάτικης κάρτας με σκοπό της ανταλλαγής δώρων με στενούς, κοντινούς μας ανθρώπους, αγαπημένα μας πρόσωπα κλπ(Παραδοσιακός Πολιτισμός).

Οδηγίες δημιουργίας κάρτας χριστουγέννων (πρώτες πρακτικές επαφές με τη τέχνη - δημιουργία ερεθισμάτων προς αυτή καθώς και το πολιτισμό που αυτή προάγει).

Σελ.52 το κείμενο αναφέρεται στο έθιμο του άγιου Βασίλη κατά τη προετοιμασία άφιξης του νέου έτους (Παραδοσιακός πολιτισμός)

Πακέτα,έλκυθρο,επίσημη στολή, μοίρασμα δώρων, μανίκι, καμινάδα, άσπρες γούνες, γυαλιστερό παντελόνι, πουκάμισο, κάλτσες, σκουφί,σακάκι (υλικός πολιτισμός - παραδοσιακά έθιμα αναφορικά με τη κουλτούρα στις χριστουγεννιάτικες γιορτές).

<<Απλώνει στο πάτωμα έναν χάρτη(υλικός πολιτισμός) με όλους τους τόπους της γής>>(διαπολιτισμικότητα)

<<Απο τα παιδιά...ένα σκούφο>> (πώς η συνεργασία των λαών κρατάνε ζωντανά έθιμα και παραδόσεις ανα τους αιώνες, όπως το έθιμο του Άγιου Βασίλη, - πολιτισμός παράδοσης συνδιαστικό με διαπολιτισμικότητα).++Σελ 53 (Διδάσκει την έννοια της διαπολιτισμικότητας στα παιδιά μέσω της αποστολής βοήθειας σε άλους λαούς(φάκελοι, γράμμα,αποστολή δώρων).

Σελ.54 Η μοσχομυριστή μας βασιλόπιτα (Αναφορά στο χριστουγεννιάτικο έθιμο της βασιλόπιτας (βασιλόπιτα, νόμισμα, κομμάτι χρυσού - θλικός πολιτισμός) έθιμο του τυχερού του χρόνου. (παραδοσιακός πολιτισμός).

Σελ.55 Συνταγή παραγωγής βασιλόπιτας. (Εισαγωγή των μαθητών στη μαγειρική - γαστρονομία) Δίνει στα παιδιά ερεθίσματα με σκοπό να ανακαλύψουν τις δεξιότητές τους και την έφεση που ενδεχομένως κάποιοι απο αυτούς να έχουν στο συγκεκριμένο κλάδο

Σκίτσο. (Συνιάζει τα χριστούγεννα με τη γαστρονομία και το έθιμο της βασιλόπιτας.

Σελ.56 Η Ραλλού προτείνει (βιβλιογραφική αναφορά σε έξοσχολικά βιβλία + προτάσεις ανθολογίου - παρατηρούμε μια συχνή παραπομπή σε έξοσχολικά βιβλία. Μέσω αυτού ο

δάσκαλος προπαθει ξανά να δώσει στους μαθητές τα απαραίτητα ερεθίσματα ως προς την ανακάλυψη των δεξιοτήτων - ταλέντων τους. Τέχνη ανάγνωσης).

Σελ.58 ψηλό παλιό κτήριο, σπίτι, κουζίνα, κρεβατοκάμαρες,σαλόνι,τραπεζαρία,τεράστια σκηνή,θέατρο(υλικός πολιτισμός)

(Εισαγωγή στη τέχνη του θεάτρου - Φέρνει τους μαθητές πιο κοντά με τη τέχνη - πρώτη επαφή με την αίθουσα θεάτρου. Χρήση παραμυθιού, ιστορίας ως μέσω προσέγγισης του μαθητή).

<<Ο ρωμαίος...καμία παράσταση>> (Αναφορά στις θεατρικές παραστάσεις).

<<Όταν ο κύριος Όμηρος...εκτός απ' τον δικό του>> & <<Η Λαβίνια...να γίνει δηλαδή θεατρίνα>>

(δείχνει τη σημασία του οικογενειακού προτύπου ως μέσω επηρροής στα παιδιά).

<<Πες μου, τι θες να σου παίξω; Κωμωδία ή δράμα; Δηλαδή αστείο ή λυπητερό;>> (Δείχνει το πώς ένα θεατρικό δρώμενο μπορεί να προσαρμοστεί ανάλογα με τη διάθεση του κάθε παιδιού).

Σελ.59 << Έχει δει πολλά βιβλία για το θέατρο>>. (έμμεση παραπομπή στην αναγνώση βιβλίων αναφορικά με το θέατρο - Πολιτισμός της τέχνης).

Σελ.61 Εφημερίδα <<Το Βήμα>> 24/11/1996 (αναφορά του τύπου σε θεατρικές παραστάσεις - εξυψώνει το πρότυπο στα μάτια του παιδιού - Παραπομπή για παρακολούθηση θεατρικών παραστάσεων).

Σελ.62 <<Η παράσταση «Υπηρέτης δύο αφεντάδων» άρεσε πολύ στα δύο παιδιά. Η Ισμήνη ενθουσιάστηκε από τη στολή του Αρλεκίνου, ο οποίος πρωταγωνιστούσε σε αυτή την παράσταση>>. (πολιτισμός της τέχνης - Παιδιά παρακολουθούν θεατρικά έργα - Διαμόρφωση χαρακτήρα - Απόκτηση προτύπων, παιδικών ηρώων).

Χρωματιστά χαρτόνια, κόλλα, κομφετί, πούλιες, ψαλίδι.(υλικός πολιτισμός)

Εκτέλεση κατασκευής αρλεκίνου απο χαρτόνι. (εισαγωγή στην αισθητική αγωγή - Τέχνη της αριθμητικής>>(????).

Σελ.63 Άσκηση 1 (Ο στολισμός της τάξης αποτελεί στοιχείο πολιτισμού της ελληνικής παράδοσης).

Σελ.65 Χτες το απόγευμα πήγαμε στο θέατρο (υλικός πολιτισμός)«Μικρή Πόρτα» για να παρακολουθήσουμε το έργο: «Μια ιστορία με ιστορίες». (συνδιασμός θεάτρου με συνήθεια παιδιών - προκαλεί ερεθίσματα).

Θέατρο, αίθουσα, σκηνή(υλικός πολιτισμός).

Φωτογραφία απο την εφημερίδα <<Τα Νέα>> 3/12/1999

Σελ.66- 67 Σκίτσο Αρχαίας ελληνικής αγοράς (Δείχνει τη σημασία του ελληνικού θεάτρου στην αρχαιότητα - Πολιτισμός παράδοσης).

Οι κωμωδίες του Αριστοφάνη σε κόμικ (φέρνει τη τέχνη του θεάτρου πιο κοντά στα παιδιά μέσα από τα σκίτσα χρησιμοποιώντας εικόνες παραμυθιού, κάνοντας το πιο ευανάγνωστο στα παιδιά).

Σελ.70- 71 σακάκια, παπιγιόν, φουστανάκι,τρένο, τράμ, θέατρο,ψάθινες καρέκλες(Υλικός πολιτισμός).

Αναφορά στο Ηρώδιον Θέατρο και στην αναπαράσταση της αρχαίας τραγωδίας του Σοφοκλή Αντιγόνη (Δείχνει τη σημασία των αρχαίων τραγωδιών ακόμα και σήμερα - Υψηλή τέχνη).

Σελ.74 Ηλεκτρική σκούπα(υλικός πολιτισμός), ζωγραφιές, συλλογή γραμματοσήμων,η Κοκκινোসκουφίτσα(παραμύθι - άυλος πολιτισμός - τέχνη).

<<Μάντεψε τι θα παίξουμε τώρα...κακό λύκο>>(δραματοποίηση παραμυθιού - θεατρική παράσταση-παιχνίδι).

Σελ.75 κατσαβίδι, εφημερίδα(υλικός πολιτισμός)

Σελ.76 λεωφορείο, βιβλίο(υλικός πολιτισμός).

Σελ.77 παράσταση, σκηνικό, αρχαίο θέατρο(υλικός πολιτισμός).

Ασκηση 6 φτιάχνω ένα παραμύθι <<από την ανάποδη>> (Πρόκληση της φαντασίας και της δημιουργικότητας των παιδιών).

Σελ.78 Ασκηση 7 <<Ζωντάνεμα του παραμυθιού στη τάξη>> (Επιλογή ρόλων, κατασκευή σκηνικών, επιλογή μουσικής).

Σελ 79 Κρυπτόλεξο με λέξεις σχετικές με το θέατρο (Σκηνοθέτης,πρεμιέρα,παράσταση,σκηνή, ρόλος, αυλαία, ηθοποιός, θεατής, θεατρίνα, πρόγραμμα, κωμωδία).

Σελ.80 Η ραλλού προτείνει (Βιβλιογραφικό υλικό σχετικά με το θέατρο).

Σελ.81 Ενοτητα 10

Ιστορία της γλώσσας και της γραφής (Απαρχή του πολιτισμού).

Σελ.82 παιχνίδια με τις λέξεις - λογοπαίγνια - γρίφοι - γλωσσωδέτες (άυλος λαϊκός πολιτισμός).

Σελ.84 Ασκηση 4 <<Πάει η γλώσσα του ροδάνι>>(ροδάνι - έργαλείο που μάζευαν το νήμα - υλικός πολιτισμός).

Ασκηση 6 Λεκτικό παιχνίδι της κρεμάλας (Αναφορά στα παιδικά παιχνίδια).

Σελ.85 <<Που λένε σήμερα και οι κούκλες...γλώσσα>>. (Σύγχρονο παιδικό παιχνίδι για κορίτσια - υλικός πολιτισμός).

<<Υστερα άκουσα ...καταλάβαιναν>>. (Διαπολιτισμική εκπαίδευση, γλωσσομάθεια).

<<Υστερα...καθαρεύουσα>>. (Αναφορά στις αρχαιότερες μορφές των γλωσσών - Αρχαία ελληνικά - καθαρεύουσα).

<<Αφεξιμα>> (Τοπική γαστρονομία)

Σελ.86 <<Μου φερε κάτι πλάκες...μολύβια>>. (Υλικός πολιτισμός - βοηθήματα γραφής).

Σελ.87 Άσκηση 3 <<Η γάτα μας έχει τη δική της γλώσσα>>. (Πρώθηση της ζωοφιλίας).

Σελ.89 <<Η ευγενία...ήχους>>. (Εισαγωγή στην έννοια της διαφορετικότητας - Εκπαίδευση στην ανοχή και κατανόηση του διαφορετικού - νοηματική γλώσσα - διερμηνέας κωφών - γλώσσα των κωφών).

<<Τα παπούτσια του μπαλέτου της Στεφανίας>>. (Μπαλέτο, πρόβες, παπούτσια χορού, χορός - <<Η γλώσσα του σώματος>>).

Σκίτσο : Το αλφάβητο των κωφών. (Ελληνικό δακτυλικό αλφάβητο).

Σελ.90 <<Η Ευγενία έχει ενταχθεί με πλήρη επιτυχία στην ομάδα μπαλέτου>>. (Κοινωνική ένταξη των <<διαφορετικών>> ατόμων).

Μουσική, ρυθμός, δονήσεις, χορός, μπαλέτο, πρόβες, παπούτσια μπαλέτου. (Τέχνη - μουσικός πολιτισμός).

Σελ.92 Άσκηση 6 Εθνική επέτειος της 25ης Μαρτίου - εορτή - επίσημη αργία - πρόγραμμα εκδηλώσεων - γαμήλια τελετή - σχολική γιορτή - σχολικοί αγώνες (Άυλος πολιτισμός).

Σελ.93 Εικόνα του βιβλίου του πολιτισμού (Σύμβολα γραφής - Ανακάλυψη γραφής - απαρχή του πολιτισμού - Αρχή ιστορίας - αποθήκευση και μεταφορά πληροφοριών στο χρόνο και στο χώρο).

<<Σε κάθε είδους υλικό...κεραμικά>> (Υλικός πολιτισμός - υλικά αποτύπωσης της γραφής - χαρτί ,πέτρα, πυλός,μάρμαρο, μέταλλο, πάπυρος, περγαμηνή, Ξύλο, ύφασμα, δέρμα + άσκηση 2 σελ 95).

<<Ο δίσκος της Φαιστού>> (Αρχαιολογικό εύτημα - Ανασκαφές - αρχαιολόγοι).

<<Το κείμενο πάνω του...περιφέρεια>>. (Μέσο αποτύπωσης της γραφής - σφραγίδες).

<<Το πλήθος...συλλαβές>>. (Αναφορά στα διαφορετικά είδη γραφών ανα τους αιώνες - ιδεογράμματα - συλλαβική γραφή - φράγματα).

Σελ.97 Άσκηση 5 αλληλογραφία, γράμματα. (Πολιτισμός - Επικοινωνία ανθρώπων δια της γραφής).

<<Κάνω ωραία γράμματα>> (Τέχνη της καλλιγραφίας).

Σελ.99 Η Ραλλού προτείνει : (Βιβλιογραφικό υλικό + Προτάσεις Ανθολογίου).

Δ' Δημοτικού τεύχος Γ'

ΕΝΟΤΗΤΑ 11

Σελ.8 <<ήταν κλόουν γκαφατζήδες, κωμικοί και ακροβάτες>>. (Ορισμένες - ασχολίες ή και εργασίες ανθρώπων που περιστρέφονται γύρω από τη φιασκέδαση των παιδιών).

Σπίτι, κελάρι, στέγη, κεραμύδι, συρτάρι, μάλλινο γιλέκο, το κολιέ με τις πέρλες, κελάρι (Υλικός πολιτισμός).

Σελ.9 << Κυριακή όταν καθίσει η φαμίλια στο τραπέζι>> (Αναφορά της Κυριακής ως μέρα οικογενειακού δείπνου - Ελληνική παράδοση - Η μέρα της κυριακής έχει οριστεί ως μέρα ξεκούρασης και από το Θεό - σύνδεση θρησκευτικού και παραδοσιακού πολιτισμού).

<< όλοι περιμένουν το ψητό και τη σαλάτα>>(Αναφορά στην ελληνική γαστρονομία).

Τραπεζαρία, ντουλάπι, κατσαρόλια, βάζο, πιάτα, φούρνος, γυαλικά (Υλικός πολιτισμός).

Σελ.10 Άσκηση 3 (διέγερση της φαντασίας - παιχνίδι στη τάξη).

Σελ.11 Πίνακας (αίθουσας), κουδούνι, τετράδιο αριθμητικής, σάκα, έδρα, κοσόρα(είδος πριονιού, κιμωλία, καρέκλα (υλικός πολιτισμός).

Σελ.15-16 Σκίτσα από το παιδικό κόμικ φρουτοπιία (Παιδικό παραμύθι - Δημιουργία ηρώων στα παιδιά - διέγερση της φαντασίας).

Πύργος του άιφελ, Πύργος της πίζας (αναφορά σε ορισμένα αξιοθέατα - συνδιασμός υλικού πολιτισμού με τη διαπολιτισμικότητα και το τουρισμό).

Σελ.19 Άσκηση 5 + σκίτσο παιδικών ηρώων (Βάζει τα παιδιά στη διαδικασία να δημιουργήσουν ένα σωστό πρότυπο μέσα από παιδικούς ήρωες).

Σελ.20 << Ο Μάριος και η Αλεξάνδρα φέρνουν στην κυρία Καλλιόπη ένα πιάτο με γλυκά που στέλνει η μαμά τους>>. (έννοια της παράδοσης).

Σπίτι, κλουβί, κατσαρόλα (Υλικός πολιτισμός).

Σελ.26 Η Ραλλού προτείνει : Ανθολόγιο + βιβλιογραφικό υλικό).

ΕΝΟΤΗΤΑ 12

Σελ.27 Ο εθνικός ύμνος της Ελλάδας (ποιήμα του Διονυσίου Σολωμού - Ύμνος εις την ελευθερίαν - Σύμβολο ελληνικής αντίστασης - προάγει τον ελληνικό πολιτισμό).

Σελ.28 Πίνακας το λεύκωμα του '21

<<Το ελληνικό γένος, αν σώθηκε ως τα σήμερα, αν επέζησε ύστερα από τόσους εχθρούς, ύστερα από τόσους αιώνες κακο μοιριά, σκλαβιά και πείνα, το χρωστάει όχι στη λογική. Το χρωστάει στο θάμα>>.

<<Στα θάματα χρωστάει η Ελλάδα τη ζωή της>>.(Συνδυάζει την ελληνική αντίσταση και απελευθέρωση με το χριστιανικό στοιχείο του θαύματος - θρησκευτικός πολιτισμός).

<<αναστενάζει ο Μακρυγιάννης, μόνο ο Θεός σε κυβερνάει και σε διατηρεί ακόμη>>. (αναφορά στον ιστορικό ήρωα της Ελλάδας Μακρυγιάννη).

Σελ.29 <<Αυτό που μας φοβερίζεις, να μας κάψεις και να μας κόψεις τα καρποφόρα δέντρα μας, δεν είναι έργο της πολεμικής για τί τα άψυχα δέντρα δεν εναντιώνονται σε κανέ να. Το δίκαιο του πολέμου είναι να πολεμάει κανείς με τους ανθρώπους και όχι με τα άψυχα δέντρα>>. (Ακόμα και κάτω από συμθήκες πολέμου όλοι οφείλουμε να σεβόμαστε τη φύση - ανάδειξη της φύσης ως στοιχείο που προάγει τον πολιτισμό).

<<Μόνο ένας Έλληνας να μείνει πάντα θα πολεμούμε. Και μην ελπίζεις πως τη γη μας θα την κάμεις δική σου>>. (Παρουσιάζει τον ελληνικό πολιτισμό ως ιδανικό πολέμου για το κάθε Έλληνα - Πατριωτισμός - Ιστορικός πολιτισμός).

Τσεκούρι, σπίτια (Υλικός πολιτισμός).

Σελ.30 Τίτλος : Του Διάκου (Αναφέρεται στη μάχη της Αλαμάνας και το μαρτυρικό θάνατο του Αθανάσιου Διάκου - Εθνικός Ήρωας -Ιστορικός πολιτισμός).

Σελ.32 Κατάλογος με ονόματα Αγωνιστών της επανάστασης του 1821. (Ήρωες του έθνους - Ιστορικός πολιτισμός).

Η Ραλλού προτείνει (Βιβλιογραφικό υλικό και ανθολόγιο για επαναστατικά κείμενα - Τεχνη ανάγνωσης - διάδοση του ελληνικού πολιτισμού μέσω ιστορικών κειμένων).

ΕΝΟΤΗΤΑ 13

Σελ.34 Τίτλος : Όλου του κόσμου τα παιδιά (Εννοια της διαπολιτισμικότητας).

Το ποιήμα εξυψώνει τη διαπολιτισμικότητα των λαών και τους φέρνει πιο κοντά - έξαρση πολιτισμικού στοιχείου σε θέματα διαπολιτισμικότητας - αντιρατσιστικά μηνύματα (πρώτη στροφή).

Φωτογραφικό υλικό από την φιλανθρωπική οργάνωση της UNICEF περιοδικό Κόσμος.

Άσκηση Δημιουργία άλμπουμ με ζωγραφίες με θέμα τη διαπολιτισμικότητα (Συνδιασμός τέχνης και διαπολιτισμικότητας).

Σελ.36 - 37 Τίτλος : <<Το σχολείο του κόσμου>> (Τα ελληνικά σχολεία είναι ανοιχτά και για μαθητές από άλλες χώρες του κόσμου και θεωρείται ένας σημαντικός παράγοντας εκμάθησης

της διαπολιτισμικής κουλτούρας μέσα στη τάξη)(Προτάση ανταλλαγή απόψεων μεταξύ μαθητών απο διαφορετικές χώρες σαν παιχνίδι μέσα στη τάξη).

<< κι έναν που μας μαθαίνει τη γλώσσα αυτού του τόπου>>. (Το σχολείο βοηθάει στην εκμάθηση ξένων γλωσσων - στοιχείο επικοινωνίας μεταξύ των λαών - στοιχείο της κουλτούρας και του πολιτισμού κάθε τόπου).

<<Έχουμε κι έναν δάσκαλο ή μια δασκάλα από την πατρίδα μας>>. (παράλληλα το σχολείο δίνει την ευκαιρία στους μαθητές κάθε τόπου να μην ξεχάσουν τη κουλτούρα και τις συνήθειες του τόπου απο τον οποίο προέρχονται).

<<Οι δάσκαλοι συχνά φορούν ρούχα του τόπου τους>>. (αναφορά σε τοπικές φορεσιές - Πολιτισμός παράδοσης).

<<Μια μέρα τον μήνα κάνουμε μεγάλη παρέλαση. Περπατάμε γύρω από τέσσερα τετράγωνα και κρατάμε κάθε ομάδα τη σημαία της, τις πινακίδες με σπουδαία πρόσωπα και εικόνες με ωραία τοπία από τις χώρες μας>>. (η παρέλαση αποτελεί μια έξαρση της διαπολιτισμικότητας - μηνύματα ενότητας μεταξύ των λαών - αντιρατσιστικά μηνύματα - προάσπιση του πολιτισμού).

Ξύλινα τσόκαρα, ψηλές μπότες, ζωνάρι, σάλι, σκούφος, μαντήλα (παραδοσιακές φορεσιές. Διαπολιτισμικότητα ++ Υλικός πολιτισμός).

<<δε συνηθίζεται να φιλιούνται στην πατρίδα της>>. (εκμάθηση νέων συνηθειών που πιθανότατα δεν ισχύουν για κάθε λαό).

Σελ.39 Άσκηση 7 ιστοσελίδα www.eTwinning.gr - Παραπομπή των παιδιών να έρθουν σε επικοινωνία για ανταλλαγή απόψεων και κουλτούρας με παιδιά απο άλλες χώρες του κόσμου (διαπολιτισμικότητα).

Σελ.40 Σκίτσο της UNICEF για τα δικαιώματα των παιδιών όλου του κόσμου. (ο οργανισμός UNICEF συμβάλει σε μεγάλο βαθμό για την μετάδοση της διαπολιτισμικότητας και για τα δικαιώματα των παιδιών σε όλο το κόσμο).

Σελ.41 Άσκηση 1 ομαδική εργασία (Καλλιιεργεί στα παιδιά την έννοια της συνεργασίας).

Σελ.43 << γιατί γεννήθηκα, χωρίς να φταίω γι' αυτό, με κάποιες αδυναμίες.>> & << Γι' αυτό χρειαζόμαστε τη φροντίδα των άλλων. Χωρίς αυτή δεν μπορούμε να κάνουμε κάποια πράγματα. Όταν ξέρουμε όμως ότι φροντίζουν για μας, ότι μας αποδέχονται, ότι μας αγαπούν, τότε αντι - μετωπίζουμε τις δυσκολίες μας πιο εύκολα>>. (αναφορά στο δικαίωμα των παιδιών με ειδικές ανάγκες στη ζωή όπως ακριβώς και των υπολοίπων παιδιών - είναι ένα είδος διαφορετικότητας το οποίο δεν έχει να κάνει με τη χώρα προέλευσης αλλά με ορισμένες, θα λέγαμε δυσλειτουργίες και προβλήματα που εκ γενετής κάποιοι άνθρωποι αντιμετωπίζουν, και δε πρέπει σε καμιά περίπτωση να τους στερούμε το δικαίωμα στο να ζήσουν τη ζωή τους φυσιολογικά).

Σελ.44 Άσκηση 2 Βοηθάει τα παιδιά να μη βλέπουν τη διαφορετικότητα πιθανώς κάποιου συμμαθητή τους αλλά να τον βοηθήσουν να ενταχθεί στο σύνολο της τάξης χωρίς να νιώθει διαφορετικός ή κατώτερος.

Σελ.48 Η Ραλλού προτείνει (βιβλιογραφικό υλικό σχετικά με την ενότητα της διαπολιτισμικότητας και προτάσεις ανθολογίου - τέχνη ανάγνωσης - αφύπνυση ερεθισμάτων για περισσότερη αναζήτηση πληροφοριών).

ΕΝΟΤΗΤΑ 14 : Το ανθρώπινο θάυμα

Σελ.50 - 51 << Και την υπέρτατη θεά, τη Γη, την άφθαρτη>>. (αναφορά στο φυσικό περιβάλλον και τη προστασία της Γής σαν υπέρτατο αγαθό για τον άνθρωπο).

<< οργώνοντας χρόνο το χρόνο με αλέτρια πάνω κάτω που τα σέρνουν τ' άλογά του>> (Αναφορά σε αγροτικές εργασίες - η σωστή μεταχείριση και αξιοποίηση των πόρων της γής αποτελεί ζήτημα ζωτικής σημασίας για τον άνθρωπο διότι μέσω αυτής σιτίζεται όλος ο πλανήτης - στοιχεία υλικού πολιτισμού : αλέτρια - Αξιοποίηση ζώων για αύξηση της παραγωγικότητας).

<<όλα ο πολυμήχανος ο άνθρωπος>> & << Βρήκε ακόμα και τη γλώσσα να μιλεί και ιδέες υψηλές και νόμους για την καλή διακυβέρνηση των πόλεων>>. (Ο χαρακτηρισμός του ανθρώπου ως πολυμήχανος τον καθιστά αυτόματα ένα όν το οποίο έχει τη δυνατότητα και θέλει να εκπολιτιστεί και προάγει τον πολιτισμό σε πολλά επίπεδα όπως η γλώσσα - η δημιουργία οργανωμένων έννομων κοινωτήτων. Στοιχείο πολιτισμού).

Τοιχογραφία 16ου αιώνα ο ψαράς.

Άσκηση 3 διαχρονικό παιχνίδι παντομίμας - έννοια της συνεργασίας σε ομάδες.

Σελ.53 - 54 Ηλεκτρικός πομπός, δίσκος, ακουστικά συσκευής, τηλέφωνο, μπαταρία, παντελόνι, καλώδιο, γραφείο, ηλεκτρονικός υπολογιστής, ηλεκτρολογία. (Υλικός πολιτισμός).

Αναφορά στους Γκράχαμ Μπελ και Ρέι Τόμλινσον - Εφευρέτες της πρώτης τηλεφωνικής επικοινωνίας και του πρώτου μηνύματος ηλεκτρονικού ταχυδρομείου - προγραμματιστής ηλεκτρονικών υπολογιστών αντίστοιχα. Παραδείγματα ανθρώπων που προάγουν το πολιτισμό μέσω της τεχνολογίας καθώς και μέσω της εφευρετικότητάς τους.

<< Ο καθηγητής ορθοφωνίας* Γκράχαμ Μπελ είχε μελετήσει πολύ τη λειτουργία του ανθρώπινου αυτιού. Ήθελε να βοηθήσει τους κωφούς ανθρώπους, καθώς η ίδια η μητέρα του ήταν κωφή>>. (Εισαγωγή στην επιστήμη της ιατρικής για τη βοήθεια ανθρώπων με προβλήματα ακοής - αξιοποίηση ηλεκτρομαγνητικών κυμάτων- ορθοφωνία -διδασκαλία για το πώς να μιλάει κάποιος σωστά και καθαρά /εξέλιξη της επιστήμης.)

<< Αξιοποιώντας τις γνώσεις του... η αναπαραγωγή της αρχικής ομιλίας>>. (πολιτισμός μέσω της τεχνολογίας και του <<πολυμήχανου>> ανθρώπου ως εργαλείο ανάπτυξής της).

Σελ 54

Η " ιστορία "των e mail και του συμβόλου @ στην ηλεκτρονική επικοινωνία (εξέλιξη πολιτισμού - προαγωγή στην "τέχνη " της ανθρώπινης επικοινωνίας από απόσταση)

Παιχνίδια Γνώσεων (προαγωγή μόρφωσης-πολιτισμού μέσα από παιχνίδια)

Ιστορικός εφευρέσεων (σύγχρονο επάγγελμα που ασχολείται με την ιστορία των ανθρωπίνων εφευρέσεων στο παρελθόν)

Σελ.55 Άσκηση 2 προωθεί την επικοινωνία στη τάξη μέσω της τεχνολογίας (ιδεατό τηλέφωνο).

Σελ 56

Λέξεις - φράσεις σχετικές με τη λειτουργία του τηλεφώνου (πομπός , δέκτης, ηχητικά κύματα, μεταλλική μεμβράνη - διάφραγμα, μετατροπή των δονήσεων του διαφράγματος σε ηλεκτρικό ρεύμα, μαγνήτες)

Σελ 57

ΜΙΑ ΠΑΡΑΞΕΝΗ ΠΑΡΑΓΓΕΛΙΑ

Αναφορά σε αεροδρόμιο (σύγχρονο σχετικά επίτευγμα τεχνολογίας -τεχνολογικός πολιτισμός)

Μηχάνημα αναψυκτικών με κερματοδέκτη (εφεύρεση του αυτόματου πωλητή- αντικατάσταση ανθρώπινου εργατικού προσωπικού με αντίστοιχες μηχανές που κάνουν τη δουλειά του- ανεργία -ένα φαινόμενο σύγχρονου της εξέλιξης του πολιτισμού- εκβιομηχάνιση κλπ)

Πιστωτικές κάρτες, νομίσματα, χαρτονομίσματα (ανθρώπινες εφευρέσεις που βοήθησαν στην εξέλιξη της οικονομίας - μετατροπή της ανταλλακτικής οικονομίας σε συναλλακτική οικονομία δηλ μέσω συμβολικής πληρωμής)

Αναφορά στη πιο σύγχρονη (για την ημερομηνία βέβαια πο γράφτηκε το κείμενο 1999 εντελώς φουτουριστική εκδοχή είναι η αλήθεια) εξέλιξη της τεχνολογίας, αυτή της ευρύτατης χρήσης των κινητών τηλεφώνων , μέσω των οποίων μπορεί κανείς να κάνει σχεδόν τα πάντα (μίνι ηλεκτρονικοί υπολογιστές)

Σελ 58

..αδελφοί Μονγκολφιέ το 1783

- Αναφορά σε μία άλλη ανθρώπινη εφεύρεση, αυτή του αερόστατου , πρόδρομο του σημερινού αεροσκάφους)

.....17 Δεκεμβρίου του 1903 οι αδερφοί Ράιτ κατάφεραν να πετάξουν με το πρώτο μηχανοκίνητο αεροσκάφος...

Αναφορά στην αμέσως επόμενη προσπάθεια αερομεταφοράς -

Σελ 59...διαβάζει τις οδηγίες χρήσης που είναι γραμμένες σε τρεις γλώσσες. Ένα πράσινο φωτάκι είναι αναμμένο και δείχνει ότι το μηχάνημα είναι σε λειτουργία....

Αναφορά στο σύγχρονο τρόπο γρήγορης “ εκμάθησης” χρήσης αυτόματων μηχανημάτων που χρησιμοποιούνται πλέον κατά κόρον στο σύγχρονο αστικό κυρίως πολιτισμό

Σελ 60

ΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ

...Το μέσο επικοινωνίας που αναπτύσσεται πιο γρήγορα σήμερα είναι το διαδίκτυο, ένα παγκόσμιο δίκτυο από εκατομμύρια υπολογιστές....

Η ιστορία του Διαδικτύου ως μέσω επικοινωνίας και διεύρυνσης των γνώσεών μας και ως πηγή πληροφόρησης

Σερφάροντας,,,(μεταφορική χρήση λέξης ...αναφορά στο σύγχρονο θαλάσσιο άθλημα του σέρφινγκ / αθλητικός πολιτισμός)..

Διαδίκτυο, πρόσβαση , ηλεκτρονική διεύθυνση ,, έννοιες σχετικές με το ίντερνετ, όπως και οι παρακάτω :

...θα έρθει ένας τεχνικός, κάτι θα φτιάξει στην τηλεφωνική γραμμή και ο υπολογιστής μας θα συνδεθεί με το διαδίκτυο -συνδέομαι με το διαδίκτυο, σύνδεση τηλεφωνικής γραμμής με το ίντερνετ.... Συμφωνήσαμε ότι δε θα συνδέομαι στο ίντερνετ πάνω από μία ώρα την ημέρα, εκτός αν πρέπει να κάνω κάποια εργασία για το σχολείο, οπότε θα κάθομαι στο ίντερνετ όση ώρα χρειαστεί. — Σπύρο, θα κατεβάσεις το αγαπημένο μου τραγούδι; ...

Έμμεση αναφορά στο σύγχρονο πρόβλημα της υπερέκθεσης των παιδιών κυρίως στις οθόνες των υπολογιστών - εθισμός τους ηλεκτρονικούς υπολογιστές και λύσεις ,,

Σελ 63 - Ασκ 3 ,,

Δάσκαλος της πληροφορικής ..ένταξης του Η/Υ στα σχολεία ως μάθημα

Αναφορά στο πρόβλημα της απομόνωσης των ανθρώπων μέσω της ανάπτυξης της τεχνολογίας της επικοινωνίας από απόσταση

Σελ 64 <<λεξιλόγιο της τεχνολογίας>>

Σελ 65

Βιβλιογραφικές προτάσεις

Πρόταση σχετικής εξωσχολικής διαδραστικής δραστηριότητας.....

Επίσκεψη στο Μουσείο Φυσικών Επιστημών και Τεχνολογίας, Σόλωνος 104, Αθήνα
www.uoa.gr/physics

ΕΝΟΤΗΤΑ 15 ΧΡΙΣΤΟΣ ΑΝΕΣΤΗ

Σελ 67 Εικόνα με πασχαλινά αυγά - θρησκευτικός πολιτισμός / τέχνη συνυφασμένη με τη θρησκεία

Σελ 68-69

....Μεγάλου Σαββάτου νύχτα! Αύριο ξημερώνει Πάσχα, Πάσχα Κυρίου, των Ελλήνων Πάσχα!...

Φράσεις ελληνικής ορθόδοξης θρησκείας....περιγραφές / εικόνες από το Ελληνικό Πάσχα,εικόνες επιταφίου , εικόνες από το ελληνικό χριστιανικό πασχαλινό εκκλησιάσμα - ήθη έθιμα του Πάσχα / θρησκευτικά , λατρευτικά και λαογραφικά έθιμα συνυφασμένα με τη ζωή των Ελλήνων ορθοδόξων -εικόνες και ήχοι /ήθη και έθιμα...Ένα ανθρώπινο ποτάμι γεμίζει τους δρόμους, στριμώχνεται στις εκκλησιές, απλώνεται στα προαύλια,,, το πάθος το μεγάλο, ήταν το δράμα και το κλάμα,,, το λυπημένο καμπάνισμα... Όλοι καρτερούν. Συνάζονται στις εκκλησιές. Σιμώνει η ώρα. Άφωτες κι άφωνες οι εκκλησιές.. Κι άξαφνα μια φωνή ακούγεται, μια φωνή από μέσα από τα άγια των αγίων..

— «Δεύτε λάβετε φως εκ του ανεσπέρου φωτός!»..

....Και μια σπίθα μικρή άναψε μες στο σκοτάδι, μια σπίθα που πήδηξε φλόγα και φώτισε, κι από τη φλόγα αυτή σκόρπισαν στο άψε σβήσε χιλιάδες φλόγες, η μια μετά την άλλη, γοργά, απανωτά, μυριάδες φλόγες....

— Χριστός ανέστη εκ νεκρών!

Τ' αδέρφια φιλιούνται σταυρωτά κι όλοι οι χριστιανοί γίνονται αδέρφια εκείνη την ώρα.

Σελ 70

Κατασκευές με πασχαλινά αυγά / χειροτεχνία / κολλαζ - συνδυασμός τέχνης και θρησκείας...γκοφρέ χαρτί , ρευστή κόλλα-ατλακόλ, χρυσόσκονη, λωρίδες χαρτάκια, κολλάζ ψαλίδι, οντουλέ χαρτί, γκοφρέ χαρτί, πούλιες

ΤΟΠΙΚΑ ΠΑΣΧΑΛΙΝΑ ΕΘΙΜΑ

Τοπικά πασχαλινά έθιμα :

ΑΕΡΟΣΤΑΤΑ ΤΗΣ ΑΡΚΑΔΙΑΣ

Αερόστατα από καλάμι και χαρτί/απόσπασμα από το πολιτιστικό περιοδικό " Άωτον „το άκρο του πολιτισμού" ' ...

ΑΝΑΣΤΑΣΗ ΣΤΗΝ ΚΕΡΚΥΡΑ

...Οι νοικοκυρές πετούν στους δρόμους μεγάλα πήλινα δοχεία (μπότιδες) από τα παράθυρα, που πέφτοντας σπάνε σε χίλια κομμάτια και κάνουν μεγάλο θόρυβο. Αυτό το έθιμο συμβολίζει τη νίκη του Χριστού απέναντι στην αμαρτία και στο θάνατο.

ΤΑ ΚΑΛΑΝΤΑ ΤΟΥ ΛΑΖΑΡΟΥ

Το Σάββατο του Λαζάρου,,,,κρατούν άβαφα αυγά και μικρά ψωμάκια τα Λαζαράκια,,τα Λαζαρέλια υπάρχουν κι σε ένα έθιμο του Πόντου ,,,

Σελ 72

Άσκηση σχετική με συλλογή πασχαλινών εθίμων στη σχολική εφημερίδα

ΕΝΟΤΗΤΑ 16 ΤΑΞΙΔΙΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Σελ 74-75

Ταξίδι στη Θεσσαλία,,,,στο Πήλιο / Βόλος / τα χωριά του Πηλίου /τουρισμός/ αγροτουρισμός

Φωτογραφική αποτύπωση του ιστορικού τρένου (φώτο)

Αναφορά στο τρενάκι του Πηλίου / τουριστική πλέον ατραξιόν της περιοχής/ ιστορική αναδρομή στο σιδηροδρομικό δίκτυο της Ελλάδας / τότε και σήμερα

Ταχυδρομικές άμαξες (αναφορά σε παλαιότερες μορφές συγκοινωνίας -η εξέλιξη μέχρι τις μέρες μας)

.... Τόσο ωραία! Πουθενά αλλού δε θα 'βρισκε κανείς τόση ομορφιά συνδυασμένη με τόση πραότητα* και ειρήνη! Όλη η φύση, από τον Βόλο στις Μηλιές, έχει μια κυρια κάτικη εμφάνιση... γέρικες βάρκες ξεχασμένες σε μια γλυκιά υπνηλία... Κάτω από τις ασημένιες ελιές βόσκουν νω - θρά κοπάδια προβάτων. ..

Η ανέγκικτη φύση ως στοιχείο πολιτισμού εντός του σύγχρονου πολιτισμού /η επιστροφή στην ηρεμία της φύσης και τους αργούς ξεχασμένους ρυθμούς της προβιομηχανικής εποχής..)

...Τα μέρη αυτά, που ο Ιάσων τ' άφησε για να φύγει με την Αργώ του, αξίζουν όλες τις Κολχίδες που ξεκίνησε ν' ανακαλύψει..

Σύνδεση με ελληνική μυθολογία /ιστορία

Σελ 78-82

ΡΟΔΟΣ

Τα ελληνικά νησιά ως τουριστική ατραξιόν /Ρόδος -ένα κατεξοχήν τουριστικό νησί χειμώνα - καλοκαίρι/καλοκαιρινός τουρισμός /χειμερινός τουρισμός -αγροτουρισμός

... Οι σπάνιες ομορφιές της ξεδιπλώ νο νται σε κάθε γωνιά της: γοητευτικές παραλίες, όμορφα λιμανάκια, χωριά με παραδοσιακά πέτρι να σπίτια...μεσαιωνικά κάστρα-ακροπόλεις- παλιές Χώρες, καλντερίμια, σοκάκια , ..τουριστικοί χάρτες και τα σύμβολά τους/ υπομνήματα, τουριστικά μαγαζιά με τοπικά είδη χειροτεχνίας και τοπικά παραδοσιακά προϊόντα, ξενοδοχεία, ιστορικές μονές με παλιές τοιχογραφίες,

ΓΛΩΣΣΑ Ε ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

Α ΤΕΥΧΟΣ

Ο ΦΙΛΟΣ ΜΑΣ ΤΟ ΔΑΣΟΣ

Εισαγωγή με κείμενο που προσεγγίζει την επαφή με τη φύση – η σημασία του δάσους / η ζωή στο δάσος-χλωρίδα /πανίδα / φυσικός πολιτισμός/η αλληλεξάρτηση του ανθρώπου από τη φύση - η ανάγκη και η ευθύνη για προστασία του φυσικού περιβάλλοντος/ επίσκεψη σε εθνικούς δρυμούς / εκδρομές με το σχολείο στη φύση

Η έννοια του “χρόνου” για τη φύση και σύγκριση με την έννοια του χρόνου στον ανθρώπινο πολιτισμό /ανακάλυψη του ρολογιού και της μέτρησης της ώρας με τη θέση του ηλίου

...Υπήρχε η ώρα του φαγητού και η ώρα του ύπνου. Υπήρχε η ώρα που έκανε κρύο, ζέστη, που είχε βροχή ή αέρα. Και κάποτε έφτανε η ώρα που το κάθε πλάσμα χανόταν και οι γείτονές του δεν το ξανάβλεπαν ποτέ. Όλα αυτά ήταν φυσικά. Αλλά ο χρόνος που ξέρουν τα ρολόγια ήταν κάτι αφύσικο για το δάσος...

Έμμεση αναφορά στην έννοια του θανάτου και την αντιμετώπιση και τις αντιλήψεις ως προς το αναπόφευκτο και φυσικό αυτό γεγονός , θέμα το οποίο απασχολούσε και απασχολεί ανέκαθεν όλους τους πολιτισμούς των ανθρώπων , από την απαρχή της ύπαρξης του ανθρώπινου γένους στον πλανήτη.

Ασκ. 3

Κλείστε τα μάτια και φανταστείτε ότι είστε μέσα σ' ένα δάσος. Ποια φυτά και ποια ζώα υπάρχουν μέσα σ' αυτό;...

Σκεφτείτε μια ιστορία. Για παράδειγμα, μια πυρκαγιά ξεσπάει και απειλεί το δάσος ή μια όξινη βροχή αρχίζει να πέφτει ή κάποιοι παράνομοι ξυλοκόποι κόβουν δέντρα. Τι θα κάνουν οι ήρωες της ιστορίας και τα άλλα πλάσματα του δάσους;

Η άσκηση ωθεί τους μαθητές να προάγουν τη φαντασία τους , να γίνουν μικροί συγγραφείς μιας ιστορίας και παράλληλα τους μοιιάζει με την έννοια της ευθύνης που έχουμε όλοι μας για το δάσος και τα ζώα του,,,

Η ΦΙΛΗ ΜΑΣ Η ΘΑΛΑΣΣΑ

Συνεχίζεται η περιβαλλοντολογική αγωγή των μαθητών / κείμενο για οικολογική καταστροφή και τις συνέπειές της / παγκόσμιοι οργανισμοί προστασίας του περιβάλλοντος / εθελοντισμός και περιβάλλον / η αξία της συμμετοχής στα κοινά και τη λύση των κοινωνικών προβλημάτων

Δεξαμενόπλοιο, εξόρυξη πετρελαίου (υλικός πολιτισμός / τεχνητή επεξεργασία και εκμετάλλευση φυσικών πηγών ενέργειας / διαρροή πετρελαίου / αργό πετρέλαιο/ εναέριες περιπολίες (ανακάλυψη των αεροπλανοφόρων)/ κατασκευή πλωτών φραγμάτων

Δημοσιογραφικό κείμενο /είδηση για γεγονός που συνέβη σε άλλο μέρος του πλανήτη/ ο τύπος και η συμβολή του στην ανθρώπινη επικοινωνία και τη διαβίβαση των ειδήσεων παγκοσμίως

Ασκ. 4

Μία διαφορετική, „διαφήμιση“ - στοιχείο πολιτισμού-εξέλιξη των Μ.Μ.Ε – η τέχνη της διαφήμισης και η σχέση της με την οικονομία και την σύγχρονη πολιτισμένη κοινωνία του καταναλωτισμού/ ο γλάρος δίνει το κεντρικό σύνθημα „όχι άλλα σκουπίδια κλπ,,,“

Η έννοια του συνθήματος / η σημασία των “επαναστάσεων” και της διαμαρτυρίας ως βασικό δικαίωμα-υποχρέωση του σύγχρονου πολίτη για τα στραβώς κείμενα,,,

Ο ΦΙΛΟΣ ΜΑΣ Ο ΑΝΕΜΟΣ

Αίολος /Θεός του Ανέμου –ελληνική μυθολογία / Ο άνεμος ως πηγή ενέργειας παλιά και σήμερα / κατασκευή ανεμόμυλων (υλικός πολιτισμός) –άλεσμα σταριού – παραγωγή αλεύρου / παλιά επαγγέλματα που έχουν χαθεί ή τείνουν να εξαφανιστούν- με την εξέλιξη της τεχνολογίας (λαϊκός πολιτισμός) πατροπαράδοτη κατασκευαστική συνήθεια ο ανεμόμυλος ως κέντρο κοινωνικής συγκέντρωσης / έμμεση αναφορά στον Κυκλαδικό πολιτισμό της αρχαιότητας / οι Κυκλάδες με τους ανεμόμυλους ως τουριστική ατραξιόν τόσο για εγχώριους τουρίστες όσο και για τουρίστες από το εξωτερικό – πηλίνα μπιμπελό με θέμα τους ανεμόμυλους κλπ

Εισαγωγή στην έννοια των ανανεώσιμων / εναλλακτικών πηγών ενέργειας / οικολογία – περιβάλλον / παραγωγή ηλεκτρισμού από την εκμετάλλευση του ανέμου / ανεμογεννήτριες – θετικά και αρνητικά της εγκατάστασης ενός αιολικού πάρκου – επιχειρήματα ενάντια στην εγκατάσταση ανεμογεννητριών σε δασικές περιοχές κλπ / άλλες εναλλακτικές πηγές ενέργειας (ηλιακή ενέργεια – θέρμανση –ηλιακά πάνελ/θερμοσίφωνα /φωτοβολταϊκά συστήματα / γεωθερμία/ υδραυλική ενέργεια-υδρόμυλοι –σύγκριση με ανεμόμυλους /σύγχρονοι υδροηλεκτρικών σταθμών/φυσικού και τεχνητοί υδατοταμιευτήρες / βιομάζα –βιοκαύσιμα

Ασκ 2 σύγκριση παραδοσιακού ανεμόμυλου με έναν σύγχρονο (εξέλιξη τεχνολογικού πολιτισμού)

Ασκ 5Με τους μύλους συνδέθηκαν πολλές λαϊκές παραδόσεις και παροιμίες.(λαογραφία /προφορικός πολιτισμός/δοξασίες)

Βιβλιογραφία σχετική με την προστασία του περιβάλλοντος

ΕΝΟΤΗΤΑ 2 Η ΖΩΗ ΣΤΗΝ ΠΟΛΗ

Η ζωή στις σύγχρονες πόλεις –σύγκριση με τις παλιές γειτονιές πριν την έκρηξη της αστυφιλίας / η εικόνα των πόλεων το πριν και το μετά / νεοκλασικά σπίτια (αρχιτεκτονική) /πλανόδιοι πωλητές (παλαιά επαγγέλματα-γαλατάς-νερουλάς-παγωτατζής-ψαράς) / προβλήματα των σύγχρονων πολιτισμών στις μεγαλουπόλεις (αωνυμία / ηχορύπανση / κανονισμοί κοινωνικής συμβίωσης

Σελ 27 -

Ασκ 4

Νέα επαγγέλματα που αφορούν τον ήχο και τις εφαρμογές του (ηχολήπτης / στούντιο ηχοληψίας / ραδιοφωνικός παραγωγός / dj) - ψηφιακός δίσκος / τηλεοπτική εκπομπή / κινηματογραφική ταινία /

Ασκ 5

Απαγγελία και ηχογράφηση ποιημάτων /ακρόαση ηχογραφημένων ποιημάτων με θέμα τη φύση

Σελ 28-29

Αφίσα – Πρόσκληση / Παιχνίδια Πολιτισμού /τα παιδιά παράγουν πολιτισμό/ πρόσκληση για μύηση στην πολιτιστική κληρονομιά από το Υπουργείο Πολιτισμού /αναφορά σε μια πληθώρα πολιτιστικών δράσεων από διάφορους φορείς –μουσικά , θεατρικά, κινηματογραφικά – φωτογραφικά , χορευτικά φεστιβάλ της Συμπρωτεύουσας / σκοπός παράλληλα με τη μύηση των παιδιών στον πολιτισμό είναι και η τουριστική προβολή της πόλης /πολιτιστικά κέντρα – εκδηλώσεις στις τοπικές κοινωνίες

Εικόνες –φωτογραφίες πολιτισμού –αρχαιολογική χώροι/μουσεία – συναυλίες-θεατρικές/χορευτικές παραστάσεις –εκθέσεις / αρχιτεκτονήματα –αγάλματα /αφίσες – προσκλήσεις σε καλλιτεχνικά γεγονότα

Οι διάφορες μορφές της Τέχνης και οι πολιτιστικές εκδηλώσεις/ πολιτιστικοί φορείς που συνδέονται με αυτές (Υπουργείο Πολιτισμού , Δήμοι , Πολιτιστικά Κέντρα – Σύλλογοι , Μουσεία , Κρατικές και Δημοτικές Ορχήστρες / Χορωδίες /Χορευτικοί Σύλλογοι /Θέατρα /Όπερες /Καλλιτεχνικά Σχήματα)

Σελ 30

Η σημασία των πολιτιστικών εκδηλώσεων στη ζωή των πολιτών και ιδιαίτερα των παιδιών .

Σελ 32

Ασκ 5

Αναφορά σε διάφορες μορφές Τέχνης (μουσική –πιάνο – μουσική παιδεία –ορχήστρα – Μέγαρο Μουσικής –συναυλία /ζωγραφική – έκθεση –γκαλερί –Εθνική Πινακοθήκη /θέατρο- παράσταση –εισιτήρια

Ασκ 6

... Το παραπάνω κολάζ απεικονίζει εκδηλώσεις με μορφές σύγχρονης τέχνης. Ποιες είναι αυτές; Χωριστείτε σε ομάδες και φτιάξτε το δικό σας κολάζ με φωτογραφίες και κείμενα για εκδηλώσεις που γίνονται για παιδιά ή για μεγάλους στην πόλη σας ή σε γειτονική σας πόλη.

ΔΙΑΔΡΟΜΕΣ ΣΤΗ ΠΟΛΗ

Δρομολόγια – μεταφορικά μέσα – στάσεις / Χάρτες / Οδηγίες για προσανατολισμό στις σύγχρονες μεγαλουπόλεις /στοιχείο σύγχρονου πολιτισμού

Σελ 36

ΥΠΟΓΕΙΕΣ ΔΙΑΔΡΟΜΕΣ - ΤΟ ΜΕΤΡΟ ΤΗΣ ΑΘΗΝΑΣ

Τεχνολογικό επίτευγμα σύγχρονης εποχής (MMM) – η ιστορία του πρώτου Υπογείου Σιδηροδρόμου (Λονδίνο 1863)/ (υλικός πολιτισμός-επίτευγμα τεχνολογίας)

Κυλιόμενες σκάλες, αποβάθρα, σιδηροδρομικές γραμμές , ανελκυστήρας κλπ αναφορά σε σύγχρονες τεχνολογικές κατασκευές σχετικές με το σιδηρόδρομο και το μετρό.

Μία μία όλες οι μεγάλες πόλεις υιοθέτησαν το μετρό, αναγνωρίζοντας τα πλεονεκτήματα της υπόγειας μετακίνησης των επιβατών: ταχύτητα, ακρίβεια δρομολογίων, μείωση κυκλοφοριακού φόρτου... Ξέρετε πότε άρχισαν οι συζητήσεις για την κατασκευή του μετρό στην Αθήνα; Το 1955! Όμως η κατασκευή άρχισε 38 χρόνια αργότερα, τα ξημερώματα της Δευτέρας 28 Ιουνίου 1993,, Με το μετρό δύο νέες υπόγειες σιδηροδρομικές γραμμές συμπληρώνουν την παλιά γραμμή του Ηλεκτρικού (ΗΣΑΠ), που ενώνει την Κηφισιά με τον Πειραιά. (1869),,,,,απόσπασμα / άρθρο της Καθημερινής από το περιοδικό “ Έρευνητές”

Νέα επαγγέλματα (Υπεύθυνος Σταθμού, Εκδότης Εισιτηρίων , Εισπράκτορας –Ελεγχτής , Προσωπικό Ασφαλείας και Ελέγχου κλπ)

Σύνδεση με παρελθόν - και προαγωγή πολιτισμού με τα καλλιτεχνήματα, ιστορικά /αρχαιολογικά ευρήματα που εκθέτονται στους διάφορους σταθμούς /μαζική λαϊκή πολιτιστική “εκπαίδευση” ,,,/ τουριστική προβολή της Χώρας μας

Σελ 40

Βιβλιογραφικές προτάσεις

ΕΝΟΤΗΤΑ 3

Σελ 41

Ελαιογραφία /έργο ζωγραφικής που απεικονίζει ιστορική στιγμή της πατρίδος - παράλληλη ανάπτυξη του θέματος „η Τέχνη στο πλευρό της Ιστορίας – Η Ιστορία μέσα από την Τέχνη ...πώς η Τέχνη επηρεάζεται κάθε φορά από το κοινωνικοπολιτικό γίνεσθαι,,

Οι καλλιτέχνες στην υπηρεσία της πατρίδος - ο ποιητής αναφέρεται στον ελληνοϊταλικό πόλεμο του 1940 ...σκέψεις και εικόνες από το μέτωπο „ αντιπολεμικό μήνυμα

Σελ 43

Άσκηση ... Καταγράψτε τις μαρτυρίες προσώπων του περιβάλλοντός σας τις οποίες άκουσαν από τους παππούδες ή τις γιαγιάδες τους ή άλλα πρόσωπα που έζησαν σε αυτόν τον πόλεμο. Μπορείτε να τις μαγνητοφωνήσετε και μετά να τις γράψετε ή να κρατάτε σημειώσεις την ώρα που σας τις διηγούνται (προφορική παράδοση „η ιστορία μέσα από τις αναμνήσεις και τις μαρτυρίες των παλαιότερων γενεών –

Σελ 44-45

Πώς ο πολιτισμός εναλλάσσεται με τον πόλεμο ανά τις δεκαετίες/ ο πόλεμος είναι πάντα κάπου παρόν και αναπόφευκτος ανά τακτά χρονιά διαστήματα

Τεχνολογικές καινοτομίες και εφευρέσεις που οφείλονται στις πολεμικές δραστηριότητες και με αφορμή τους πολέμους (βόμβες, αεροπορία , αντιαεροπορικά , σειρήνες , άρματα μάχης ...–

Σελ 45

Ασκ- ...Συγκεντρώστε υλικό από εφημερίδες, περιοδικά, λογοτεχνικά βιβλία, ημερολόγια, μαρτυρίες, που θα σας δώσει πληροφορίες για την ημέρα της 28ης Οκτωβρίου 1940, αλλά και τα χρόνια της Κατοχής και της Αντίστασης.

(διαδραστική εκπαίδευση / προφορική μεταφορά βιώματος – προφορική μεταβίβαση της γνώσης : Μπορείτε να καλέσετε στο σχολείο σας έναν ιστορικό συγγραφέα για να συζητήσετε. Φτιάξτε ένα λεύκωμα με στίχους τραγουδιών, π.χ. Άξιον εστί του Ο. Ελύτη, Μαουτχάουζεν του Ι. Καμπανέλλη, μελοποιημένα από τον Μ. Θεοδωράκη, ή τα τραγούδια της Σ. Βέμπο.

Εθνική Επέτειος / Εορταστικές Εκδηλώσεις μνήμης / μέρος του πολιτισμού είναι η ανάμνηση και σύνδεση του παρελθόντος με το παρόν και το μέλλον

Φωτογραφικά / Ηχητικά Ντοκουμέντα- Μαρτυρίες ανθρώπων που έζησαν εκείνα τα χρόνια /επαφή με λογοτεχνικά-ποιητικά-θεατρικά κείμενα ή και κινηματογραφικές ταινίες με θέματα από τον πόλεμο και την κατοχή- σύγκριση με παλαιότερους πολέμους ή εμφύλιες διαμάχες ανά τον κόσμο „,οι αιτίες „,οι συνέπειες „,σύγκριση με τις ειρηνικές περιόδους όπου ο άνθρωπος μεγαλουργεί και ο πολιτισμός ανθεί (Σελ 47 –Η Κατοχή)

Σελ 48

Σχετική βιβλιογραφία

ΕΝΟΤΗΤΑ 4 ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΖΩΟΦΙΛΙΑ

Η ζωοφιλία ως ένδειξη πολιτισμού – τα οικόσιτα ζώα / εξημέρωση άγριων ζώων /από τις φάρμες στα κατοικίδια των πόλεων

Σελ 53

Εικονογραφημένα παιδικά βιβλία / κόμικς –μορφή τέχνης –ψηφιακό animation – εικονογράφηση

Σελ 58

Η αξία και η δύναμη της φιλίας ως – η φιλία ως αξία μέσα από ένα κείμενο για ζώα (ο πολιτισμός „,έχει εφαρμογή ακόμη και στα ζώα – έμμεση εξύψωση της έννοιας της φιλίας, της ειρήνης και της ομόνοιας μεταξύ ανόμοιων (μεταξύ διαφορετικών λαών , φύλων , ζώων „,)

Σελ 61

Ζώα του αγροκτήματος„„,ανάπτυξη συναισθημάτων ανάμεσα στον άνθρωπο και τα ζώα „,(αντί να σφαχτεί το κατσικάκι καταλήγει κατοικίδιο„,)

Σελ 62

Αισώπου Μύθοι – (λαϊκός πολιτισμός) „,πρόκληση της φαντασίας και της δημιουργικότητας των μαθητών – φαντάζονται μία δική τους συνέχεια του μύθου

Ασκ 4

Προϋποθέτει την ύπαρξη Σχολικού Τύπου„,(μορφή διαδραστικής προσέγγισης της εκπαίδευσης) – γνωριμία με το επάγγελμα της δημοσιογραφίας και την έννοια της ενημέρωσης ως μέρος του πολιτισμού μας / αφιέρωμα στη ζωή στο αγρόκτημα - έμμεση αναφορά της ανάγκης επιστροφής του σύγχρονου ατόμου που ζεί στις μεγαλουπόλεις στη φύση και την αποκατάσταση της σχέσης του μαζί της

ΕΝΟΤΗΤΑ 5 ΤΟ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ

Σελ 65-66

Φωτογραφικά ντοκουμέντα εποχής

Εισαγωγή στις έννοιες της Δημοκρατίας- δημοκρατικού πολιτεύματος (Βουλή /Κυβέρνηση /Εκλογές /αντιπροσώπευση του λαού / ψηφοφορία/ κάλπη – διεπιστημονική σύνδεση με μάθημα Πολιτικής Αγωγής

Η έννοια της λαϊκής αντίστασης ως δικαίωμα του σύγχρονου πολιτισμένου ατόμου

Η έννοια της δημοκρατίας και οι μορφές και οι λόγοι/αιτίες κατάλυσής της ανά τους αιώνες

Ασκ . σελ 67

Και πάλι προτροπή για δημιουργία έντυπου άρθρου για πρωτοσέλιδο για τη σχολική εφημερίδα – ομαδική /ατομική εργασία (άρθρο +φωτογραφικό υλικό +εικονογράφηση)

Ραδιοφωνικός Σταθμός του Πολυτεχνείου ηχητικό ντοκουμέντο (υλικός πολιτισμός /ιστορικά αρχεία)

Σχολική Εορτή /εκδηλώσεις σχετικά με τη 17 Νοέμβρη /αφηγήσεις /ακροάσεις ηχητικών ντοκουμέντων /αναπαραστάσεις

Σελ 68

Όλη η σελίδα με τα ποιήματα είναι αφιερωμένη στον Άγνωστο Νέο Αγωνιστή /Φοιτητή που με τη θυσία του εξασφάλισε τη δημοκρατία στη χώρα μας

Αναφορά στη λαϊκή –θρησκευτική συνήθεια της ταφής / τύμβος / κάτω κόσμος (έμμεση αναφορά στα δημοτικά μας τραγούδια) – σχέση νεκρών με τους ζωντανούς – ηρωοποίηση νέων που θυσιάζονται για κάποιο ιδανικό (πατρίδα /θρησκεία /οικογένεια /ελευθερία-δημοκρατία)

Σελ 68 κάτω κάτω ...Με θέμα «Η νύχτα της 17ης Νοέμβρη 1973», ζωγραφίστε ή χρησιμοποιήστε την τεχνική του κολάζ φτιάχνοντας το δικό σας έργο.

Σελ 69

Ο ΦΩΚΙΩΝ ΗΤΑΝ ΕΛΑΦΙ – συμβολική ιστορία /παραμύθι (παραπέμπει στους μύθους του Αισώπου /λαϊκός πολιτισμός –εκπαίδευση λαού με παιγνιώδη τρόπο)

...Και γιατί κλείστηκαν μέσα σ' αυτό το κτίριο; ρώτησε ο σκίουρος. – Είναι το πιο μεγάλο σχολείο της χώρας! Γι' αυτό κλείστηκαν εδώ. Επειδή τα γράμματα δεν αντέχουν την καταπίεση!...

Εκπαίδευση – μόρφωση και πολιτισμός πάνε μαζί

... – Μπήκαμε εδώ μέσα κι αποφασίσαμε να μη βγούμε παρά μονάχα με βία, αν δε μας ξαναδώσουν τη λευτεριά μας.

...Ελπίζουμε πως έτσι θα κάνουμε τους συμπατριώτες μας να νικήσουν τον φόβο τους και να ενωθούν μαζί μας. Να ξεσηκωθούμε όλοι και να απαιτήσουμε λευτεριά και δικαιοσύνη.

Ασκ. Σελ 70

- Γράψτε μια δική σας παρόμοια ιστορία, έχοντας για ήρωες ζώα.

Εισαγωγή στους μικρούς μαθητές της έννοιας της πολιτικής και των πολιτικών δικαιωμάτων του ατόμου με παιγνιώδη κι ευχάριστο τρόπο, διαλέγοντας ως ήρωες ζώα

Σελ 70

Βιβλιογραφικές προτάσεις

ΕΝΟΤΗΤΑ 6 Η σημασία της φιλίας / διαπολιτισμική φιλία / αγκάλιασμα του διαφορετικού
Φιλία δια αλληλογραφίας όπως παλιά ,,

Σελ 73 ,,ανταλλαγές δώρων/η σημασία του δώρου (συνήθεια /θεσμός της φιλοξενίας / της φιλίας και της αλληλантаπόδοσης / πολιτιστικά αναμνηστικά-σουβενίρ / τοπικά προϊόντα – π.χ. μαστίχα Χίου, τα οποία αναδεικνύουν τουριστικά έναν τόπο, αναφορά σε πολιτιστικές εξοσχολικές δραστηριότητες ,,αθλήματα, χορός,,)

Η επιστολή ως είδος γραπτής επικοινωνίας (εξέλιξη της επικοινωνίας ανά τους αιώνες)

Σελ 75

Αναφορά της έννοιας της φιλιαναγνωσίας (στοιχείο σύγχρονης εκπαίδευσης)

Σελ 76

Αναφορά στη φιλοτεχνία (πολιτισμός /αγάπη προς την Τέχνη σε κάθε της μορφή)

Σελ 77

ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΜΕ ΦΙΛΟΥΣ

Διαπολιτισμός / διαπολιτισμική εκπαίδευση / επαφή με άλλους λαούς- φυλές / φιλοξενία / ανεξιθρησκεία

Φυσαρμόνικα (αναφορά σε μουσικό όργανο)

Η αξία του δώρου / φιλία-δώρο – πολιτισμός

Σελ 81 Κρητικές Μαντινάδες (στοιχείο γραπτού λαϊκού πολιτισμού –λαϊκή ποίηση/σοφία)

Στην ενότητα γίνεται αναφορά στη διαλεκτική διαφοροποίηση, με αφορμή τις κρητικές μαντινάδες, καθώς και στην καθαρεύουσα, με αφορμή αλληλογραφία του 1967. (σύγκριση σύγχρονης νεοελληνικής γλώσσας , καθαρεύουσας και αρχαίας ελληνικής –η εξέλιξη των γλωσσών / τοπικά ιδιώματα και η αξία τους/ τοπικές διάλεκτοι / ντοπιολαλιές/ τοπικές λέξεις (ιδιωματικές) και η διατήρησή τους

Σελ 82 Εορτασμός γενεθλίων (εορτές / επέτειοι / πάρτυ γενεθλίων/προσκλήσεις-φιλοτέχνηση καρτών –προσκλήσεων / τούρτα/δώρα/ αναφορά σε παιδικά κόμικς –Μίνι –Σκρουτς

Σελ 83

Αναφορά σε παιδικά παιχνίδια (άυλος πολιτισμός)... Έπαιξαν πολλά παιχνίδια. Σκυταλοδρομίες, «στρατιωτάκια αμίλητα-ακούνητα-αγέλαστα», κρυφό, νεροπόλεμο, τυφλόμυγα, πειρατές, κλέφτες κι αστυνόμους, μέλισσα, μήλα, μπαλονομαχίες, μακριά γαϊδούρα, κυνήγι θησαυρού... τσουβαλοδρομίες...

Σελ 85

Μορφές επίσημων προσκλήσεων σε πολιτιστικές εκδηλώσεις /ημερίδες/ συνεργασίες με φορείς – επίσημοι χορηγοί- δήμοι /περιοδικά/σύλλογοι/σύνδεσμοι /εθνικά κέντρα –Εθνικό Κέντρο Βιβλίου)

Ξενοδοχείο (θεσμός φιλοξενίας στην εξέλιξή του)

Βυζαντινό (το όνομα του ξενοδοχείου παραπέμπει σε ιστορική περίοδο και τον αντίστοιχο πολιτισμό της)

Έκθεση φωτογραφίας / συλλογή σπάνιων εκδόσεων βιβλίων / περιοδικά και μελέτες για τη ζωή και το έργο του Κωστή Παλαμά „(υλικός πολιτισμός,,όπου καταγράφεται και αποθηκεύεται η μνήμη και η γνώση του παρελθόντος)

*ημερίδα: επιστημονική ή πολιτιστική εκδήλωση που διαρκεί μία ημέρα...

Σελ 87

Βιβλιογραφία για τη φιλία /προτάσεις ανάγνωσης

ΕΝΟΤΗΤΑ 7

Σελ 7

Ζωγραφικός πίνακας εποχής με παιδιά που παίζουν διάφορα όργανα μουσικής

Σελ 8

Περιγραφή διεξαγωγής μιας μουσικής συναυλίας (πολιτιστικό γεγονός)

Συγκρότημα / στήσιμο μηχανημάτων/δοκιμές-πρόβες/ κονσόλα ήχου –φωτισμού /προβολείς / θεατές/εισιτήρια/σκηνή / ντραμς , κιθάρα-σόλο , χορδές /μικρόφωνο / μουσικοί / χειροκροτήματα

Σελ 12

Περιγραφή μουσικών οργάνων

Περιγραφή κατασκευής μουσικών οργάνων

Μουσικά όργανα του κόσμου/πολιτισμοί (π.χ, κουδουνίστρες)

Σελ 13 Ποτηρόφωνο /αρμόνικα γυαλιού /περιγραφή κατασκευής /συναυλία με ποτήρια-Μότσαρτ –διάσημος κλασσικός συνθέτης

Σελ 14 Έκθεση μουσικών οργάνων

Σελ 16 Κείμενο και κρυπτόλεξο με έννοιες σχετικές με συναυλία,,συναυλία κλασσικής μουσικής , σκηνή , αίθουσα, θέατρο, εισιτήρια, διευθυντής ορχήστρας, φλογέρα, μπαγλαμάς, κιθάρα, κλαρίνο, ακορντεόν , φουσαρμόνικα, λύρα, πιάνο, μαντολίνο, μπουζούκι, βιολί , σαντούρι

Σελ 17 ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΚΑΙ ΣΤΙΧΟΙ

Προαιρετικό ακουστικό υλικό από το you tube - μουσική παιδεία (μουσική , χορός)

Στίχοι Γ. Ρίτσου –ποίημα- μήνυμα πολιτισμού και ειρήνης-ακουστικό υλικό (you tube)-πχ Παιδική Χορωδία Σπύρου Λάμπρου - Αν όλα τα παιδιά της γης

Στίχοι Αρλέτας - ακουστικό υλικό (you tube)- ηχογραφημένο ποίημα μελοποιημένο -φωνή Αρλέτας

Σελ 18 Μια βραδιά στο Πόρτο Λίλι - (you tube) : ηχογράφηση ποιήματος από από την Θρυλική ραδιοφωνική εκπομπή του Τρίτου Προγράμματος της ΕΡΤ, στις αρχές της δεκαετίας του '80....

...στα δρομάκια τα παλιά αντηγήσανε κιθάρες, μαντολίνα και βιολιά...

Αναφορά στη μουσική παράδοση της χώρας μας, καντάδες στους δρόμους , καλλιτέχνες του δρόμου ,,,παλιά λαϊκά όργανα ,,,μαντολίνα και βιολιά..(μουσική παιδεία)

Σελ 18 - Ασκ 2

Σύνδεση μορφών τέχνης μεταξύ τους - η μουσική γίνεται εικόνες και χρώμα

Σελ. 20

ΜΟΥΣΙΚΗ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΤΕΧΝΕΣ

3 ζωγραφικοί πίνακες με θέμα τη μουσική /επαφή και με ζωγράφους άλλων χωρών

PABLO PICASSO «Τρεις μουσικοί»

Γ. ΣΤΑΘΟΠΟΥΛΟΣ, «Κοπέλα με άρπα»

RENE MAGRITTE, «Η λαϊκή γιορτή»

Ασκ 2

Ανάποδη δράση / εμπνευσμένοι από την εικόνα γράφουμε ένα ποίημα /στίχους

Σελ. 21

Βιβλιογραφία σχετική με τη μουσική

ΕΝΟΤΗΤΑ 8 ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ Σελ. 23

Εικονογράφηση σχετική με τα Χριστούγεννα (δύο εικόνες)

Ποίημα σχετικό με τη νύχτα των Χριστουγέννων (από ξένο ποιητή) / οι στίχοι του είναι γεμάτοι περιγραφές εικόνων χριστουγέννων -σα να βλέπουμε έναν ζωγραφικό πίνακα

Σελ. 24 ΧΡΙΣΤΟΥΓΙΕΝΝΙΑΤΙΚΟ ΔΩΡΟ

„Τα Χριστούγεννα είναι μια γιορτή με έντονο το στοιχείο της παράδοσης. Οι ιστορίες, τα τραγούδια και όλα τα έθιμα του δωδεκαημέρου συγκινούν τους μεγάλους και γεμίζουν χαρά τα παιδιά...

Θρησκευτική εορτή /ήθη έθιμα της χώρας μας ή όχι , παλαιά και πιο σύγχρονα
(στολισμένο εορταστικό τραπέζι , γεμάτο λιχουδιές και χαρούμενους ανθρώπους ,
που ανταλλάσσουν ευχές και δώρα, γεμιστή με κάστανα γαλοπούλα ελατοκορφές
στολισμένες με κεράκια και χρυσωπές γυάλινες μπάλες , τζάκι απ' όπου να
ξεχύνεται το άρωμα του ρετσινιού κι η θαλπωρή του πευκοκούτσουρο, καινούρια ρούχα και
παιχνίδια,, φηγούρες από την αναπαράσταση της Γέννησης: τον Ιωσήφ, τον
Χριστό, τη Μαρία, τους Μάγους, τα ζώα, τους αγγέλους. ...

Το κείμενο αναφέρεται στο πρόβλημα της προσφυγιάς / διαπολιτισμικά στοιχεία / κοινή θρησκεία - έθιμα -στοιχεία που ενώνουν πολιτισμούς

Σελ 25

Εικόνες/ ιδέες για χειροτεχνίες σχετικές με την εορτή των Χριστουγέννων / σύνδεση θρησκείας με τέχνη

Κατασκευή καρτών με χριστουγεννιάτικες ευχές και αποστολή τους σε οργανοτροφεία και παιδικά νοσοκομεία /γνωριμία και αποδοχή του διαφορετικού / εθελοντισμός / ανοικτό σχολείο -πολιτισμός

Σελ.26 Παραμύθι Ευγένιου Τριβιζά

ΦΡΙΚΑΝΤΕΛΑ, Η ΜΑΓΙΣΣΑ ΠΟΥ ΜΙΣΟΥΣΕ ΤΑ ΚΑΛΑΝΤΑ

Αναφορά στο “μαγικό” στοιχείο / μάγισσες- μάγεια - μάγοι

Καλαματιανό,,(παραδοσιακός χορός),,,,εκδρομή στα Καλάβρυτα (τουριστικός προορισμός/ ιστορικά στοιχεία -ιστορικός πολιτισμός - σύνδεση με μάθημα Ελληνικής Ιστορίας/ ξενάγηση , παραμύθια με καλό/κακό τέλος (προφορικός λαϊκός πολιτισμός) /

κάλαντα / τρίγωνα.. Παιδιά που τα λένε,,,κουλουράκια (έθιμο χριστουγέννων - ελληνικά κάλαντα /τοπικές εκδοχές / ξένα κάλαντα - ακουστικό υλικό/ γιορτινή ελληνική γαστρονομία - πασχαλίνα κουλουράκια

μαγικό ραβδί...μεταμόρφωση παιδιών σε διάφορα ζώα ...έκλεψε τις φωνές τουςαναφέρεται σε διάφορους μύθους,,πέτρινο στοιχειωμένο κάστρο...κλοπή φωνής ,,,, πολιτιστικά στοιχεία λαϊκής προφορικής και γραπτής παραμυθικής παράδοσης όλων σχεδόν των λαών

.. ακούσει με κατάνυξη τα κάλαντα όπως τα λένε στην Πελοπόννησο, στην Κρήτη, στην Κύπρο, στην Κέρκυρα, στη Θεσσαλία, στη Μακεδονία και στη Μυτιλήνη (αναφορά στην προφορική παράδοση των Καλάντων σε διάφορες περιοχές της Ελληνικής Επικράτειας (προαιρετικό ακουστικό υλικό)

Σελ 27

Τα παιδιά του παραμυθιού, μετά από πολλές δυσκολίες, κατάφεραν, αφού είπαν τα κάλαντα στη Φρικαντέλα, να την ημερέψουν. Γιατί; Τι επίδραση είχαν τα κάλαντα στην ψυχή της Φρικαντέλας; (έμμεση αναφορά στην εξημέρωση των ηθών , κάτι που κατορθώνεται με τον εκπολιτισμό και τη μόρφωση - επίδραση πολιτισμού στα ήθη και την ψυχή των ανθρώπων)

Ασκ .σελ 27

Αναφορά στην ελληνική χριστουγεννιάτικη συνήθεια τα παιδιά να λένε τα κάλαντα, ομάδες ομάδες, με ή χωρίς τη συνοδεία μουσικών οργάνων και το έθιμο οι νοικοκύρηδες των σπιτιών να τα κερνάνε - φιλεύουν γλυκίσματα στο τέλος ή χρήματα -πιο σύγχρονη συνήθεια)

Σελ 28

Τοπικά κάλαντα Πελοποννήσου , Κέρκυρας και Καπαδοκίας και Μυτιλήνης

Αναφορά σε ιστορικά /θρησκευτικά γεγονότα

Μέλι , γάλα, κόκκορας-κότα-αυγά /μελισσοβότανα ελληνική παραδοσιακή γαστρονομία (υλικός πολιτισμός)

Ερουρεμ/τεριρεμ (λέξεις που παραπέμπουν σε Βυζαντινά Κάλαντα / ιστορία της ορθοδοξίας - θρησκευτικός πολιτισμός)

Σελ 29

Συνήθειες Χριστουγέννων ανά τον κόσμο (κοινά πολιτιστικά /θρησκευτικά στοιχεία σε διάφορες περιοχές του κόσμου -διαφορές (χριστούγεννα με χιόνι -χριστούγεννα καλοκαίρι): συγκέντρωση γύρω από τραπέζι, κεριά , κάλαντα , τρεις Μάγοι -δώρα,. Αναπαράσταση γέννησης Χριστού -φάτνη /γεύμα με γαλοπούλα / το άρμα του Άγιου Βασίλη/ τα παιδιά αφήνουν πάνω στο τζάκι γάλα και μπισκότα για τον Άγιο Βασίλη /Βασιλόπιτα-φλουρί / ρίχνουμε το σταυρό στη θάλασσα - ελληνική ορθόδοξη συνήθεια των Φώτων

Ασκ σελ 29

Εξάσκηση στην ελληνική παραδοσιακή Χριστουγεννιάτικη γαστρονομία , γνωριμία με αντίστοιχες συνταγές από άλλα μέρη του κόσμου /ζαχαροπλαστική (Χριστουγεννιάτικος κοσμός με μπισκότα)/συνταγές παραδοσιακών γλυκισμάτων -φαγητών

Σελ 30

ΤΟ ΔΑΣΟΣ ΠΟΥ ΤΑΞΙΔΕΥΕ

Σύγχρονο παραμύθι - σύνθεση στοιχείων από παραδοσιακά λαϊκά παραμύθια (μάγισσες, μαγικά ραβδιά, δάση, δέντρα με ιδιότητες ανθρώπου, που μιλούν και σκέφτονται), στοιχεία από την ευρωπαϊκή θρησκευτική παράδοση (,, τα έλατα στα γιορτινά σαλόνια, με τα κλαριά τους φορτωμένα λαμπιόνια και παιχνίδια,,,, μα δεν τα ζήλευαν και πολύ, γιατί σαν τέλειωναν οι γιορτές ξεραίνονταν πεταμένα στον δρόμο. .. Ήταν το χρυσό το καμπανάκι, το ασημένιο και το χάλκινο στο έλκηθρο του Αϊ-Βασίλη. Πήγαινε από Κίνα στην Ευρώπη για να μαζέψει ο Αϊ-Βασίλης τα πρωτοχρονιάτικα δώρα) αλλά και φανταστικά στοιχεία βγαλμένα από το μυαλό του συγγραφέα (... Και του ήρθε μια φαινή ιδέα.. Κι έτσι έγινε. Μίκρυναν τα έλατα, μίκρυναν κι άλλο, κι άλλο, κι ήρθαν και κόλλησαν στο καινούριο παλτό του Αϊ-Βασίλη... Σε μια και μόνη μέρα ταξίδεψαν τα έλατα σε τριακόσιες δυο πολιτείες, σ' έξι χιλιάδες πεντακόσια δώδεκα χωριά, συνάντησαν αμέτρητα παιδιά κι άκουσαν τα κάλαντα σ' εκατό διαφορετικές γλώσσες...)

Σελ 32

Βιβλιογραφία σχετική με την παράδοση των Χριστουγέννων /ιστορίες από όλον τον κόσμο - γνωριμία με άλλους πολιτισμούς /διαφορετικά ήθη , έθιμα και παραδόσεις

Σελ 33

ΕΝΟΤΗΤΑ 9 ΒΙΒΛΙΑ ΚΑΙ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΕΣ

Ο πολιτισμός μέσα από την ανάγνωση.

Γνωριμία με τον κόσμο του βιβλίου / ενότητα σχετική με τα σύγχρονα προγράμματα φιλιαναγνωσίας που προωθούνται από το Υπουργείο Παιδείας και εισάγονται δειλά δειλά στο αναλυτικό πρόγραμμα της δημοτικής εκπαίδευσης από εμπνευσμένους δασκάλους.- συνεργασία με τοπικές βιβλιοθήκες /δήμους /πολιτιστικούς συλλόγους.

... αναφορά σε παραμύθια, ιστορίες, θρύλους, τόπους, συγγραφείς, ήρωες από τη

Λογοτεχνική/ιστορική παράδοση διαφόρων τόπων του κόσμου (σινικό τείχος Κίνας, πυραμίδες της αρχαίας Αιγύπτου, Βίκιγκς, οι αγώνες της Αρχαίας Ολυμπίας με το στεφάνι αγριελιάς με το οποίο στεφάνωναν τους νικητές , ο Αίσωπος , ο Χριστόφορος Κολόμβος με της εξερευνήσεις του, ο Τομ Σόγκες, η Μαίρη Πόπινς , ο διάσημος παραμυθάς Άντερσεν κλπ)

Σελ 36

Γνωριμία με συγγραφείς /διοβραφίες συγγραφέων (συγγραφείς έργων παιδικής λογοτεχνίας)

Σελ 40

Συνέντευξη από έναν συγγραφέα (ζωντανή συνέντευξη / μαγνητογραφημένη /προαιρετικό οπτικοακουστικό υλικό από συνεντεύξεις άλλων συγγραφέων/ προαιρετική δραστηριότητα- πρόσκληση συγγραφέα στο σχολείο για παρουσίαση της ζωής και του έργου του ή ενός συγκεκριμένου βιβλίου του)

Σελ 41

Η βιβλιοθήκη και το έργο της

Σκοπός ίδρυσης τοπικών βιβλιοθηκών (υλικός πολιτισμός -βιβλία /έντυπος λόγος - καταγραφή προφορικής ιστορίας / λαϊκής παράδοσης / φανταστική λογοτεχνία - ενημέρωση , γνώση, μόρφωση , ψυχαγωγία)

Ο σκοπός των δανειστικών βιβλιοθηκών / τμήματα κινητών βιβλιοθηκών -σημασία και αξία του έργου και του σκοπού τους -δημιουργία δια βίου αναγνωστών - συνεργασία με σχολεία και προγράμματα φιλιαναγνωσίας

Σελ 43

Λέξεις και έννοιες σχετικές με το βιβλίο

Σελ 44

Παρουσίαση του εκπονηθέντος το 1999-2000 προγράμματος φιλιανγνωσίας (με τη συνεργασία τριών φορέων , του Υπ. Παιδείας και Θρησκευμάτων , του ΕΚΕΒΙ και του Υπ. Πολιτισμού) - ηλεκτρονική δ/νση ΕΚΕΒΙ- επίσκεψη ιστοσελίδας από τους μαθητές - ιδέα για αντίστοιχη διαδραστική άσκηση

Σελ 46

Συνέχεια ασκήσεων με αφορμή το παραπάνω πρόγραμμα :

- Βιβλιοπαρουσίαση

- Συζήτηση για τους ήρωες του βιβλίου, φανταστική συνέντευξη από έναν ήρωα

- Εικονογράφηση μέρους ή των σημαντικότερων επεισοδίων του βιβλίο

- Θεατρικό παιχνίδι με θέμα ένα επεισόδιο ή όλο το βιβλίο/ με τη βοήθεια μιας βιντεοκάμερας φτιάξτε τη δική σας ταινία- συγγραφή -δημιουργική γραφή

-Γιορτή /απονομή επαίνων

Σελ 49

Παιχνίδια και δραστηριότητες μεταξύ διαφόρων σχολικών ομάδων και μονάδες με αφορμή το βιβλίο /την ανάγνωση (παιγνιώδης προσέγγιση της λογοτεχνίας / ανάδειξη του ψυχαγωγικού κομματιού της ανάγνωσης / διαδραστικός πολιτισμός)

Σελ 51-52

Ιστοσελίδες σχετικές με τα βιβλία και την ανάγνωση / σχετική βιβλιογραφία

Σελ 53

ΕΝΟΤΗΤΑ 10

ΜΥΣΤΗΡΙΑ-ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΦΑΝΤΑΣΙΑ

Κείμενο -άρθρο με αναφορά στον πολιτισμό της επιστήμης και των ανακαλύψεών της (τεχνολογικός πολιτισμός/ ανάπτυξη της επιστήμης και της τεχνολογίας / ό τι δεν έχει ακόμη κατορθωθεί επιστημονικά ανήκει στη σφαίρα της επιστημονικής φαντασίας - Ιούλιος Βέρν / ταινίες και έργα επιστημονικής φαντασίας / πόσο κοντά στην μελλοντική πραγματικότητα μπορεί να είναι ένα κομμάτι της φαντασίας ,,, -διαπλανητικός πολιτισμός -φανταστικός διάλογος με κατοίκους άλλου πλανήτη -διαπολιτισμική εκπαίδευση - δεν είμαστε οι μόνοι κάτοικοι του σύμπαντος)

Σελ 57

Ασκ 4 / 6

Αναφορά σε επιστημονικά επιτεύγματα / τεχνολογικές εφευρέσεις (υλικός πολιτισμός- διαστημόπλοια , πύραυλοι προώθησης , ακτίνες λέιζερ,εκπαίδευση εθελοντών,ειδικοί επιστήμονες, οικογένειες θα ζουν στο διάστημα σε αποικίες,διαστρικές πτήσεις

Σελ 59-Ασκ 8

Παροιμίες -φράσεις -γνωμικά (ο κλέφτης και ο ψεύτης τον πρώτο χρόνο χαίρονται- παραπομπή στο γνωστό μύθο του Αισώπου/ όσα φέρνει η ώρα δε τα φέρνει ο χρόνος -αρχαία παροιμία που προέρχεται από μύθο που αναφέρεται στα ομηρικά έπη /χρόνου φείδου- δελφικό παράγγελμα / πάρ' τονε στον γάμο σου να σου πει και του χρόνου - γνωμικό).

ΕΝΟΤΗΤΑ 11 ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ

Σελ.70 Παραδοσιακά παιχνίδια της αλάνας - κρυφτό - παιχνιδι λαχνίσματος με κρύψιμο πέτρας - Καλημέρα Βασιλιά - Παντομίμα. (Παραδοσιακός πολιτισμός).

Σελ.72 Αναφορά στο παραδοσιακό παιχνίδι <<Κουτσό>> και στο παιχνίδι <<μαντήλι>> (Παραδοσιακός πολιτισμός).

Σελ.75 - 76 Αναφορά στα επιτραπέζια παιχνίδια (ομαδικά παιχνίδια συνδυασμού γνώσεων, ταχύτητας και αντίληψης - βοηθούν τα παιδιά να ανακαλύψουν τα κρυφά τους ταλέντα - εξέλιξη παιχνιδιών). Ορισμένα απο αυτά θα τα χαρακτηρίζαμε ως διαχρονικά (Κυβόλεξο, στρατέγκο, πάζλ, φιδάκι, μονόπολη κ.α).

Σελ.78 Εισαγωγή στα διαδραστικά παιχνίδια κονσόλας τα οποία άλλαξαν ραγδαία την αντίληψη των παιχνιδιών στην ελληνική κοινωνία και όχι μόνο - εξέλιξη των παιχνιδιών μέσω της τεχνολογίας.

Σελ.82 Εισαγωγή στα παιχνίδια πνευματικού χαρακτήρα - σκάκι.(παιχνίδι στρατηγικής για 2 παίκτες - ατομικό παιχνίδι.)

<<Μια φορά κι έναν καιρό, σε έναν μακρινό τόπο –εκεί όπου μόνο η φαντασία μπορεί να φτάσει– ζούσαν δύο ξακουστοί βασιλιάδες: ο Ένας και ο Άλλος>>. (Στοιχείο παραμυθιού - μυθοπλασία - το σκάκι ως βασιλικό παιχνίδι).

Σελ.88 Προτασεις ανθολογίου, Προτεινόμενα παιχνίδια που θα μπορούσαν τα παιδιά να παίξουν στον ελεύθερο χρόνο τους.

ΕΝΟΤΗΤΑ 12 25η ΜΑΡΤΙΟΥ

Σελ.90 Αναφορά στο βίο του ξακουστού <<Γέρου του Μοριά>> Θεόδωρου Κολοκοτρώνη

Γέννηση: 3 Απριλίου 1770

Απελευθέρωση Καλαμάτας 23 Μαρτίου 1821

Πολιορκία και απελευθέρωση Τρίπολης 26 Σεπτεμβρίου 1821

Τιμήθηκε με το αξίωμα του Αρχηστράτηγου Πελλοπονήσου

Φυλακίστηκε 2 φορές κάτω από άθλιες συνθήκες(Παλαμίδι) και απελευθερώθηκε από τον Βασιλιά Όθωνα στις 27 Μαΐου 1835

Θάνατος: 1 Φεβρουαρίου 1843

(Ιστορικός πολιτισμός).

Σελ.92-93 << Οι καμπάνες χτυπούσαν χαρμόсуνα και οι παπάδες, τριγυρισμένοι από ψαλτάδες και εξαπτέρυγα, έκαναν δεήσεις και ευλογούσαν τα πληρώματα>>. (Συνδιασμός θρησκευτικού και πατριωτικού στοιχείου κατά την Ελληνική επανάσταση του 1821).

Γλώσσα Ε' Δημοτικού Τεύχος Γ

ΕΝΟΤΗΤΑ 13 ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ

Σελ.8 << Εμείς οι άνθρωποι, αντί για φωλιές, οικοδομούμε σπίτια, γραφεία και εργοστάσια. Αντί για λαγούμια κατασκευάζουμε τεράστιες σήραγγες και υπόγεια καταφύγια.>>

(Υλικός πολιτισμός - εξέλιξη πρωτόγονων καταφυγίων / τρόπων προστασίας από τις καιρικές συνθήκες - σπηλιές - σε σπίτια - μονοκατοικίες -πολυκατοικίες - ουρανοξύστες- Ιστορία της Αρχιτεκτονικής /ρυθμοί - Ιστορία της Τέχνης και της Αρχιτεκτονικής - κατασκευές κτιρίων για διάφορους σκοπούς - Θρησκευτικοί ναοί- τόποι λατρείας - βιομηχανικά κτίρια -γέφυρες - σήραγγες- υπόγεια καταφύγια ,).

Σελ. 12 – 13 Οδηγίες κατασκευής ελληνικού μοναστηριού (Θα μπορούσαμε να το χαρακτηρίσουμε ως εισαγωγή στις χειρονακτικές παιδικές κατασκευές μιας και πρόκειται για χειροτεχνίες).

Σελ 21

...Οι περισσότερες από αυτές είναι σύνθετες και περιέχουν κάποια ρίζα αρχαίας λέξης, αφού οι αρχαίοι Έλληνες ανέπτυξαν αυτή την επιστήμη... (αναφορά στην επιστήμη της Γεωμετρίας - αρχαίος ελληνικός πολιτισμός - υλικός πολιτισμός - άμεση σύνδεση με την πρακτική της εφαρμογή στις κατασκευές,.../ χρήση ορολογίας - λέξεων της αρχαίας ελληνικής γλώσσας ,, πολλές από τις οποίες έχουν δανιστεί πολλές άλλες χώρες -πολιτισμοί για να εκφράσουν τις ίδιες έννοιες, αφού η Γεωμετρία γεννήθηκε στην Ελλάδα...)

Σελ 24 Ασκ 4

Αναφορά και πάλι σε μία από τις σημαντικότερες κατασκευές της ανθρώπινης αρχιτεκτονικής και σημαντικό επίτευγμα υλικού πολιτισμού , τις γέφυρες, οι οποίες διευκόλυναν και συντόμευσαν την επικοινωνία των ανθρώπων κι έφεραν πιο κοντά στον πολιτισμό απομακρυσμένες και αποκομμένες περιοχές.

...τις παρέβαλαν με τα επτά θαύματα του αρχαίου κόσμου (αναφορά και πάλι σε στοιχεία Υλικού πολιτισμού /ανθρώπινες θαυμαστές κατασκευές - πχ πυραμίδες Αιγύπτου , οι κρεμαστοί κήποι της Βαβυλώνας, ο φάρος της Αλεξάνδρειας , ο Ναός του Σολομώντα,το Αγαλμα του Δία στην Ολυμπία κλπ)

Σελ 25

Βιβλιογραφία για μελέτη πάνω στην ιστορία των ανθρώπινων κατασκευών κατά την εξέλιξη του πολιτισμού -χειροτεχνίες /κατασκευές

ΕΝΟΤΗΤΑ 14 ΠΑΣΧΑ

Σελ.27 -28

Η ΗΜΕΡΑ ΤΗΣ ΛΑΜΠΡΗΣ

Εικόνες -ήθη /έθιμα του Ελληνικού Ορθόδοξου Πάσχα - Θρησκευτικός πολιτισμός

(δαφνοφόρες εκκλησιές /μάζωξη όλων των πιστών κάθε ηλικίας /ειρηνικά αλληλαγκαλιάσματα και φιλήματα /ψαλμωδίες / φώς παντού -κεριά / φωτεινά χαρούμενα πρόσωπα

ΑΝΑΣΤΑΣΗ

Και συνεχίζουν οι εικόνες και ήχοι του ελληνικού Πάσχα,,οι καμπάνες που σείουε , τα κόκκινα αυγά που τσουγκρίζονται , κεριά στο χέρι, δάφνες παντού και η άνοιξη έχει μπει πια για τα καλά

Σελ 29

Βυζαντινή αιογραφία με τον αποκαθλωμένο Χριστό ξαπλωμένο στα χέρια της μητέρας του

(Βυζντινές εικόνες /Τέχνη Αιογραφίας /τεχνικές)

Σελ 30-31

Διπλή εορτή (ανάσταση Χριστού - ανάσταση φύσης από τη νάρκη του χειμώνα)

Ιστορική προέλευση της εορτής (στην αρχαία Αίγυπτο / στους Εβραίους/ στον μετέπειτα Βυζαντινό Χριστιανικό κόσμο (.. Από τα βυζαντινά ακόμα χρόνια οι χριστιανοί προετοιμάζονταν καιρό πριν για τις πασχαλινές γιορτές. Έβαφαν τα σπίτια τους, έστρωναν στο πάτωμα κλαδιά από αρωματικά φυτά, δάφνη, μυρσίνη, δενδρολίβανο, λεμονιά, έφτιαχναν καινούρια ρούχα, τα λαμπριάτικα. Ανήμερα το Πάσχα όλοι αντάλλασσαν δώρα και ασπασμούς και εύχονταν «Καλό Πάσχα», ενώ τη νύχτα οι δρόμοι και τα σπίτια ήταν φωταγωγημένα...)

Έθιμα Πάσχα στο σύγχρονο Χριστιανικό κόσμο ...(Τα πασχαλινά έθιμα αρχίζουν κυρίως από τη Μεγάλη Πέμπτη,.. Το ζύμωμα των κουλούρων της Λαμπρής- Λαζαράκια / Κουζουνάκια κλπ - τοπικά έθιμα και ονομασίες για τα ίδια ζυμώματα,,το κουλούρι της Πρωτομαγιάς , το βάψιμο των αυγών, τα τσουρέκια , οι κουτσούνες , τα πασχαλιάτικα κουλουράκια, το ψήσιμο του οβελίας και ο συμβολισμός του , το τσούγκρισμα των αυγών , το έθιμο της Αγάπης την ώρα που ψέλνεται το Χριστός Ανέστη , τα βεγγαλικά (μπουρλότα , φαναράκια , τουφεκιές αλλού ,,)

Σελ 32

Διαδραστική άσκηση / καλλιτεχνική - θρησκευτική παιδεία

Κατασκευή πασχαλινού στεφανιού από αυγά (ρώσικο έθιμο - διαπολιτιστικό στοιχείο)

ΕΝΟΤΗΤΑ 15 ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ

Σελ 36

Αναφορά στη διοργάνωση των Ολυμπιακών Αγώνων στη χώρα μας το 2004 (η ιστορία των Ο.Α. από την αρχαιότητα - ο συμβολισμός τους - η σημασία της συνέχισης του Θεσμού - Αρχαίος Ελληνικός Πολιτισμός - η σημασία του αθλητισμού ως στοιχείο πολιτισμού αλλά και εκπολιτισμού - αθλητές ισάξιοι με ήρωες - τα έπαθλα τότε και σήμερα - η σημασία του πρωταθλητισμού - επαφή με αθλητές από όλες τις μεριές του κόσμου - στοιχείο που ενώνει πολιτισμούς

Σελ 37

Τα θετικά και τα αρνητικά της μικρής οθόνης - επιχειρήματα (υλικός πολιτισμός / τηλεόραση ως μέσο επικοινωνίας / πληροφόρησης /εκπολιτισμού / μόρφωσης - επιμόρφωσης ,, αλλά και αιτία αποξένωσης των ανθρώπων μεταξύ τους / αιτία υπερκαταναλωτισμού και διάσπασης της προσοχής κλπ

Σελ 41

Αναφορά σε άλλα δύο επιτεύγματα υλικού πολιτισμού σχετικά με την τηλε -όραση (τηλέ-φωνο και τηλε-σκόπιο - επίσης τηλε-γραφος / τέλεξ)

Σελ 42-44

Εκτενής αναφορά στην Σύγχρονη "Τέχνη" της Διαφήμισης (συνεργασία πολλών τεχνών - καλλιτεχνών και τεχνιτών για τη δημιουργία μιας ολοκληρωμένης διαφήμισης ενός προϊόντος)- σύγχρονος καταναλωτικός πολιτισμός / εμπόριο - μέσο οικονομικού πλουτισμού και παράλληλης εξέλιξης του πολιτισμού από τα αρχαία χρόνια - ανταλλαγή προϊόντων μεταξύ διαφόρων πολιτισμών - διασπορά πολιτιστικών στοιχείων - αντιγραφή - μίμηση - μόδα ως στοιχεία κάθε πολιτισμού)

Σελ 48-49

Προγραμμα τηλεόρασης - πολιτισμός /μόρφωση μέσω τηλεόρασης (υλικός πολιτισμός / η εξέλιξη της τεχνολογίας ως στοιχείο πολιτισμού αλλά κι ως μέσο διάδοσής του)...

Εκπαιδευτική Τηλεόραση- Ε.Τ. για παιδιά -γεωγραφία /Οδύσσεια /παραμύθια/παιδική λογοτεχνία-Ε.Τ. για νέους και ενήλικες - Επιστήμη και Τεχνολογία -Ιστορία και Αρχαιολογία/Τα Ομηρικά Έπη /Λογοτεχνία /Θεατρική Αγωγή/Κοινωνική και Πολιτική Αγωγή/Ολυμπιακή Παιδεία /ντοκιμαντερ- ...τα μεγάλα ιστοιόφορα -υλικός πολιτισμός -επαφή με τη φύση -ύπαιθρος χώρα ... Οι άνθρωποι και οι ασχολίες τους, τα προβλήματα και οι αναπτυξιακές προσπάθειες, ο πολιτισμός και οι παραδόσεις, η οικολογία και το περιβάλλον, η ποιότητα ζωής είναι μερικές από τις θεματικές ενότητες που βρίσκονται στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος της σειράς...../ ψυχαγωγία /τηλεπαιχνίδια / ενημέρωση -ειδήσεις-ταξίδι στον πολιτισμό/ κινούμενα σχέδια - τέχνες -λογοτεχνία -Ιούλιος Βερν/ κινηματογράφος - μεγάλοι κινηματογραφικοί δημιουργοί- ξένες γλώσσες

Σελ 51

«Η τηλεόραση θεωρείται, πράγματι, ένα σπουδαίο μέσο επικοινωνίας. Φέρνει σ' επαφή ανθρώπους που βρίσκονται σε μεγάλες αποστάσεις, δείχνοντάς τους πράγματα που δε θα τα έβλεπαν. Εγγυάται μια γρήγορη ενημέρωση. Βοηθάει, ακόμα, στην εκπαίδευση και στην πληροφόρηση των ανθρώπων».

Η τηλεόραση και κινηματογράφος στη σχολική εκπαίδευση

Αν και το 1977 ιδρύθηκε η Εκπαιδευτική Ραδιοτηλεόραση με σκοπό να προσφέρει στο χώρο της παιδείας, τις επόμενες δεκαετίες παρατηρείται μια υποτονική παρουσία της εκπαιδευτικής τηλεόρασης στην τυπική εκπαίδευση, με αποσπασματική χρήση του βίντεο στο πλαίσιο προαιρετικών εκπαιδευτικών προγραμμάτων που δεν περιλαμβάνονται στο επίσημο αναλυτικό πρόγραμμα και που για να υλοποιηθούν βασίζονται στο ενδιαφέρον και την πρωτοβουλία συγκεκριμένων διδασκόντων ή εισάγονται πιλοτικά σε συγκεκριμένα σχολεία χρηματοδοτούμενα είτε από το κράτος είτε από ιδιώτες.

επρόκειτο για πρόγραμμα επιμόρφωσης εκπαιδευτικών της 1θμιας εκπαίδευσης ως προς το θέατρο, τη μουσική , το χορό και την κίνηση , την εικαστική και οπτιακουστική έκφραση, και που εφαρμόστηκε πιλοτικά σε 93 σχολεία της χώρας.

1992 - Νεανικό Πλάνο - υπό την αιγίδα του Υπουργείου Πολιτισμού και Παιδείας , άρχισε να διοργανώνει πλήθος δραστηριοτήτων για μαθητές (κιν/κά φεστιβάλ, προβολές , σεμινάρια, κιν/κά εργαστήρια , εκπαιδευτικά ταξίδια, δίκτυο διανομής παιδικών και νεανικών ταινιών

1999- Πάμε Σινεμά?

2006 - Πρώτη ώρα Σινεμά - Κινηματ/κή Εταιρεία Αθηνών

2008 -Καρπός -σύγχρονος φορέας κιν/κής εκπαίδευσης-επιμόρφωση εκπαιδευτικών - Βιντεομουσεία-εισαγωγή και προώθηση της οπτιακουστικής παιδείας -κιν/κή κριτική

2003-Οπτιακουστική Έκφραση και Εκπαίδευση -Φωτογραφία -Κινηματογράφος ,Δ/νση Βθμιας Εκπ/σης Ανατ. Αττικής

Πρώτο Βήμα- Ελληνικό Κέντρο Κιν/φου- δίνει την δυνατότητα σε μαθητές και εφήβους να δημιουργήσουν μια ταινία μικρού μήκους με ψηφιακά μέσα

2010- 1ο Διεθνές Συνέδριο “Η σημασία της οπτιακουστικής παιδείας”-Ελληνική Ακαδημία Κινηματογράφου υπό την Αιγίδα του Ιδρύματος Ωνάση με θέμα την ανάπτυξη και την προώθηση γενικότερα της Οπτιακουστικής Παιδείας (1995 - Μελίνα -Εκπαίδευση και Πολιτισμός, υπό την αιγίδα του Υπουργείου Παιδείας, επρόκειτο για πρόγραμμα επιμόρφωσης εκπαιδευτικών της 1θμιας εκπαίδευσης ως προς το θέατρο, τη μουσική , το χορό και την κίνηση , την εικαστική και οπτιακουστική έκφραση, και που εφαρμόστηκε πιλοτικά σε 93 σχολεία της χώρας.

1992 - Νεανικό Πλάνο - υπό την αιγίδα του Υπουργείου Πολιτισμού και Παιδείας , άρχισε να διοργανώνει πλήθος δραστηριοτήτων για μαθητές (κιν/κά φεστιβάλ, προβολές , σεμινάρια, κιν/κά εργαστήρια , εκπαιδευτικά ταξίδια, δίκτυο διανομής παιδικών και νεανικών ταινιών

1999- Πάμε Σινεμά?

2006 - Πρώτη ώρα Σινεμά - Κινηματ/κή Εταιρεία Αθηνών

2008 -Καρπός -σύγχρονος φορέας κιν/κής εκπαίδευσης-επιμόρφωση εκπαιδευτικών - Βιντεομουσεία-εισαγωγή και προώθηση της οπτιακουστικής παιδείας -κιν/κή κριτική

2003-Οπτιακουστική Έκφραση και Εκπαίδευση -Φωτογραφία -Κινηματογράφος ,Δ/νση Βθμιας Εκπ/σης Ανατ. Αττικής

Πρώτο Βήμα- Ελληνικό Κέντρο Κιν/φου- δίνει την δυνατότητα σε μαθητές και εφήβους να δημιουργήσουν μια ταινία μικρού μήκους με ψηφιακά μέσα

2010- 1ο Διεθνές Συνέδριο “Η σημασία της οπτιακουστικής παιδείας”-Ελληνική Ακαδημία Κινηματογράφου υπό την Αιγίδα του Ιδρύματος Ωνάση με θέμα την ανάπτυξη και την προώθηση γενικότερα της Οπτιακουστικής Παιδείας

ΕΝΟΤΗΤΑ 19 ΑΘΛΗΜΑΤΑ-ΣΠΟΡ

Η ενότητα εισάγει το παιδί στην αξία του αθλητισμού/ του υγιούς ανταγωνισμού και συναγωνισμού και προάγει το αθλητικό ιδεώδες.

Αθλητισμός στην Αρχαία Ελλάδα /κοινωνία με ηρωικά ιδανικά και γνήσιο αθλητικό πνεύμα - στοιχεία πολιτισμού - Ομηρικά Έπη-ομηρικοί ήρωες.... Η αφορμή των αγώνων είναι διαφορετική στα δυο έπη: Στην Ιλιάδα είναι ένα ταφικό έθιμο και οι αγώνες σχετίζονται με

θρησκευτικές εκδηλώσεις. Στην Οδύσσεια γίνονται για να τιμηθεί ένας ξένος. Τα αθλήματα που περιγράφονται στην Ιλιάδα είναι με τη σειρά: η αρματοδρομία, η πυγμαχία, η πάλη, ο δρόμος, η τοξοβολία με στόχο και το ακόντιο. Τα έπαθλα τα προσφέρει ο ίδιος ο Αχιλλέας. Βραβεία δίνονται και στους νικητές και στους νικημένους/ηθική ανταμοιβή -δάφνινο στεφάνι /μεγάλη τιμή-στεφάνι ελιάς-Αθλητικά Ιδανικά

Εικόνα ... παράσταση ιπποδρομίας σε αρχαιοελληνικό αγγείο (αρχαιολογία /ευρήματα εκσκαφών/ αγγεία -αναπαραστάσεις -καλλιτέχνες - κεραμική)

... Οι Φαίακες θεωρούν ότι το σημαντικότερο για έναν πολίτη, σπουδαιότερο και από το εμπόριο και τα πλούτη, είναι «αυτό που μπορεί να επιτύχει κανείς με τα χέρια και τα πόδια του», δηλαδή αθλητικές επιδόσεις, που αποσπούν τον άνθρωπο από την καθημερινότητα και τον ανεβάζουν στη σφαίρα των υψηλών ιδανικών. Στο ρωμαλέο ομηρικό κόσμο δεν υπάρχει θέση για ήρωες που δεν είναι αθλητές

Σελ 60

Ενώστε καθέναν από τους μεγάλους πανελλήνιους αγώνες της αρχαιότητας με τον τόπο όπου γινόταν και το έπαθλο που δινόταν στους νικητές...(Δελφοί /Νεμέα/Αρχαία Ολυμπία /Κόρινθος -Ίσθμια)

Ασκ 5

Αναφορά σε αρχαία αθλήματα (δρομέας, παλαιστής, σταδιοδρόμος, πυγμαχός, σαλπικτής, παγκρατιαστής-αρχαία πολεμική τέχνη/ βιογραφίες αρχαίων αθλητών- Φτιάξτε ένα φυλλάδιο-λευκωμα με τις περιλήψεις των βιογραφιών τους. Φιλοτεχνήστε το και βάλτε το ως ένθετο στη σχολική σας εφημερίδα-διαδραστική εκπαίδευση)

Σελ 61 Ασκ 6

Αναφορά στο θεσμό της χορηγίας , θεσμός και ιδεώδες που λειτουργεί έως και σήμερα (συνέχεια πολιτισμού)

Σελ 62-63

Συνέχεια πολιτισμού - αναβίωση Ολυμπιακών Αγώνων από την αρχαιότητα - οι πρώτες διοργανώσεις - αθλητές από όλες τις χώρες - η αξία της νίκης / η τιμή - (στοιχείο που ενώνει και φέρνει κοντά πολιτισμούς)

... Εκείνο το βράδυ του μεγάλου τελικού του πιο ιερού των αγωνισμάτων (Μαραθώνιος-κλασική διαδρομή Μαραθώνας – Αθήνα - οι Μαραθώνιοι σήμερα έχουν διαδοθεί σε όλον τον κόσμο και διοργανώνονται και εκτός Ολυμπιακών Αγώνων , συνδέονται συχνά παράλληλα με φιλανθρωπικούς σκοπούς - στοιχείο πολιτισμού)

Σελ 66 Ασκ 6

Αρνητική αναφορά στη χρήση αναβολικών από ορισμένους αθλητές , φαινόμενο που εξαπλώθηκε τις τελευταίες δεκαετίες στο χώρο του πρωταθλητισμού και συνδέεται με την

ανάπτυξη της ιατρικής επιστήμης - πολιτισμός /ανάπτυξη , αλλά έχει αρνητικές συνέπειες τόσο στην υγεία των αθλητών , όσο και στο αθλητικό ιδέωδες/ ακυρώνει την ίδια την αξία της νίκης και του υγιούς ανταγωνισμού

Σελ 67

Στο κείμενο γίνεται αναφορά στο άθλημα του ποδοσφαίρου / παιχνίδι που συνδέεται με τα παιδικά χρόνια κάθε αγοριού / ποδόσφαιρο στην αλάνα με τα γειτονόπουλα

... Ρίξαμε κλήρο με το κοντό και το μακρύ στάχυ (λαογραφικό στοιχείο / συνήθεια -έθιμο του κλήρου

Σελ 72 Ασκ 7

Σχεδόν κάθε Κυριακή γίνονται ποδοσφαιρικοί αγώνες που μεταδίδονται από το ραδιόφωνο. (υλικός πολιτισμός / τεχνολογία - ΜΜΕ- ραδιόφωνο)

...Μαγνητοφωνήστε μια τέτοια περιγραφή και φέρτε τη στην τάξη. Ακούστε την και προσέξτε τον τόνο της φωνής του εκφωνητή, καθώς και τις λεπτομέρειες που λέει για να σας δώσει την «εικόνα» του αγώνα..(διαδραστική ασκηση -μαγνητοφωνώ μία ζωντανή περιγραφή ποδοσφαιρικού αγώνα - αθλητική δημοσιογραφία - σύνδεση με επαγγελματικό προσανατολισμό)

Σελ 74

Βιβλιογραφία σχετική με την Ιστορία του Αθλητισμού / αθλήματα/ Ολυμπιακό Πνεύμα

ΕΝΟΤΗΤΑ 17 ΤΑΞΙΔΙΑ ΣΤΟ ΔΙΑΣΤΗΜΑ

Σελ 76 -79

Υλικός πολιτισμός - εξέλιξη επιστήμης της φυσικής και της τεχνολογίας- διαστημόπλοια - διαστημικά λεωφορεία, διαστημικοί σταθμοί, τηλεσκόπιο , κιάλια,ταξίδια στο διάστημα - οι πρώτοι κοσμοναύτες -αστροναύτες

Εκδήλωση ανακήρυξης κοσμοναύτη Θ. ΓΙΟΥΡΤΣΙΧΙΝ επίτιμου δημότη Εχεδώρου (πολιτιστική εκδήλωση απόδοσης τιμής σε εξέχων πρόσωπο)

... Ο Θεόδωρος Γιουρτσίχιν δοξάζει στα πέρατα της γης την πατρίδα Ελλάδα και τον ελληνισμό του Πόντου. Είναι υπερήφανος που είναι Έλληνας και εμείς ακόμη πιο υπερήφανοι που είμαστε συμπατριώτες του.. (στοιχείο πολιτισμού - φιλοπατρία/πατριωτισμός - αντιπαράθεση με έννοια εθνικισμού /σωβινισμού / η αξία του να ανήκεις σε ένα έθνος

Σελ 79

Αναφορά στις ανθρώπινες κατασκευές /αρχιτεκτονήματα μεγάλων διαστάσεων που φαίνονται από το διάστημα (υλικός πολιτισμός),,π.χ. το Σινικό Τείχος στην Κίνα, τις πυραμίδες της

Αιγύπτου ,λεωφόρους, αεροδρόμια, φράγματα, πόλεις , λιμάνια ,ακόμα και δεξαμενόπλοια και μεγάλα οχήματα

Σελ 83

ΦΑΝΤΑΣΤΙΚΑ ΤΑΞΙΔΙΑ ΣΤΟ ΔΙΑΣΤΗΜΑ

Μέσα από το φανταστικό αυτό κείμενο γίνεται έμμεση αναφορά σε διάφορα θέματα που αφορούν το σύγχρονο πολιτισμό , τόσο σε σχέση με την εξερεύνηση του διαστήματος και τα επιτεύγματα της έως τώρα επιστήμης του διαστήματος , όσο και σε σχέση με το περιβάλλον και τα προβλήματα που "θα" αντιμετωπίσει η γή (φαινόμενο θερμοκηπίου /υπερθέρμανσης πλανήτη/η τρύπα του όζοντος/λιώσιμο πάγων / μόλυνση / υπερεκμετάλλευση ενεργειακών πηγών πλανήτη , κλπ)- περιβαλλοντική εκπαίδευση -πολιτισμός - σεβασμός στο περιβάλλον , τη φύση , τον πλανήτη που μας φιλοξενεί

Σελ 89-90

Ασκ 1 .. Η περιπέτεια που ζει ο ήρωάς μας μέσα από τον ιπτάμενο δίσκο μπορεί να είναι φανταστική, αλλά η περιγραφή του διαστημικού χώρου πολύ λίγο απέχει από την πραγματική εικόνα που αντικρίζουν οι αστροναύτες των διαστημικών σταθμών. (υλικός πολιτισμός /ανθρώπινο επίτευγμα - απύθμενη άβυσσος, κοσμικό χάος -εξερεύνηση σύμπατος πέρα από τη γή)

Οθόνη , κουμπία ,ραδιοκύματα , ιπτάμενος δίσκος , καμπίνα, σκάφος, περισκόπιο , χειρολαβή (υλικός πολιτισμός)

Σελ 92

Βιβλιογραφία σχετική με την εξερεύνηση του διαστήματος

Γλώσσα Στ' Δημοτικού Τεύχος Α

ΕΝΟΤΗΤΑ 1 ΤΑΞΙΔΙΑ, ΤΟΠΟΙ, ΜΕΤΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕΣΑ

Σελ.7 Καράβι, πανιά, δεξαμενή, τιμόνι. (Υλικός πολιτισμός).

<<Άφωνος στον κίνδυνο και θαλασσομάχος, ταξιδεύω σχίζοντας πέλαγα μονάχος>>
(.παραπομπή στην Οδύσσεια και στο ταξίδι του Οδυσσέα για την επιστροφή του προς την Ιθάκη).

Το ποίημα στοχεύει στην ανακάλυψη νέων πολιτισμών μέσω της θάλασσας και των ακτοπλοϊκών ταξιδιών.

Σελ.8 Ταράτσα, βάζα, αυτοκίνητο, δρόμος, κουκούλα (αυτοκινήτου), μηχανή (αυτοκινήτου), οβίδα, ξύλινο ντουλαπάκι, κοστούμια (Υλικός πολιτισμός).

Σελ.11 - 12 «Κύριε, νομίζω ότι βρήκα ένα μέσο να ταξιδέψουμε». «Τι;» «Έναν ελέφαντα! Τον έχει ένας Ινδός που μένει εδώ δίπλα». (Χρήση ζώου για τη μετακίνηση και την ανακάλυψη άλλων πολιτισμών).

Ράγες, εφημερίδες, ρολόγια, τρένο, πασούμια, καλύβα, φράχτης, πάσσαλοι (Υλικός πολιτισμός).

Σελ.17 Τίτλος : Δυο μέρες στο βουνό (Ανακοίνωση εκδρομής)

Σακίδιο, φόρμες, παπούτσια, μπλόκ σημειώσεων, μολύβι, μεγεθυντικός φακός, σκούφος, γάντια, κασκόλ, γυαλιά ηλίου, πούλμαν. (Υλικός πολιτισμός).

Ελληνικός ορειβατικός σύλλογος (Σύλλογοι που προωθούν εξορμήσεις στη φύση και συμμετοχή σε δραστηριότητες οι οποίες είναι αδύνατον να γίνουν στα αστικά κέντρα).

Θεατρικό παιχνίδι (στοιχείο τέχνης σε συνδυασμό με την εκδρομή).

Σελ.20 Προτάσεις ανθολογίου και βιβλιογραφικό υλικό για μεγαλύτερη ενασχόληση με το αντικείμενο της ενότητας.

ΕΝΟΤΗΤΑ 2 ΚΑΤΟΙΚΙΑ

Σελ.23 Σπιτάκι, δρόμος, παλάτια, κήποι, βρυσούλα, αυλή, θύρα, βιβλιοθήκη, ράφια, βιβλία, καναπές, πολυθρόνες, καρέκλες, χρυσούφαντα υφάσματα, τραπεζάκια από σκαλιστό ξύλο, κηροπήγιο από ατόφιο ασήμι, λάμπα πετρελαίου, χαλιά, χαλκογραφίες, κορνίζα από έβενο, γύψινο ανάγλυφο αυτοκράτειρας Θεοδώρας< φωτογραφία με τζάμι της μητέρας του Χαρίκλειας Φωτιάδη, κρεβάτι, τραπεζάκι από ακατέργαστο ξύλο, ψάθινη καρέκλα, σιδερένιο τρίποδο, λεκάνη, κανάτα, λουτρό, πετσέτα, σπουδαστήριο, (υλικός πολιτισμός).

Σελ.24 - 25 Φωτογραφία από το σπίτι του καβάφη (Κτήριο με μεγάλη πολιτιστική αξία και στοιχεία πολιτιστικής κληρονομιάς - τα κτήρια αυτά προστατεύονται και απαγορεύεται η κατεδάφισή τους καθώς και η αλλαγή στη διακόσμηση. Σπίτια και γενικότερα κτήρια πολιτιστικής κληρονομιάς συντηρούνται μέχρι σήμερα και στις περιπτώσεις όπου αυτό είναι δυνατό μετατρέπονται σε μουσεία.).

Σπίτι, μέγαρο, νοσοκομείο, διαμέρισμα, τηλέφωνο, ραδιόφωνο, κεριά, λάμπες πετρελαίου, πίνακες, βιβλιοθήκη, τοίχος, καναπές, πολυθρόνες, καρέκλες,

<<Το διαμέρισμα, όπως και η πρόσοψη του μεγάρου... η Χαρίκλεια Φωτιάδη>>. (η παράγραφος είναι γεμάτη με στοιχεία από το πώς ήταν διαμορφωμένο το σπίτι του μεγάλου ποιητή και αποτελούν ένα προς ένα στοιχεία πολιτιστικής κληρονομιάς - λυτή επίπλωση).

<< Ένα στενό κι απλό κρεβάτι... το πρόσωπό του>>. (Αναλυτικότερη περιγραφή σχετικά με την επίπλωση του δωματίου όπου ο ποιητής έγραφε τα ποιήματα του τα οποία αποτελούν κείμενα πολιτιστικής κληρονομιάς + πληθώρα υλικού πολιτισμού).

<<Ο Καβάφης είναι, πραγματικά, ο περισσότερο μεταφρασμένος στο εξωτερικό Νεοέλληνας ποιητής>> (ο ποιητής εδραιώνει τη θέση του σε έναν απο τους μεγαλύτερους και παγκόσμιας φήμης ποιητές όπου μέσω του έργου του συνέβαλλε ενεργά στη διάδοση του πολιτισμού παγκοσμίως).

Σελ.26 Άσκηση 6 - δ Πληθώρα στοιχείων υλικού πολιτισμού σε περιγραφή κτιρίου (σπίτι , δύο ορόφους, αυλή στρωμένη με πλάκες, τοίχοι απο πέτρα, παράθυρο με κάγκελα, πατζούρια, ξύλινη πόρτα, διακοσμημένοι τοίχοι, ταβάνια με στολίδια, χρωματιστά τζάμια στα παράθυρα).

Άσκηση 6 - ε διαχωρισμός των παιδιών σε ομάδες με σκοπό την εύρεση στοιχείων πολιτισμού - ομαδική εργασία - πνεύμα συνεργασίας - εισαγωγή στην εύρεση πολιτιστικών στοιχείων σε κείμενο.

Σελ.27 Άσκηση 4 φωτογραφικό υλικό της Μητρόπολης Θεσσαλονίκης προπολεμικά συγκριτικά με το πώς είναι το 1997.

Σελ.29 Άσκηση 4 Έξυπνη άσκηση που βοηθά τα παιδιά να κατανοήσουν καλύτερα τα σημερινά ήδη σπιτιών καθώς και τα χαρακτηριστικά τους. (Πληθώρα πολιτιστικών στοιχείων σχετικά με τα κτήρια).

Σελ.31 Άσκηση 7 (Όπως κάποια κτήρια θεωρούνται ιστορικά έτσι και οι δρόμοι στις πόλεις μας πέρνουν το όνομα κάποιου ιστορικά σημαντικού προσώπου). Εργασία εκτός σχολείου. Δημιουργία άρθρου για τη σχολική εφημερίδα με θέμα η ιστορία του δρόμου. Βοηθά τα παιδιά στη καλύτερη κατανόηση των ιστορικών και πολιτιστικών στοιχείων που βρίσκονται πίσω απο τα ονόματα των οδών που βρίσκονται σε κάθε γειτονιά.

Σελ.34 Άσκηση 3 περιγραφή υπόγειων σπιτιών στην έρημο Σαχάρα. Στοιχεία υλικού πολιτισμού. Νοοτροπία και τρόπος ζωής κατοίκων της ερήμου. Δυνατότητα δημιουργίας πολιτιστικών στοιχείων κάτω απο τις αντίξοες συνθήκες της ερήμου.

Φωτογραφικό υλικό απο τα σπίτια της φυλής των ινδιάνων Ουαράο.

<< Σήμερα οι Ουαράο εξακολουθούν να παίζουν μπάλα, να ψαρεύουν, να κάνουν μπάνιο και να χτίζουν τα σπίτια τους στα ζεστά νερά του ποταμού, από τα οποία εξαρτάται η επιβίωσή τους>>. (δραστηριότητες της φυλής - στοιχεία κουλτούρας και καθημερινότητας - πολιτισμός).

Σελ.38 προτάσεις ανθολογίου, βιβλιογραφικό υλικό, προτάσεις επισκέψεων σε μουσεία (Ενδεχομένως με τη μορφή σχολικής εκδρομής).

ΕΝΟΤΗΤΑ 3 28η Οκτωβρίου

Σελ.39 Απτή περιγραφή συνθηκών μετά τη λήξη του Ελληνοϊταλικού πολέμου καθώς και οι τραγικές συνέπειές του - ξεριζωμός - αδικοχαμένες ψυχές - η πλήρης αντίθεση του όρου πολιτισμός).

Χιτώνια, ντουφέκια, γυλιός (Υλικός πολιτισμός).

Σελ.40 <<. Ο πόλεμος ξεκίνησε με ένα «ΟΧΙ», που έγινε αχός και τραγούδι στο στόμα όλων των Ελλήνων>>. (ιστορικός πολιτισμός - συσπείρωση ελληνικού λαού - τραγούδια για την ελευθερία της Ελλάδας).

<<Ο χώρος μετατρέπεται σε πλατεία>>.

<< Τοποθετούμε καρέκλες κυκλικά και δημιουργούμε ένα καφενείο>>.

<< Τέσσερα γεροντάκια κάθονται στον καφενέ και πίνουν τον καφέ τους>>. (Η ανάγκη για ζωή ακόμα και σε συνθήκες πολέμου είναι αξιοσημείωτη - οι άνθρωποι προσπαθούν με κάθε τρόπο να ζήσουν τη καθημερινότητά τους παρά τις αντίξοες συνθήκες - ανάγκη για πολιτισμό - Συνήθεια ανθρώπων μεγαλύτερης ηλικίας για επικοινωνία σε μέρη όπως ένα καφενείο).

<< Σειρήνες, καμπάνες, φωνές. Μικροί, μεγάλοι τρέχουν αναστατωμένοι, σαν να μην ξέρουν πού να πάνε>>. (Σε αντίθεση με το πολιτισμό στη συγκεκριμένη φράση βλέπουμε το χάος και την αναστάτωση την οποία προκαλεί ένας πόλεμος).

<< Εφημερίδες! Εφημερίδες!>>.(Συνήθεια της εποχής να μοιράζονται οι εφημερίδες στους δρόμους).

<< Κοιτάτε, φεύγουν τα φανταράκια μας>>, << Στο καλό, παιδιά! Η Παναγιά μαζί σας!>>. (συνδυασμός θρησκευτικού στοιχείου σε συνθήκες πολέμου).

φωτογραφικό υλικό που απεικονίζει τη σκηνή του αποχωρισμού των Ελλήνων στρατιωτών απο τις οικογένειές τους.

Σελ.41 <<Ακούγεται ηχογραφημένη εκπομπή από το ραδιόφωνο>>. (Το ραδιόφωνο ως κύριο μέσω ενημέρωσης των Ελλήνων εκείνη την εποχή).

<<Οι Έλληνες στήνουν χορό γύρω από τους Ιταλούς. Χορεύουν και τραγουδούν>>. (Συνήθεια των Ελλήνων πολεμιστών μετά τη μάχη να στήνουν γλέντια και να χορεύουν. Ιστορικός πολιτισμός της Ελλάδας).

<<οι γυναίκες της Πίνδου έπλεξαν φανέλες για τους φαντάρους>>.

<< Γυναίκες με μαντίλες στο κεφάλι πλέκουν με βελόνες>>. (Συνεισφορά γυναικών στο πόλεμο με όποιο τρόπο μπορούσαν - τέχνη του πλεξίματος - Η ιστορική μαντίλα των γυναικών αποτελεί κομμάτι παραδοσιακής φορεσιάς - Ιστορικός πολιτισμός - Πολιτισμός παράδοσης).

<<Οι γυναίκες δένουν από έναν μπόγο και τον βάζουν στην πλάτη. Ξεκινούν η μία πίσω από την άλλη, σκυφτές από το βάρος>>. (Συνεισφορά και παροχή βοήθειας και ανεφοδιασμού σε τρόφιμα, ρούχα και οπλισμού απο τις Ελληνίδες - Ιστορικός πολιτισμός - Πολιτισμός παράδοσης).

Πίνακας του Αλέξανδρου Αλεξανδράκη (Έλληνες στρατιώτες εν ώρα εφόδου).

Πίνακας του Έκτορα Δούκα (Ελληνίδες ανεβαίνοντας τα βουνά της Πίνδου για τη παροχή βοήθειας και ανεφοδιασμού στο στράτευμα).

Πίνακας ανώνυμου ζωγράφου απο την είσοδο του ελληνικού στρατού στη Κορυτσά. (Ιστορικοί πίνακες απο τη περίοδο του πολέμου - Τέχνη και πολιτισμός).

Σελ.42 Ιστορικές χρονολογικές αναφορές απο τον Ελληνοϊταλικό πόλεμο έως και την απλευθέρωση της Ελλάδας απο το γερμανικό στρατό(12 οκτωβρίου 1944). Αξίζει να σημειωθεί η έπαρση του <<Λαβάρου της βίας>> με βάση το κείμενο όπου αναφέρεται στην ημέρα που υψώθηκε στην Ακρόπολη το λάβαρο της γερμανικής κατοχής της Ελλάδας (27 Απριλίου 1941 + φωτογραφικό υλικό).

Σελ.43 Άσκηση 2. Δημιουργία χρονολογικού πίνακα γεγονότων του πολέμου του 1940 και παρουσίαση στην αίθουσα εκδηλώσεων του σχολείου (βοηθά τους μαθητές στη καλύτερη κατανόηση των ιστορικών γεγονότων. Κεντρίζει το ενδιαφέρον τους στην αναζήτηση περισσότερων πληροφοριών στα βιβλία της ιστορίας - εδώ φαίνεται ξεκάθαρα πως ο πολιτισμός δεν υπάρχει μόνο στα βιβλία της νεοελληνικής γλώσσας αλλά είναι ένας συνδιασμός μαθημάτων που βοηθά τους μαθητές να έχουν μια ολοκληρωμένη εικόνα για τα ιστορικά δρώμενα και γενικότερα τα στοιχεία του πολιτισμού της Ελλάδας).

Σελ.46 Προτάσεις ανθολογίου - βιβλιογραφικό υλικό - τραγούδια - κινηματογραφικές ταινίες εποχής.

ΕΝΟΤΗΤΑ 4 ΔΙΑΤΡΟΦΗ

Σελ.47 Φάρου, βάρκες, αεροπλανοφόρα, πλοία, κανό. (Υλικός πολιτισμός).

Παραμύθι του ευγένιου τριβιζά(δε ξέρω αν πρέπει να συμπληρώσω κάτι????).

Σελ.48 Συνταγή ελληνικής κουζίνας.Μακαρόνια με κιμά (το συγκεκριμένο πιάτο δε λείπει απο σχεδόν κανένα ελληνικό τραπέζι - εισαγωγή στη γαστρονομία - ελληνική κουζίνα - παραδοσιακές συνταγές - απαραίτητα υλικά και σωστή εκτέλεση συνταγής).

Σελ.50 Παραδοσιακές γεύσεις

<< Τρώγοντας απολαμβάνουν καλύτερα τη συντροφιά Έλληνες και Τούρκοι. Υπάρχουν μάλιστα τόσα κοινά έθιμα και συνήθειες που εύκολα καταλαβαίνει κανείς πόσο κοντά είναι οι δύο λαοί>>. (οι κοινές συνήθειες γύρω απο το φαγητό μπορούν αποτελούν στοιχείο διαπολιτισμικότητας μεταξύ 2 ή και περισσότερων λαών σε ορισμένες περιπτώσεις - πολιτισμός παράδοσης - γαστρονομία).

<<Την Πρωτομαγιά στην Ελλάδα και στην Τουρκία οι άνθρωποι πηγαίνουν στην εξοχή, ώστε να γιορτάσουν την άνοιξη με γλέντια στους αγρούς>>. (κοινό έθιμο μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας - πολιτισμός παράδοσης - διαπολιτισμικότητα).

<< Στα παράλια της Τουρκίας και την Κρήτη, τη μέρα αυτή, βράζουν φρέσκα βότανα για να αποκτήσουν δύναμη και να προστατεύονται από τα μάγια>>. Και <<Τα τουρσιά ή τα παστά ψάρια συντηρούνται από τους δύο λαούς με τον ίδιο τρόπο, μέσα σε ξίδι, αλάτι, άρμη ή λάδι, με αποτέλεσμα να μπορούν να τα τσιμπολογήσουν ακόμα και με το χέρι>>. (Κοινά έθιμα μεταξύ των 2 λαών - κοινές αντιλήψεις - κοινές συνήθειες γύρω απο το φαγητό - πολιτισμός παράδοσης - γαστρονομία - διαπολιτισμικότητα).

Σελ.51 Σκίτσο Π. Ζερβού (Αναφορά στο παραδοσιακό έδεσμα του μπακλαβά).

<<Ο κοινός πολίτης της αρχαιότητας τρεφόταν με χυλό από δημητριακά ή όσπρια, πίτα άζυμου ψωμιού και λαχανικά. Για να δώσουν γεύση στη μονότονη αυτή δίαιτα, πρόσθεταν στα φαγητά μια σάλτσα την οποία ονόμαζαν «γάρο» και τη χρησιμοποιούσαν όπως εμείς σήμερα το κέτσαπ>>. (Έφεση των Ελλήνων προς το ποιοτικό φαγητό απο την αρχαιότητα μέχρι σήμερα - Γαστρονομία).

<<Πολλοί πιστεύουν ότι η γεύση της σάλτσας αυτής θα πρέπει να έμοιαζε με σάλτσες που χρησιμοποιούνται σήμερα στην κινέζικη και άλλες κουζίνες της Άπω Ανατολής>>. (Παρόμοιες συνταγές με κουζίνες άλλων λαών - Διαπολιτισμικότητα γύρω απο τη γαστρονομία).

Σελ.52 Άσκηση 8 Συνταγές της γιαγιάς - Πολιτισμός παράδοσης - Γαστρονομία

Συνταγή : Φασολάκια βραστά - υλικά - τρόπος εκτέλεσης συνταγής - Ελληνική παραδοσιακή κουζίνα.

Σελ. 53 –53 – 55 Χρήση των ΜΜΕ για διαφήμιση προϊόντων σχετικά με το φαγητό

Σελ.61 - 62 – 63 - 64 <<Πήγανε και ρωτήσανε τον βασιλιά... ο ψαράς τη γυναίκα του>> (Αναφορά στα αγαπημένα φαγητά ενός βασιλιά - Εκλεκτό φαγητό - Γαστρονομία).

Στοιχεία υλικού πολιτισμού : Σπίτι, τραπέζι, τεντζεράκι, πιάτο, καλαθάκι, σκαφίδι, θρόνος.

<< από ένα πέπλο να κεντήσουν>> (Τέχνη του κεντήματος).

<<θα κάνεις ένα τραπέζι από ψάρια να φιλέψεις>>. (Συνήθεια της φιλοξενίας σε κοινό τραπέζι για φαγητό - Γαστρονομία και πολιτισμός).

Σελ.70 Προτάσεις ανθολογίου - βιβλιογραφικό υλικό - Προτάσεις ντοκιμαντέρ γαστρονομικού περιεχομένου.

ΕΝΟΤΗΤΑ 5 17 ΝΟΕΜΒΡΗ

Σελ.71 Τίτλος : Οι τρεις μέρες (Αναφορά στις ιστορικές τρεις μέρες όπου διαδραματίστηκαν τα γεγονότα του πολυτεχνείου - Ιστορία και πολιτισμός).

<< κι όλη μέρα τραγουδούν>>. (στοιχείο πολιτισμού).

Σελ.72 - 73 - 74<< Σας μιλάει ο ραδιοφωνικός σταθμός των ελεύθερων αγωνιζόμενων φοιτητών>> (Χρήση του ραδιοφώνου για τη μεταφορά μηνυμάτων αντίστασης κατά της δικτατορίας - Ιστορικός πολιτισμός).

<< Χτυπούν οι καμπάνες χαρμόсуνα παντού>>. (Στοιχείο πολιτισμού).

Στοιχεία υλικού πολιτισμού : τρανζίστορ, τραπεζάκι, κρυστάλλινα βάζα, ασημένιες σκαλιστές βάσεις, πομπός, σαλόνι, πολυθρόνες, στόφα, σκάλα, ντουλάπια, εφημερίδες, τηλεφωνικοί κατάλογοι, πουκάμισα.

Φωτογραφικό υλικό που απεικονίζει τα ιστορικά γεγονότα του Πολυτεχνείου.

<<Κρεμασμένα από τα κάγκελα τραγουδούσαν>>. (Ιστορικά τραγούδια για την πτώση της δικτατορίας και την ανέγερση του δημοκρατικού πολιτεύματος το 1973 - Ιστορικός πολιτισμός).

Άσκηση 2 παράσταση παιδιών με θέμα τα γεγονότα του πολυτεχνείου για τη σχολική γιορτή της εθνικής επετείου (Τέχνη και Ιστορία).

Σελ.75 Άσκηση 3 Δημιουργία αφίσας σχετικά με το πολίτευμα της δημοκρατίας (Τεχνη και Πολιτισμός).

Φωτογραφικό υλικό απο το Πολυτεχνείο με συγκεντρωμένο πλήθος (Ιστορικός πολιτισμός).

Σελ 76 – 77 Μαρτυρίες απο αυτόπτες μάρτυρες (τρόπος μετάδοσης του ιστορικού γεγονότος απο γενιά σε γενιά).

Φωτογραφικό υλικό.

Σελ.78 Βιβλιογραφικό υλικό, προτάσεις ανθολογίου, προτεινόμενα ντοκιμαντέρ, τραγούδια σχετικά με το πολυτεχνείο.

ΕΝΟΤΗΤΑ 6 Η ΖΩΗ ΣΕ ΑΛΛΟΥΣ ΤΟΠΟΥΣ

Σελ.79 Το κείμενο αναφέρεται στο τρόπο ζωής και σε συνήθειες ανθρώπων από διάφορα μέρη του κόσμου (διαπολιτισμικότητα).

<<Ήτανε μια κοπέλα στην Προύσα μισή μελαχρινή και μισή ρούσα>>. (<<Πάντρεμα λαών - σχέσεις ανθρώπων από διαφορετικούς λαούς - στοιχείο διαπολιτισμικότητας).

Στοιχεία υλικού πολιτισμού : πασαβιόλα, τόμος, δρόμος, τσουκάλι, χρωματιστές κορδέλες, φιόγκος.

Σελ.80 Ιστορική αναφορά στις μεγάλες εξερευνήσεις του 15ου αιώνα και στην εξαφάνιση πολλών από τους αυτόχθονες λαούς. Πολλοί από αυτούς διατηρούν μέχρι σήμερα τη πολιτισμική τους ταυτότητα ενώ άλλοι εξαφανίστηκαν.

Φωτογραφικό υλικό από οικογένεια Λαπώνων. (Παραδοσιακή φορεσιά, ζωή σε σκηνή, μαγείρεμα σε τσουκάλι).

Σελ.81 - 82 - 83 <<Κάθε κομματάκι αυτής της γης είναι ιερό για τον λαό μου>>. (Η φυλή των Ινδιάνων της Βόρεια Αμερικής πριν εκδιωθούν από τους αμερικάνους θεωρούσαν ιερό το κομμάτι γης στο οποίο βάσισαν τον πολιτισμό και τον τρόπο ζωής τους - Συνδιασμός θρησκείας και κουλτούρας).

<<Είμαστε ένα μέρος της γης, κι αυτή, πάλι, ένα κομμάτι από εμάς. Τα ευωδιαστά λουλούδια είναι οι αδερφές μας. Το ελάφι, το άλογο, ο μεγάλος αετός είναι οι αδερφοί μας. Τα βράχια στους λόφους, το πράσινο χρώμα των λιβαδιών, η ζεστασιά του πόνει και ο άνθρωπος, όλα ανήκουν στην ίδια οικογένεια>>. (Η φυλή είναι στενά συνδεδεμένη με τον τόπο της ο οποίος αποτελεί κομμάτι της κουλτούρας της).

Φωτογραφικό υλικό από ινδιάνικη σκηνή (Κατοικίες ινδιάνων πριν εκδιωθούν από τους αμερικάνους. Πλέον η φυλή τους αποτελεί μειονότητα).

<< ο Θεός μας είναι ο ίδιος Θεός>>. (Στοιχείο διαπολιτισμικότητας - Θρησκευτικός πολιτισμός - Μήνυμα ενότητας μεταξύ των λαών - Παρά τη διαφορετικότητα σε ήθη, έθιμα, κουλτούρα και τρόπο ζωής όλοι οι άνθρωποι έχουν δικαίωμα στη ζωή).

Σελ. 84 – 85 άσκηση 5 – 6 Δημιουργία επιστολής για τη λύση προβλήματος σε καταυλισμό προσφύγων προς τοπική αυτοδιοίκηση και έπειτα στη τοπική εφημερίδα (Δείχνει στους μαθητές το τρόπο να συμβάλλουν στην επίλυση ενός μείζονος προβλήματος της τοπικής κοινωνίας καθώς και στη προστασία των προσφύγων όπου κατοικούν σε δομή της περιοχής τους. Χρήση των ΜΜΕ για να ευαισθητοποιήσουν μεγαλύτερο αριθμό ανθρώπων.

Σελ.86 <<Στην ξένη χώρα που πάμε, πρόσφυγες, τι άραγες να μας περιμένει, τι μέρες να είναι ν' ανατείλουν;>> (Αναφορά στις συνέπειες ενός πολέμου που οδηγεί μεγάλο αριθμό ανθρώπων στο <<ξεριζωμό>> απο το τόπο τους καθώς και στη αναζήτηση νέας πατρίδας - Διάσπαση πολιτισμού).

<< Λίγο χώμα απ' τη γη τους. Για να φυτέψουν έναν βασιλικό, της λέει, στον ξένο τόπο που πάνε. Για να θυμούνται>>. (Συνήθεια προσφύγων να παίρνουν λίγο χώμα απο την πατρίδα τους φεύγοντας ως ανάμνηση της πατρίδας τους και του πόνου που τους προκάλεσε η εκδίωξή τους απο αυτή - Μικρασιατική καταστοφή - Ξεριζωμός Ελλήνων της Μικράς Ασίας - Ιστορικός πολιτισμός).

Στοιχεία υλικού πολιτισμού : καίκι, βόλος, πουκάμισο, μαντήλι.

Φωτογραφικό υλικό απο τον ξεριζωμό.

Σελ.88 Φωτογραφικό υλικό Νεαρών αφρικάνων προσφύγων.

Σελ.90 Αναφορά στα πιο διαδεδομένα θρησκευάματα.(Ιουδαισμός - Ινδουισμός - Χριστιανισμός - Βουδισμός - Ισλαμισμός - Σιχισμός) - Θρησκευτικός πολιτισμός και διαπολιτισμικότητα.

Σελ.94 Προτάσεις ανθολογίου, βιβλιογραφικό υλικό, προτινόμενα τραγούδια ταινίες καθώς και ιστοσελίδες για περισσότερη ανάλυση ως προς τη διαπολιτισμικότητα.

Γλώσσα ΣΤ Δημοτικού Τεύχος Β'

ΕΝΟΤΗΤΑ 7 ΖΩΗ ΕΞΩ ΑΠΟ ΤΗ ΠΟΛΗ

Σελ.14 <<Το χωριό μου τότε είχε πολλά και ωραία καφενεία>>. (Αναφορά στα ελληνικά παραδοσιακά καφενεία που υπάρχουν στα περισσότερα υπαίθρια χωριά).

Στοιχεία υλικού πολιτισμού : Παράθυρα, μαρμάρινα τραπέζια, καρυδένια έπιπλα, καθρέφτες,λιμάνι, τράτες,ποτηράκια ούζου. Κανονάκια του κονιάκ, πιατέλια για τους μεζέδες, κόκκινα κραγιόν, άσπρα κολιεδάκια, φουστανάκια, χάρτινο κουτί, πόρτες, παράθυρα, κεραμύδια, πέτρινοι τοίχοι,

<<Άλλα καφενεία είχαν χρώμα και γεύση τριαντάφυλλου, άλλα πράσινης μέντας και άλλα ήταν κεχριμπαρένια και μοσχοβολούσαν μέλι και κερί. Όμως όλα τα λουκούμια-καφενεία μύριζαν στο βάθος τους καφέ και ούζο και γαρίδες με ντομάτα>>.(Συνδιασμός παραδοσιακού ελληνικού καφενείου με την ελληνική γαστρονομία).

<<Ακούω τους χτύπους των χεριών στο χαρτοπαίγνιο, τις ζαριές και τις μουσικές παρηγοριές απ' το τζουκμπόξ.. >> Οι θαμώνες των συγκεκριμένων καφενείων είναι συνήθως άνθρωποι μεγαλύτερης ηλικίας οι οποίοι ζουν σε χωριά της επαρχίας και έχουν συνδιάσει τα συγκεκριμένα καφενεία με παραδοσιακό ελληνικό καφε, μεζέδες καθώς και σε χαρτοπαίγνια παιχνίδια με ζάρια. Αξίζει να σημειωθεί η μουσική υπόκρουση στα συγκεκριμένα καφενεία

αποτελούνταν κυρίως απο κάποια μηχανήματα ονόματι τζούκμποξ (jukebox) τα οποία παρήγαγαν ήχο οταν κάποιος απο τους θαμώνες εριχνε μέσα ένα κέρμα).

<<Εξαίρεση οι Κυριακές με τις γυναίκες, περιποιημένες, αρωματισμένες, με κόκκινα κραγιόν και άσπρα κολιεδάκια, σε οικογενειακές εξόδους, υποβρύχιες γλυκές κοινωνίες βανίλιας μέσα στα λουκούμια-καφενεία μου.>> (τα παραδοσιακά ελληνικά καφενεία της επαρχίας τις κυριακές μετατρέποταν σε οικογενειακά στέκια - ενδεχομένως μετά το τέλος της Θείας λειτουργίας - οπου ολόκληρη η οικογένεια απολάμβανε παραδοσιακά εδέσματα - Πολιτισμός παράδοσης - Θρησκευτικός πολιτισμός - Ελληνική γαστρονομία).

Φωτογραφικό υλικό απο ελληνικό παραδοσιακό καφενείο της επαρχίας.

Σελ.18 Άσκηση 6 Περιγραφή και δημιουργία διαλόγων φωτογραφίας που απεικονίζει ενδεχομένως επαρχιακό σπίτι με τη γιαγιά το παππού και το μικρο εγγόνι τους (Παραδοσιακές συνήθειες επαρχιακών χωριών).

Σελ.20 - 21 1η Ιουνίου ή Πρώτη του Θεριστή (Ημέρα έναρξης γεωργικών εργασιών - Θερισμα - Παραδοσιακός πολιτισμός).

<<Ο μπαμπάς ήδη σαμαρώνει και ταΐζει το ζώο>> (Η χρήση των ζώων για τη βοήθεια των ελλήνων αγροτών κάνει πιο εύκολες τις αγροτικές εργασίες).

Στοιχεία Υλικού πολιτισμού : Δρεπάνια, τέντζερης, δοκάνα - επίπεδο ξύλο με τσακμακόπετρες - ξεχώρισμα του καρπού στο αλώνισμα του χωραφιού,

<<Η μαμα βάζει ψώμι, ελιές και κρεμύδια στο σακούλι μας>>. (πολιτισμός ελληνικής παράδοσης σε συνδιασμό με παραδοσιακά εδέσματα ελληνικής παραγωγής - Ελληνική γαστρονομία).

<<Θέρισαν ένα κομμάτι σε σχήμα σταυρού. Για καλή αρχή>>. (Συνδιασμός παράδοσης και θρησκευτικού στοιχείου).

<<Όταν ανέβηκε ο ήλιος για τα καλά...Φάγαμε ήπιαμε και τραγουδήσαμε (Παραδοσιακός πολιτισμός - ελληνική γαστρονομία).

<<Φέτος ήταν η σειρά της να ντυθεί Καλλινίτσα, δηλαδή νύφη για το Αι Γιάννη το κλείδωνα>>. (Θρησκευτικό ελληνικό έθιμο να ντύνεται κάποια κοπέλα νύφη προς τιμή του Αγίου).

<<Μαζευτήκαμε όλα τα κορίτσια και οι γυναίκες στο σπίτι της. Τη ντύσαμε τη στολίσαμε. Όταν τη βγάλαμε έξω άρχισαν να της τραγουδούν.Ξ καλλινίτσα κράταγε τον τέτζερη με το αμίλητο νερό που το χε φέρει απ τη πηγή δίχως να βγάλει τσιμουδιά. Πήγαινε μπροστά και απο πίσω ολόκληρη πομπή οι φίλες της>>. Ελληνικό έθιμο αναπαράστασης ελληνικού επαρχιακού γάμου - παραδοσιακός, θρησκευτικός πολιτισμός).

<<Σαν ιέρεια σαν θεά έμοιαζε. Λες και την ώρα εκείνη γινόταν μάντισσα αληθινή>>. (Θεοποίηση του γεγονότος - Θρησκευτικός πολιτισμός).

<<Κάθε κόρη έβγαζε κάτι δικό της και το ριχνε στο δοχείο...και παίζαμε>> (παραδοσιακά έθιμα γάμου - παιχνίδια με τις φωτιές).

10η Ιουλίου : Του αλωνάρη επίσημη μέρα αλωνίσματος των χωραφιών.

Αναφορά σε ημερομηνίες απο επαρχιακά πανηγύρια. (Τα τοπικά έθιμα του χωριού ζωντανεύουν κάθε χρόνο - Παραδοσιακός πολιτισμός σε συνδυασμό με θρησκευτικό στοιχείο).

Σκίτσα απο θέρισμα και αλώνισμα χωραφιού.

(Αξίζει να αναφερθεί οτι τα περισσότερα χωριά έχουν τοπικά έθιμα και τοπικούς Αγίους-προστάτες της περιοχής οπότε δε μπορούμε να αναφερθούμε με απόλυτη σαφήνεια σε κάποιο σχεδιάγραμμα όσο αναφορά το κάθε ένα απο αυτά).

Σελ.29 προτάσεις ανθολογίου, βιβλιογραφικό υλικό, τραγούδια, ταινίες, προτάσεις επισκέψεων σε μουσεία και προτεινόμενες ιστοσελίδες αναφορικά με την ενότητα.

ΕΝΟΤΗΤΑ 8 ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ

Σελ.31

χριστουγενιάτικα κάλαντα της περιοχής της Ηπείρου (πολιτισμός παράδοσης - τοπικό έθιμο - ο λαϊκός πολιτισμός μπερδεύεται με τον θρησκευτικό πολιτισμό).

Συνδυασμός παραδοσιακών κάλαντων με τοπικά κάλαντα -ιδιωματισμοί -τοπική διάλεκτος - * κόλιαντα: κάλαντα * μέλιαντα: γλυκίσματα των Χριστουγέννων * πιστικός: βοσκός * σιούραγε: έβαζε στη σειρά παίζοντας σουραύλι (φλογέρα) * μπάμπω: γριά, γιαγιά * κολιαντίνα: το κέρασμα που δίνουν στα παιδιά για τα κάλαντα

Τοπικά παραδοσιακά έθιμα των Χριστουγέννων σύμφωνα με τις τοπικές συνήθειες/επαγγέλματα /τρόπους επιβίωσης και διαβίωσης του κάθε τόπου (εδώ βοσκός με πρόβατα /κτηνοτροφία)

Εικόνα

Φωτο εποχής μεπαιδιά πο κρατούν στα χέρια τους τοπικά παραδοσιακά μουσικά όργανα - λαϊκός πολιτισμός(με τα οποία έπαιζαν μουσική οι βοσκοί , φτιαχμένα από δέρμα ζώων/τσαμπούνα-γκάιντα, ταμπούρλο, κλαρίνο) καθώς και το ελληνικό караβάκι -ελληνικό έθιμο χριστουγεννιάτικου στολισμού)

- Τσαμπούνα είναι ο νησιώτικος τύπος του ελληνικού άσκαυλου. Ο αντίστοιχος της στεριανής Ελλάδας είναι η Γκάντα. Από νησί σε νησί συναντάμε διάφορες παραλλαγές της ονομασίας του οργάνου, όπως Σαμπούνα στην Άνδρο, Ασκομαντούρα στην Κρήτη, Τσαμπουνοφυλάκα στην
Iκαρία.

....Τσαμπούνα είναι ο νησιώτικος τύπος του ελληνικού άσκαυλου. Ο αντίστοιχος της

στεριανής Ελλάδας είναι η Γκάντα. Από νησί σε νησί συναντάμε διάφορες παραλλαγές της ονομασίας του οργάνου, όπως Σαμπούνα στην Άνδρο, Ασκομαντούρα στην Κρήτη, Τσαμπουνοφυλάκα στην Ικαρία. Ο ήχος της Τσαμπούνας είναι οξύς και δυνατός σε ένταση, κατάλληλος για ανοιχτούς χώρους. Παίζεται συνήθως, μαζί με άλλα όργανα, σε πανηγύρια, τοπικές εορτές και γάμους.

Σελ 32 -Ασκ. έρευνα μαθητών και για άλλα τοπικά παραδοσιακά Χριστουγεννιάτικα έθιμα από άλλες περιοχές της χώρας μας

ΤΑ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ ΤΟΥ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΗ

Αναφορά στο εργασιακό “δικαίωμα” της διακοπής -ξεκούρασης -αργίας σε κάποιες περιόδους και συγκεκριμένες ημέρες του έτους πχ Χριστούγεννα , Πάσχα, Πρωτομαγιά ,Δεκαπενταύγουστος κλπ,εργατικό δίκαιο „,δείγμα πολιτισμού

Έμμεση αναφορά στην αντικατάσταση ανθρώπινου δυναμικού από τους ηλεκτρονικούς υπολογιστές - ο Η/Υ στην υπηρεσία του ανθρώπου (εξέλιξη πολιτισμού με θετικές και αρνητικές συνέπειες

-Μόνο ένα δεντράκι χριστουγεννιάτικο αναβόσβηνε τα φώτα του και θύμιζε σ’ εκείνη την παγερή αίθουσα τη μεγάλη γιορτή. (όταν το έθιμο γίνεται με τον καιρό τυπική συνήθεια „,αποδυνάμωση της αξίας και της σημασίας της παράδοσης /η παράδοση θύμα της εξέλιξης του πολιτισμού και της παγκοσμιοποίησης,,,))

– Θεε λίγο σκαλτσούνι; πρότεινε στον ASTRA 5603. (και πάλι αναφορά σε τοπικά χριστουγεννιάτικα έθιμα -σκαλτσούνι, γλύκισμα Κρήτης γαστρονομία)

- Είναι ωραίο, και ας είναι νησιτίσιμο. Τώρα δεν έχω τίποτ’ άλλο να σου δώσω. Νηστεύουμε. Κατάλαβες; Το βράδυ, μετά την εκκλησία θα φάμε πολλές λιχουδιές (θρησκευτικό έθιμο της νηστείας)

-πήρε ένα άσπρο χαρτί από το διπλανό γραφείο και ζωγράφισε μια εκκλησία, ένα ψηλό καμπαναριό, μια φάτνη, πρόβατα και βόδια. Ζωγράφισε ένα αστέρι, μια Παναγιά με μαντίλα να κρατάει στην αγκαλιά της το μωρό. Έκανε κι άλλες ζωγραφιές με χριστουγεννιάτικα δέντρα και αγγελάκια ...εικόνες συνδεδεμένες με τη λαϊκή θρησκευτική παράδοση το υ τύπου μας την περίοδο των Χριστουγέννων

Σελ 34

-Τα Χριστούγεννα συνηθίζουμε να ανταλλάσσουμε κάρτες με ευχές για να εκφράσουμε τα συναισθήματά μας (έθιμο)

Σελ 35

ΤΟ ΦΛΟΥΡΙ ΤΟΥ ΦΤΩΧΟΥ

Αναφορά στο θρησκευτικό έθιμο της κοπής της Βασιλόπιτας την Πρωτοχρονιά / φλουρί - νόμισμα -ονομάτισμα κομματιών- του Φτωχού,,(φιλευσπλαχνία - ήθος που διδάσκει η θρησκεία μας και δυνδέεται και με το ελληνικό πανάρχαιο έθιμο της φιλοξενίας)

- – Ο Θεός είναι μεγάλος! Να ζήσεις, παιδάκι μου, και να σε χαίρονται οι γονιοί σου.

- Την ευχή μου να 'χεις!

Το έθιμο της ευχής /προσευχής - τυπικές ευχές που ακούγονται στον τόπο μας μέχρι σήμερα καθημερινά σε διάφορες περιστάσεις και η σημασία τους.

Εικόνα

Σύγχρονο στολισμένο γιορτινό τραπέζι με πρωταγωνιστή την Βασιλόπιτα πασπαλισμέν με άχνη ζάχαρη (έθιμο-γαστρονομία)

Σελ 37 Ασκ 2

Δραματοποίηση κειμένου /διαδραστική άσκηση - βιωματική προσέγγιση εποχής /μηνύματος κειμένου

Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΟΠΙΤΑΣ

Θρησκευτική δοξασία για τον Μέγα Βασίλειο και την ιστορία της βασιλόπιτας /θρησκευτικό θάύμα

- Η βασιλόπιτα, αγιοβασιλιάτικο έθιμο πολλών αιώνων, μεταφέρεται από γενιά σε γενιά, για να μας θυμίζει την αγάπη και την καλοσύνη αυτού του άγιου ανθρώπου.

Σελ 38

Εικόνα

Κάρτες Χριστουγέννων,,η εξέλιξη της τέχνης της τυπογραφίας-ευχές δια αλληλογραφίας - έθιμο που και αυτό πλέον στις μέρες μας με την επικράτηση των σύγχρονων τεχνολογιών (pc, e mails ,κινητά τηλέφωνα, σύγχρονη επικοινωνία με εικόνα και ήχο από οποιοδήποτε μέρος του πλανήτη) έχει ατονήσει και κοντεύει να εξαφανιστεί.

Σελ 39

Έρευνα μαθητών για τα χριστουγεννιάτικα έθιμα (χριστουγεννιάτικο δέντρο-καραβάκι, κάλαντα , οι καλικάντζαροι, ο Άγιος Βασίλης , ο Μέγας Βασίλειος,,,,

ΚΑΛΑΝΤΑ ΤΩΝ ΦΩΤΩΝ

Τοπικά κάλαντα που τραγουδούν στην Ικαρία / κάλαντα και έθιμα την ημέρα του αγιασμού των νερών -Θεοφάνια σε διάφορες περιοχές της χώρας

Σελ 40

Βιβλιογραφία σχετική με τον εορτασμό των Χριστουγέννων στην Ελλάδα

ΕΝΟΤΗΤΑ 9

Σελ 41

ΛΙΛΙΠΟΥΠΟΛΗ

ΣΕΛ 41-45

Επαφή με το σύγχρονο βιομηχανικό πολιτισμό

Οι σύγχρονες κατασκευές /συσσκευές που διευκολύνουν την καθημερινότητά μας και μας εξοικονομούν χρόνο - προϊόντα με συγκεκριμένες οδηγίες χρήσεως - εγγύηση καλής λειτουργίας (υλικός πολιτισμός π.χ. ανακάλυψη της αυτόματης μηχανής του καφέ,,κι τόσων άλλων οικιακών συσκευών -οι λεγόμενες λευκές συσκευές που βοηθούν το σύγχρονο νοικοκυριό)

...της επιστήμης το καμάρι, της τεχνικής ο Παρθενών, οι τεχνοκράτες όλων των χωρών , οι καταναλωτές- (καταστήματα πώλησης, ανταγωνισμός , η ελεύθερη οικονομία και η δύναμη της διαφήμισης)

-πετρέλαιο, βενζίνη, κοκ και ορυκτά/ πλαστικό , φορμάικα , νάυλον ...προϊόντα του σύγχρονου κόσμου -πολιτισμού συνυφασμένα με την καθημερινότητά μας

Σελ 46

Φωτογραφική μηχανή (υλικός πολιτισμός)

ΑΠΟ ΤΟ ΧΑΛΚΟ ΣΤΟ ΓΥΑΛΙ

Η εξέλιξη των τηλεφωνικών καλωδίων...(υλικός πολιτισμός /ανάπτυξη της τεχνολογίας-τεχνολογικός πολιτισμός)

Ασκ 8

-Χωριστείτε σε ομάδες και συγκεντρώστε ανάλογες πληροφορίες και εικόνες από την εγκυκλοπαίδεια για διαφορετικές συσκευές (ραδιόφωνο, τηλεόραση, ψυγείο) που έχουν εξελιχθεί με την ανάπτυξη της τεχνολογίας

Λέξεις σχετικές με τη λειτουργία , φθορά , επιδιόρθωση και αντικατάσταση των συσκευών
...

ανταλλακτικά, συσκευές, επισκευές, οδηγίες, βλάβη, εγγύηση, εκπαιδευμένο, προσωπικό, αντικατάσταση, φθορά, λειτουργία

Σελ 48

Το “δωρο” του διαδικτύου στα παιδιά του αιώνα μας (σύγχρονος υλικός πολιτισμός-όλα τα παιδιά σήμερα σχεδόν έχουν πρόσβαση στο “ αγαθό ” του διαδικτύου

Το WEB ως σύμμαχος , παρέα , πηγή γνώσης και δημιουργικής έκφρασης των σύγχρονων παιδιών

Ενδιαφέροντες ιστότοποι με υλικό για τα παιδιά - πώς η γνώση γίνεται παιχνίδι και το αντίστροφο

Η τεχνολογία στην υπηρεσία της γνώσης και της ψυχαγωγίας

Σελ 52

Τα σχολεία φτιάχνουν σελίδα στο διαδίκτυο- εργαλείο καθημερινής σχολικής ζωής , τόσο για τους μαθητές όσο και για τους διδάσκοντες,/επικοινωνία με γονείς και αντίστροφα/ σύγχρονο σχολείο /σχέση με το παραδοσιακό

Σελ 54

ΤΟ ΜΗΧΑΝΗΜΑ

Αναφορά και πάλι στην αντικατάσταση του ανθρώπινου εργατικού δυναμικού από μηχανήματα που κάνουν την ίδια δουλειά (αυτόματος πωλητής ποτών και αναψυκτικών) - θετικά και αρνητικά

...Βρέθηκε μπροστά σ' ένα λαβύρινθο από πυκνά, μπλεγμένα καλώδια...(υλικός πολιτισμός /ανάπτυξη της τεχνολογίας_)

... 'Αλλωστε το μηχάνημα δεν ξέρει να χαμο γελά (άψυχη η τεχνολογία ,χωρίς συναισθήματα)

...Στη θέση του Γιάννη έφεραν ένα μηχάνημα ακόμα.

Σελ 56

Ασκ 4

.. Αρκεί να αλλάξετε ένα ή περισσότερα στοιχεία από τα παραπάνω για να αλλάξει και η ιστορία. Φανταστείτε, για παράδειγμα, τι θα γινόταν εάν ο καφετζής δεν πάθαινε ηλεκτροπληξία...ανάπτυξη φαντασίας μαθητών / προαγωγή δημιουργικότητάς των παιδιών με την επινόηση μιας άλλης πορείας της διήγησης -διαφορετική εξέλιξη ιστορίας

Ασκ 6

Αναφορά στα σύγχρονα ηλεκτρονικά παιχνίδια /σύγκριση με παλιά παραδοσιακά παιχνίδια (υλικός πολιτισμός)

Σελ 60

Προτάσεις βιβλίων /ταινιών σχετικών με το θέμα

Δράσεις /επισκέψεις σχετικών μουσείων

Σελ 62

ΜΕ ΛΕΝΕ ΣΟΝΙΑ

Μονοκατοικία, περίεργος /μυστήριος -μεγάλος σε ηλικία -μένει μόνος του (ζωή στην πόλη , ανωνυμία , ηλικιωμένοι που ζουν μονάχοι τους μακριά από την υπόλοιπη οικογένειά τους,),

... καρο τσάντα με τα ροδάκια , αυτή που παίρνει πάντα μαζί του για τα ψώνια στην αγορά (λαϊκή αγορά- συνήθεια της πόλης, λαϊκές αγορές -λαχαναγορές /ψαραγορές/κρεαταγορές/αγορές με ρούχα

... έβαλε φωτιά για να κάψει τα ξερά φύλλα και τις πευκοβελόνες (συνήθεια παλιάς αγροτικής ζωής)

... χαρτόκουτα με παλιά περιοδικά και εφημερίδες (σύγχρονος υλικός πολιτισμός)

...λάστιχο με νερό/αυλάκι με λαχανικά (υλικός πολιτισμός /ύδρευση / πότισμα κήπου - λουλουδιών - φύτεμα λαχανικών -σύνδεση με παλιότερο τρόπο ζωής κοντά στη φύση)

...πήγε στο τηλέφωνο και πήρε το 199, που είναι η Πυροσβεστική. Κατόπιν ειδοποίησε και το 100, που είναι η Άμεση Δράση...(τριψήφιοι τηλεφωνικοί αριθμοί που συνδέονται με τις δύο Υπηρεσίες /στοιχείο σύγχρονου πολιτισμού -στις σύγχρονες πόλεις υπάρχει πάντα ένα τουλάχιστον κεντρικό τμήμα Άμεσης Δράσης και ένας Πυροσβεστικός Σταθμός)

Σελ 68

ΔΡΟΜΟ ΠΑΙΡΝΩ...ΔΡΟΜΟ ΑΦΗΝΩ

Ποδήλατο (υλικός πολιτισμός) , μοτοσυκλέτα, κουδουνάκι

...το 'φερε δώρο στη γιορτή του ο νονός του (θρησκευτικό -λαϊκό έθιμο / ο νονός φέρνει δώρα στο πνευματικό του τέκνο σε συγκεκριμένες περιστάσεις (γιορτές/γενέθλια/Πάσχα κλπ)

..μάθημα οδικής κυκλοφορίας (κυκλοφοριακή αγωγή /σύγχρονος αστικός πολιτισμός -πεζοί , κυκλοφορία, προτεραιότητα,κυκλοφορία, πεζοδρόμιο, όχημα , δίτροχο, διασταύρωση,προσπέραση,κώδικας διέλευσης)

... δεν έβαλε μπλε χάντρα στο τιμόνι (δοξασία για το μάτιασμα/λαϊκός πολιτισμός

...δεκαπενταμελή των σχολείων της περιοχής μας (αγωγή του πολίτη / σχολικές εκλογές /πολιτικός πολιτισμός)

..δημοσιόγραφοι /τηλεόραση

Σελ 70-71

Σκίτσα -μορφή τέχνης

Σελ 73

Άρθρο εφημερίδας (υλικός πολιτισμός/ μέσο επικοινωνίας-μόρφωσης και ενημέρωσης του λαού/ έρευνα /στατιστικά σκίτσα- εκμάθηση “ανάγνωσης” στατιστικών πιτών

ΚΕΠΠΑ- οργανώσεις /κέντρα έρευνας και πρόληψης / εξέλιξη πολιτισμού - φροντίδα /πρόληψη

Σελ 75

Διαδραστική άσκηση / πραγματοποίηση στατιστικής έρευνας /στατιστικοί πίνακες /πίνακες ανακοινώσεων/άρθρο στη σχολική εφημερίδα

Πρίζες, ηλεκτροπληξία (ηλεκτρισμός -υλικός πολιτισμός- πλεονεκτήματα και κίνδυνοι),σπίρτα , τσιγάρα, απορρυπαντικά , φάρμακα (υλικός πολιτισμός).

ΕΝΟΤΗΤΑ 11 ΣΥΓΓΕΝΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ

Σελ.84 <<Με τον μπαμπά παντρεύτηκαν από έρωτα στο άψε σβήσε. Και οι ευχές που τους έδωσε ο παπός όταν τους πάντρεψε πραγματοποιήθηκαν. Απόχτησαν «καρπών κοιλίας», δηλαδή εμένα και τον αδερφό μου>>. (Αναφορά στο θρησκευτικό στοιχείο του γάμου καθώς και της δημιουργίας απογόνων - Ολοκλήρωση του ανθρώπου - Θρησκευτικός πολιτισμός).

<< Άλλες φορές πάλι τις περνούσε σε κλωστή κι έφτιαχνε βραχιόλια>>. (τέχνη χειροποίητων κοσμημάτων).

Στοιχεία υλικού πολιτισμού : Γλάστρες, βραχιόλια, φάρος, αθλητική φόρμα, παπούτσια, ακρωτήρι, τζάκι, βιβλίο, βιβλιοπωλείο.

<< Με λίγες «καλλιτεχνικές επεμβάσεις», όπως έλεγε η ίδια, έφτιαχνε αριστουργήματα που στόλιζαν τον κήπο και την αυλή μας>>. (Χειροτεχνίες).

<< Η μαμά δε βαριόταν να μου λέει και να μου ξαναλέει παραμύθια. Από εκείνη έμαθα να διαβάζω λογοτεχνικά βιβλία>>. (Έφεση στη λογοτεχνική ανάγνωση μέσω των παραμυθιών).

Σελ.89 - 90 Στοιχεία υλικού πολιτισμού : Ξενοδοχείο, πολυθρόνα, σκηνή, κατασκήνωση,

<< Σε μια σκηνή όπως οι Ινδιάνοι>>. (αναφορά στο πολιτισμό των Ινδιάνων - διαπολιτισμικότητα).

<<Και θα μ’ αφήσεις να σε βοηθήσω να στήσουμε τη σκηνή; Ν’ ανάψουμε φωτιά; Και θα μου μάθεις ψάρεμα για να φέρνω μεγάλα ψάρια στη μαμά;>>. (Αναφορά σε σιγήθεις του πολιτισμού των ινδιάνικων φυλών - διαπολιτισμικότητα - παραδοσιακός πολιτισμός).

Σελ.93 << Αν ζούσαμε σε άλλη εποχή, θα μέναμε μάλλον όλοι μαζί, στο ίδιο σπίτι, στο χωριό του πατέρα του παππού, δηλαδή του προπάππου μου. Οι μεγάλοι θα δούλευαν όλοι μαζί στα

χωράφια, στο περιβόλι και στον κήπο. Οι γυναίκες θα μαγείρευαν και θα έφτιαχναν ψωμί και τα παιδιά θα κοιμόμασταν όλα μαζί στρωματσάδα, στο ίδιο δωμάτιο>>. (αναφορά στο πρότυπο της ελληνικής παραδοσιακής οικογένειας και σε ορισμένες συνήθειές της - πολιτισμός παράδοσης - ελληνική γαστρονομία).

<< Τότε μου είπαν πως η ξαδερφούλα μου είναι δικό τους παιδί, μόνο που δεν το έχουν γεννήσει αλλά το έχουν υιοθετήσει>>.

Σελ.98 Προτάσεις ανθολογίου, προτεινόμενα βιβλία, ταινίες και τραγούδια - νανουρίσματα.

ΕΝΟΤΗΤΑ 12 25η ΜΑΡΤΙΟΥ

Σελ 99

Κάτω στου βάλτου τα χωριά (Κλέφτικο τραγούδι - συνέχεια των παραδοσιακών δημοτικών τραγουδιών (λαϊκός /Ιστορικός πολιτισμός).

<< Εκεί είν' οι κλέφτες οι πολλοί, όλοι ντυμένοι στο φλουρί>>. (Αναφορά στην ελληνική παραδοσιακή φορεσιά των Ελλήνων κλεφτών της εποχής - Ιστορικός πολιτισμός).

<< Κάθονται και τρων και πίνουν και την Άρτα φοβερίζουν>>. (Αναφορά στα ελληνικά παραδοσιακά γλέντια εν καιρώ πολέμου - παραδοσιακός πολιτισμός - ελληνική γαστρονομία).

<< προσκυνούν και το δεσπότη>>. (οι Έλληνες πατριώτες πολεμιστές ήταν πολύ κοντά στη θρησκεία τη περίοδο της ελληνικής επανάστασης -Θρησκευτικός, ιστορικός πολιτισμός).

- Λέξεις επηρεασμένες από την τουρκική κατοχή :
- Καδής ή κατής ... (αραβικής/τούρκικης προέλευσης - επάγγελμα ,/μουσουλμάνος δικαστής που δικάζε με βάση τον ισλαμικό νόμο
- Αγάδες.... Ο αγάς ήταν **τίτλος αξιωματούχου στην Οθωμανική Αυτοκρατορία που δήλωνε άρχοντα, διοικητή...** Στα ελληνικά τραγούδια τόσο στα παραδοσιακά όσο και σε λαϊκά ο τίτλος του Αγά απαντάται πολλές φορές και μάλιστα σε όλες τις κατ' έκφραση και ιστορικές αποδόσεις.
- Βιλαέτι,,, (αραβικής/τούρκικης προέλευσης- διοικητική περιφέρεια υπό τη διοίκηση του **βαλή**, το βαλελίκι
- **αρματολίκι** -ιστορία /Τουρκοκρατία -περιφέρειαδράσης ομάδας αρματολών και προστασίας από του κλέφτες περί το τέλος της Τουρκοκρατίας)

Σελ 100

Η ΠΟΛΙΟΡΚΙΑ ΚΑΙ Η ΕΞΟΔΟΣ ΤΟΥ ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ-θεατρικό έργο /αναπαράσταση

Αναφορά στο ιστορικό γεγονός της Εξόδου του Μεσολογγίου (ιστορικός πολιτισμός) που έγινε αφορμή έμπνευσης για πολλά έργα (ζωγραφικά , λογοτεχνικά, μουσικά αλλά και

Θεατρικά /κινηματογραφικά έκτοτε σε όλη την πολιτισμένη Ευρώπη- πίνακας Ευγενίου Ντελακρουά)

Αναφορά σε ιστορικές προσωπικότητες του Αγώνα της Απελευθέρωσης (Μιαούλης, Κίτσος Τζαβέλας, Μαυροκορδάτος, Μπότσαρης, Σαχτούρης Λόρδος Βύρωνας , Κιουταχής, Ομέρ Βρυώνης , Γιουσούφ Πασας, Ιμπραήμ

... Ήταν 10 Απριλίου του 1826... ΑΦΗΓΗΤΗΣ Β΄: Σάββατο του Λαζάρου, ξημερώνοντας των Βαΐων!... Η πύλη άνοιξε κι οι Έλληνες με μια φωνή και ψέλνοντας το Χριστός Ανέστη έπεσαν με ορμή πάνω στους Τούρκους!»..

Εδώ τονίζεται για άλλη μια φορά η σημασία και η αξία της θρησκείας για τους πολιορκημένους Έλληνες / η δύναμη και το κουράγιο που έδινε στους υπόδουλους να συνασπιστούν ενάντια στον κατακτητή

...Σημασία δεν είχε η ζωή τους, ήθελαν μόνο να είναι ελεύθεροι!.. Κρατάει στα χέρια της στεφάνια δάφνης. Η Ελευθερία στεφανώνει έναν έναν και λέει : “ Τιμή και δόξα στα παιδιά μου, σ’ αυτούς που έχουν ακόμα ιδανικά και στη μικρή Ελλάδα που ξέρει να γράφει ιστορία! ”

Εδώ τονίζεται η αξία και σημασία της Ελευθερίας για τους Έλληνες „,κάτι που μας ακολουθεί ως έθνος και ως λαό από την αρχαιότητα ακόμη και είναι συνυφασμένο με τον πολιτισμό μας ως μέγιστη αξία

Σελ 104

Ασκ 1 και 2

Σύνδεση λογοτεχνίας (θεατρικό έργο) με μάθημα Ιστορίας (διεπιστημονική προσέγγιση της εκπαίδευσης)

Εργασίες /διαδραστική -βιωματική εκπαίδευση - προφανώς το κείμενο προορίζεται για αναπαράσταση στη σχολική εορτή της 25ης Μαρτίου από τους μαθητές

... Γράψτε σύντομα βιογραφικά σημειώματα...

...Εμπλουτίστε τα βιογραφικά σημειώματα με φωτογραφικό υλικό. Οι εργασίες σας μπορούν να παρουσιαστούν στον εορτασμό της 25ης Μαρτίου

Σελ 105

Ο ΛΟΓΟΣ ΤΟΥ ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗ ΣΤΗΝ ΠΝΥΚΑ

Έμμεση αναφορά στους αρχαίους Έλληνες ρήτορες (αρχαία τέχνη της ρητορικής /τέχνη του λόγου -του πείθιν /αρχαίος ελληνικός πολιτισμός)

...Οι έμποροι και οι προκομμένοι, το καλύτερο μέρος των πολιτών, μην υποφέροντες τον ζυγό έφευγαν, και οι γραμματισμένοι επήραν και έφευγαν από την Ελλάδα, την πατρίδα των..

Αναφορά στο φαινόμενο της μετανάστευσης των λαών κάτω από συγκεκριμένες δυσμενείς συνθήκες που επικρατούν στις χώρες προέλευσής τους (δυνατή η ιστορική αναδρομή / μεταναστεύσεις άλλων λαών και οι αιτίες - συνέπειες - αναφορά στο παρόν - οι σύγχρονοι μετανάστες στη χώρα μας / σύγκριση με παλιότερες εποχές / διαπολιτισμική εκπαίδευση)

...ο κλήρος μας και οι προεστοί και οι καπεταναίοι και οι πεπαιδευμένοι και οι έμποροι (κατηγορίες πολιτών κατά την ελληνική επανάσταση)

... σιταροκάραβα βατσέλα (υλικός πολιτισμός / ναυτική περιουσία ελληνικού λαού κατά την επανάσταση)

...Εις τον πρώτο χρόνο της Επαναστάσεως είχαμε μεγάλη ομόνοια και όλοι ετρέχαμε σύμφωνοι. Ο ένας επήγεν εις τον πόλεμο, ο αδελφός του έφερνε ξύλα, η γυναίκα του εζύμωνε, το παιδί του εκουβαλούσε ψωμί και μπαρουτόβολα εις το στρατόπεδον και, εάν αυτή η ομόνοια εβαστούσε ακόμη δύο χρόνους, ηθέλαμε κυριεύσει και την Θεσσαλία και την Μακεδονία και ίσως εφθάναμε και έως την Κωνσταντινούπολη(αναφορά στις ασχολίες των ελλήνων κατά την επανάσταση ανάλογα με το φύλο και την ηλικία τους -όλοι είχαν συμμετοχή στον Αγώνα...έμμεση αναφορά στο αιώνιο φυλετικό μας μειονέκτημα .αυτό της διχόνοιας ,,και του εμφυλίου,,)

Σελ 106

Ασκ 3

Χωριστείτε σε ομάδες και συγκεντρώστε φωτογραφίες, από εγκυκλοπαίδειες, ιστορικά βιβλία και μουσεία με τα εμβλήματα, τα λάβαρα, τις στολές και τις σημαίες της Ελληνικής Επανάστασης. (υλικός ιστορικός πολιτισμός/λαογραφικά στοιχεία) Γράψτε τη χρονολογία κάτω από κάθε φωτογραφία και δώστε χρήσιμες ιστορικές πληροφορίες. ...

Διαδραστική ομαδική εργασία μαθητών που τους φέρνει πιο κοντά στην καθημερινότητα της Επανάστασης

Σελ 107

Διαβάστε - Δείτε - Ακούστε - Επισκεφτείτε....προτάσεις

Βιβλιογραφική /βιωματική / διαδραστική προσέγγιση της Ιστορικής Λογοτεχνίας

ΓΛΩΣΣΑ ΣΤ' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΤΕΥΧΟΣ Γ'

ΕΝΟΤΗΤΑ 13 Παραδοσιακά και σύγχρονα επαγγέλματα

Τοπικά επαγγέλματα (στα νησιά /στην επαρχία /στις πόλεις)

Σελ.7 <<Τραγουδάνε οι χτίστες>>. (Αναφορά σε συνήθειες παλιών επαγγελματιών - συντεχνιών -καθε περιοχή ήταν ονομαστή για τη δική της επαγγελματική

συντεχνία,,,,χτιστάδες,,πετράδες,αγιογράφοι, ασημιτζήδες, χρυσοκεντητάδες,χρυσικοί, αλτζάδες,μαρμαροτεχνίτες, αγγειοπλάστες,μαραγκοί, ξυλουργοί, βυρσοδέψες)

Σκαλωσιά, χέρια που ματώνουν, οικοδομή, λάσπη (λέξεις συνυφασμένες με το επάγγελμα του χτίστη)

...κι η οικοδομή ανεβαίνει, μ' έφοδο τον ουρανό κυριεύει, ψηλά και πιο ψηλά, πάντα ψηλότερα. (υλικός /αστικός πολιτισμός -πολυκατοικίες /μπαλκόνια)

Σελ 8

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΜΕ ΤΟΝ ΚΥΡΙΟ ΜΑΝΟΛΗ

....Οι περισσότεροι τότε ασχολούνταν με τα ζώα και τη γη γιατί ήταν αγρότες. Οι ψαράδες ήταν λίγοι, πέντε, έξι βάρκες «χταποδιάρικες» είχαμε μόνο...είχαμε και μυλωνάδες , χασάπηδες...

(παλαιότερα νησιωτικά επαγγέλματα που είχαν να κάνουν με τη φύση-αγρός/ζώα/θάλασσα

...είχανε τα σάρια τωνε, τα κριθάρια τωνε, τα κρασιά τωνε, τις ελιές τωνε, τα κρέατά τωνε, τα τυριά τωνε κλπ,,,(μεσογειακή ελληνική γαστρονομία /διατροφή-οικονομική αυτάρκεια νησιών -ανταλλακτική οικονομία..)

Σελ 9

Συνέχεια αναφοράς σε παραδοσιακά επαγγέλματα που έχουν πια εξαφανιστεί (τσαγκάρηδες, γανωτζήδες, πηγαδάδες)

...Τώρα όλοι ασχολούνται με τον τουρισμό. Μπαρ, ξενοδοχεία, δωμάτια, σουβενίρ. Πού αγρότης σήμερα!..(μοντέρνα επαγγέλματα που απορρέουν από το σύγχρονο φαινόμενο του τουρισμού).

Σελ 10

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΜΕ ΤΟΝ ΑΝΤΩΝΗ

....Κάθε πρωί όλα τα παιδιά περνάμε με το φεριμπότι απέναντι στην Πάρο. Μετά παίρ νουμε το λεωφορείο και μας πάει στο σχολείο. (υλικός πολιτισμός , σύγχρονα μέσα |Μαζικής Μεταφοράς, άνοδος ποιότητας ζωής στα αποκλεισμένα από τον πολιτισμό παλαιότερα ελληνικά νησιά)

...Μου αρέσει η σχέση μου με το περιβάλλον, γιατί είναι ήρεμα. Οι βόλτες που κάνουμε εμείς εδώ είναι στις παραλίες και στις εξοχές. Είμαστε πολύ δεμένοι με τη φύση... Αυτό που δε μου αρέσει είναι που όλοι ασχολούνται με τον τουρισμό και αυτό ίσα ίσα για τους τέσσερις μήνες το καλοκαίρι. Δε νοιάζονται για μας τους ντόπιους...(θετικά και αρνητικά της ανόδου του τουρισμού στα νησιά)

...ομάδες ποδοσφαίρου, χορευτικός σύλλογος, καφετέριες,,,,λείπει ένα γυμναστήριο.. (στοιχεία πολιτισμού/ πολιτιστικοί -αθλητικοί σύλλογοι)

Σελ 13

Απόσπασμα απο το “Ένα δέντρο στην Αυλή μας”

Εικόνες αστικού πολιτισμού του 19ου αιώνα (πεζοί , μουλάρια, άμαξες , καμτσίκι)

Παζάρι (πολιτιστικό και πολιπολιτιστικό στοιχείο, παμπάλαια οικονομική δραστηριότητα με προέλευση από την Ανατολή με έντονο πολιτισμικό αέρα)

..χαλβατζής, σαλεπιτζής,,,(ακόμη δύο παλαιά και εξαφανισμένα επαγγέλματα , που ανήκουν πλέον στην πολιτιστική -λαογραφική ιστορία της πόλης)

Σελ 14

Ασκ 7

Διαδραστική άσκηση με θέμα τα παλαιά επαγγέλματα / παίρνω συνέντευξη και γράφω άρθρο σε εφημερίδα (επαφή με σύγχρονο επάγγελμα του δημοσιογράφου/αρθρογράφου)

Σελ 15

Η θέση της γυναίκας στον επαγγελματικό στίβο (πολιτιστικό στοιχείο -ισότητα δύο φύλων)

Αναφορά στην εξέλιξη της επιστήμης (νόμπελ φυσικής -Μαρία Κιουρί/ έρευνες, ανακαλύψεις)

Απονομή βραβείων για τις επιτυχίες των γυναικών στον τομέα της έρευνας (στοιχείο πολιτισμού/ υπερνίκηση των προκαταλήψεων κατά του γυναικείου φύλου)

Σελ 17

Ασκ 2

... Συμφωνούν με αυτή την άποψη οι μετανάστες που ζουν και εργάζονται στην Ελλάδα; (πολιπολιτισμική εκπαίδευση)

Ασκ 3

.. Οι μετανάστες συχνά εργάζονται σε βαριά και ανθυγιεινά επαγγέλματα. (σύγχρονο κοινωνικοπολιτισμικό πρόβλημα της μετανάστευσης)

Σελ 18-19-20

Επαφή με την εικονογράφηση (έντυπος πολιτισμός / τέχνη της εικονογράφησης /κόμικς)

Η **Φρουτοπία** είναι η ελληνική σειρά κόμικ που δημιούργησαν το 1983 ο συγγραφέας παιδικής λογοτεχνίας Ευγένιος Τριβιζάς και ο σκιτσογράφος Νίκος Μαρουλάκης . Ολοκληρώθηκε σε τρεις κύκλους με 50 τεύχη .Τπίσης, το κόμικ μεταφέρθηκε και στο ραδιόφωνο αλλά και στην τηλεόραση, με πρεμιέρα το 1985, οπτικοποιημένο με μαριονέτες κουκλοθεάτρου ,

σημειώνοντας μεγάλη επιτυχία. Κατά καιρούς η Φρουτοπία έχει αποτελέσει πηγή έμπνευσης για διάφορες πολιτιστικές δραστηριότητες,

Σελ 21

Ασκ 4

Έμμεση αναφορά στα σύγχρονα ΜΜΜ -αεροσκάφη - (υλικός πολιτισμός /εξέλιξη της επιστήμης της φυσικής και της τεχνολογίας)

Σελ 22

Αναφορά σε σύγχρονα-μοντέρνα επαγγέλματα που σχετίζονται με την άνοδο του αστικού πολιτισμού και την εξέλιξη της τεχνολογίας και της τεχνολογίας (υπεύθυνος ξενοδοχειακής διοίκησης και τροφοδοσίας , τεχνικός Η/Υ, ηχολήπτης , μουσικός και τηλεοπτικός παραγωγός , γραφίστας ηλεκτρονικής σχεδίασης εντύπου, διαφημιστής , τυπογράφος

Σελ 23

Βιβλιογραφία και προτάσεις για πολιτιστικές δράσεις που σχετίζονται με παλαιά και σύγχρονα επαγγέλματα

ΕΝΟΤΗΤΑ 14 ΠΑΣΧΑ

Ύμνος της Μεγάλης Πέμπτης (θρησκευτικός πολιτισμός - θρησκευτικοί ύμνοι /έμμεση αναφορά στους αρχαίους ελληνικούς ύμνους ' -θρησκευτική λατρευτική ποίηση - θρησκευτικές εορτές ορθοδοξίας)

Το κείμενο είναι γραμμένο στη καθαρεύουσα /απόδοση του κειμένου στα Νέα Ελληνικά - μετάφραση (πολιτισμός της επικοινωνίας- η ιστορία της γλώσσας μας)

Εικόνα -αγιογραφία -απεικόνιση της σταύρωσης του Θεανθρώπου (τέχνη της αγιογραφίας- ζωγραφική -τεχνική)

Σελ 26-27

Ο συμβολισμός της θρησκείας και η σημασία του για τους χριστιανούς (προαγωγή πολιτισμού μέσα από το συμβολισμό της θρησκείας /άνοιξη -λύτρωση - βάπτιση-ανάσταση)

Σελ 28

Το Ελληνικό Πάσχα στη Ζάκυνθο / τοπικά λαϊκά -θρησκευτικά -πασχαλινά έθιμα (καμπάνες , πιστολιές, πήλινες κανάτες /συνήθειες -ήθη και έθιμα,,, μου δίνει να δαγκάσω σίδηρο – συνήθως έν' από τα κλειδιά της...τα κόκκινα αυγά και το αρνί το ζωντανό/ Κι η Ανάσταση τότε, σ' όλες τις ζακυνθινές εκκλησίες, γινόταν το πρωί της Κυριακής. ..ΗΑνάστασις δε γινόταν τα μεσάνυχτα του Σαβ βάτου. Η αθηναϊκή αυτή συνήθεια, η σύμφωνη άλλωστε με το «τυπικόν

της Μεγάλης Εκκλησίας», του Πατριαρχείου, εισήχθη δέκα χρόνια αργότερα (1884) από τον δεσπότη Λάνα.

Σελ 29

Πασχαλινά ήθη και έθιμα σε διάφορους τόπους ανά την Ελλάδα (έρευνα και συλλογή στοιχείων - παρουσίαση στην τάξη /φωτογραφικό υλικό)

Σελ 30

ΤΟ ΜΟΙΡΟΛΟΙ ΤΗΣ ΠΑΝΑΓΙΑΣ

Παραδοσιακό Δημοτικό τραγούδι με θρησκευτικό περιεχόμενο(λαογραφία/δημοτικά-λαϊκά τραγούδια) που τραγουδιέται σ' ολόκληρη την Ελλάδα κατά τον στολισμό του Επιταφίου./παραλλαγές δημοτικών τραγουδιών-λαογραφία)

„προσευχές , μετάνοιες (στοχεία θρησκευτικού πολιτισμού /τελετουργία - θρησκευτικό τυπικό)

... Σταμνί νερό της ρίζανε, τρία καντάρια μόσχο και τρία μυροδόσταμο, για νά 'ρθει ο λογισμός της (αναφορά σε πανάρχαια λαϊκή τακτική του να συνεφέρεις κάποιον που έχει χάσει τις αισθήσεις του - λαϊκή ιατρική)

...χαλκιάς (παλαιό επάγγελμα του σιδηρουργού)

... που φορεί στην κεφαλή αγκάθινο στεφάνι , πορφυρός μανδύας (αναφορά σε ενδυματολογικές συνήθειες-λαογραφία/τέχνη - των βασιλέων της εποχής)

Σελ 34

ΔΙΠΛΗ ΓΙΟΡΤΗ

... φορτσέρι: μπαούλο, κασέλα (υλικός πολιτισμός)

...κλησάρισσα: καντηλανάφτισσα (επάγγελμα/ασχολία μεγάλων συνήθως γυναικών σε νησιωικές και επαρχιακές περιοχές)

Αναφορά στην μουσουλμανική θρησκευτική εορτή το Μπαϊράμι /αντίστοιχη με το ελληνικό Πάσχα/ διαπολιτιστική εκπαίδευση - στοιχεαί που χωρίζουν και ενώνουν τους πολιτισμούς

Σελ 36

Βιβλιογραφικές προτάσεις - επισκέψεις μουσείων /διαδραστική εκπαίδευση

ΕΝΟΤΗΤΑ 15 ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ –ΘΕΑΤΡΟ

Σελ 37

Αναφορά στις αρχές της Τέχνης του Κινηματογράφου (βωβός μαυρόασπρος κινηματογράφος- οι πρώτες ταινίες -συνδυασμός με τις πρώτες φωτογραφίες/υλικός πολιτισμός -τέχνη)

Εικόνες - φώτο του Τσάρλι Τσάπλιν

... τον κινηματογράφο του χωριού μου (πρώτοι κινηματογράφοι στην επαρχία-στοιχείο πολιτισμού)

Σελ 38

Αναφορά σε καλλιτεχνικά θεάματα (ταινίες/ βραβευμένες ταινίες κινηματογράφου/καλλιτεχνική κριτική ταινιών/περιλήψεις, αίθουσες, μέρες προβολής,προϋπολογισμός ταινίας ,χώρα προέλευσης της ταινίας, χρονιά που προβλήθηκε, προγράμματα προβολών, τιμές εισιτηρίων)

ΔΥΣΚΟΛΟΙ ΑΠΟΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΙ-Ο ΜΠΑΜΠΑΣ ΜΟΥ

Αναφορά σε καλλιτεχνικά επαγγέλματα (συντελεστές ταινίας /σκηνοθέτης /σεναριογράφος/σύμβουλος σεναρίου/φωτογράφος/καλλιτεχνικός δ/ντής/επιμελητής σκηνικών /ηχολήπτης/παραγωγός/μακιγιέζ/ηθοποιοί/επιμελητής μουσικής/μονταδόροι)

Διεθνές Φεστιβάλ Κινηματογράφου-Βραβεία (καλλιτεχνικός θεσμός)

..προσεδάφιση Αμερικανών στο φεγγάρι (αναφορά σε επιστημονικά-τεχνολογικά άλματα εποχής /ο άνθρωπος πατά για πρώτη φορά στο φεγγάρι /τεχνολογία -εξέλιξη φυσικής επιστήμης -πύραυλοι -νίκη της βαρύτητας της γης)

ΜΙΚΡΟΣ ΑΝΘΡΩΠΟΣ

Αναφορά σε άλλους πολιτισμούς (ιρανική ταινία) , όπου τα παιδιά συχνά αναγκάζονται να βοηθούν ακόμη στο οικογενειακό εισόδημα εις βάρος της σχολικής τους επίδοσης (διαπολιτισμική εκπαίδευση/μόρφωση)

ΨΑΧΝΟΝΤΑΣ ΤΟ ΝΕΜΟ

Ψηφιακή ταινία / κινούμενα σχέδια (σύγχρονος υλικός ψηφιακός πολιτισμός - επίτευγμα -)

...Ελληνικό Κέντρο Κινηματογράφου / περιοδικό Αθηνόραμα (καλλιτεχνικές ενώσεις / περιοδικά για την Τέχνη)

Σελ 40

ΤΟ ΚΑΝΑΡΙΝΙ ΠΟΔΗΛΑΤΟ

.... πρόγραμμα της Γενικής Γραμματείας Νέας Γενιάς στο πλαίσιο του Διεθνούς Φεστιβάλ Κινηματογράφου Ολυμπίας για παιδιά και νέους (πολιτιστικοί θεσμοί)

...έγχρωμο / διάρκεια / ερμηνεία /πρωταγωνιστές(έννοιες σχετικές με τον κινηματογράφο)

... Αθηνόραμα magazine Σινεμά

...ελεύθερη διασκευή λογοτεχνικού έργου του Ιουλίου Βέρν “ ο γύρος του κόσμου σε 80 μέρες” -μεταφορά έργου στη μικρή οθόνη (υλικός πολιτισμός)

...ταινία/ σειρά μικρού μήκους,,,,,κινούμενα σχέδιακλασική τζαζ (μορφές τέχνης /πολιτισμού)

Σελ 41

...τριλογία / σινεμά (έννοιες σχετικές με την τέχνη του κινηματογράφου)

Σελ 42

ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΤΟΥ ΠΕΤΡΕΛΑΙΟΥ

Πετρελαιοπαραγωγός περιοχή (υλικός πολιτισμός/πηγές ενέργειας)

ΤΟ ΠΟΛΙΚΟ ΕΞΠΡΕΣ

Κινούμενα σχέδια / παιδικές ταινίες

ΠΙΤΕΡ ΠΑΝ

...αγαπημένος ήρωας παραμυθιών / περιπέτειές /νεράιδα/μαγική σκόνη

Κινηματογραφική Μεταφορά κλασικού παιδικού βιβλίου /κινηματογραφικά εφέ (συσχέτιση μεταξύ τέχνης του έντυπου παραμυθιού και της κινηματογραφικής μεταφοράς του)

Σελ 46-47

...Πώς φτιάχνουμε ενημερωτικά κείμενα για μια εκδήλωση (ανακοίνωση, αφίσα, προσκλήσεις, πρόγραμμα)

...σχολική παράσταση στο τοπικό Θέατρο/ αληθινά σκηνικά -κουστούμια /ρόλοι/πρόβες /αίθουσα μουσικής και ρυθμικής με πιάνο στην εξέδρα (σχολικές αίθουσες σχετικές με την καλλιτεχνική παιδεία) / προβολείς /θεατές

... Αρπαγή της Περσεφόνης, άγνωστου συγγραφέα. (θεατρική αναπαράσταση έργων αρχαίων Ελλήνων συγγραφέων) -εικόνα από τις Εκκλησιάζουσες που παρουσίασε το 1993 το Εθνικό Θέατρο με την Άννα Συνοδινού ως Πραξαγόρα .

... φαεινή ιδέα: να ξεφύγει απ’ τον κλειστό χώρο του θεάτρου και, όπως έκαναν οι αρχαίοι ημών πρόγονοι, να παίξουν το έργο στην ύπαιθρο, κάτω απ’ το φως των αστεριών! (αναφορά στη σημασία που έδιναν οι Αρχαίοι μας πρόγονοι στην θεατρική παιδεία

Σελ.49

Ασκ 8

Λέξεις και φράσεις σχετικές με μία θεατρική παράσταση (τέχνη-πολιτισμός) : αυλαία, παράσταση, οι ηθοποιοί υποκλίθηκαν στο κοινό, θίασος , σκηνή, θερμό χειροκρότημα, πρωταγωνιστής , σκηνή , σκηνοθέτης, θεατές

Σελ 50

Η ΧΩΡΑ ΤΩΝ ΠΟΥΛΙΩΝ

Διαδραστική εξάσκηση των μαθητών- δημιουργία μίας θεατρικής παράστασης από την αρχή έως το τέλος(ανακοινώσεις , αφίσες, προσκλήσεις, πρόγραμμα παράστασης, ονόματα ηθοποιών).

Σελ.56 Προτάσεις ανθολογίου, Βιβλιογραφικό υλικό, προτεινόμενα βιβλία, σχετικά τραγούδια, προτεινόμενες επισκέψεις σε μουσείο και κέντρο μελέτης του ελληνικού θεάτρου καθώς και στο μουσείο κινηματογράφου.

ΕΝΟΤΗΤΑ 16 ΜΟΥΣΕΙΑ

Σελ.58 <<Το μικρό μαρμάρινο αγόρι, το άγαλμα, άφησε σαν προσφυγάκι την πατρίδα του στη Μικρα Ασία και στεγάστηκε στο Αρχαιολογικό Μουσείο της Αθήνας>>. (αναφορά στο άγαλμα της εικόνας της σελίδας - Υλικός πολιτισμός - Διαπολιτισμικότητα - Ιστορικός πολιτισμός).

Πολύ το 'χε μεράκι ο Λάμπης να γινόταν γλύπτης όταν θα μεγάλωνε. Να σκάλιζε, λέει, κι αυτός στο μάρμαρο αγάλματα σαν κι εκείνα στο μεγάλο μουσείο της Αθήνας. (Αρχαία τέχνη της γλυπτικής - Ιστορικός πολιτισμός).

<<Κι έπαιξαν τρίλιζα, κι έπαιξαν αγαλματάκια ακούνητα, αμίλητα κι αγέλαστα, κι ύστερα κρυφτό. Είχε και μπίλιες πολύχρωμες στην τσέπη του ο Λάμπης και μια σβούρα ξύλινη. Έπαιξαν μπίλιες, έπαιξαν και σβούρα>>. (Αναφορά σε παιδικά παραδοσιακά ελληνικά παιχνίδια - λαογραφία -πολιτισμός παράδοσης).

Σελ.61 ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΚΟΡΙΝΘΟΥ (Στοιχεία πολιτισμού στο συγκεκριμένο μουσείο : Αγροτικά εργαλεία, είδη οικοσκευής, Αντρικές και γυναικείες φορεσιές απο πολλές περιοχές της Ελλάδας- λαογραφικός πολιτισμός).

ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΡΧΑΙΩΝ ΒΥΖΑΝΤΙΝΩΝ ΚΑΙ ΜΕΤΑΒΥΖΑΝΤΙΝΩΝ ΜΟΥΣΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΝ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ (Στοιχεία πολιτισμού στο συγκεκριμένο μουσείο : Έγχορδα μουσικά όργανα όπως η Λύρα και κρουστά μουσικά όργανα όπως το κρόταλο).

Σελ.63 -64 -65 Μουσείο Αφής (Στο συγκεκριμένο μουσείο οι ταμπέλες των εκθεμάτων έχουν την ανάγλυφη γραφή Μπράιγ ή αλλιώς τη γραφή που χρησιμοποιούν οι άνθρωποι με

προβλήματα όρασης. Επίσης είναι ένα απο τα ελάχιστα μουσεία οπου επιτρέπεται οι επισκέπτες να αγγίζουν τα εκθέματα - Αναφέρεται σε κοινό με προβλήματα όρασης - Στοιχείο πολιτισμού - Προάγει την ισότητα / κοινωνική ένταξη της διαφορετικότητας , μία από τις σημαντικότερες επιταγές του σύγχρονου πολιτισμού).

<<Στις πάνω αίθουσες διασκορπίζονται και αγγίζουν για να δουν εκθέματα από τους προϊστορικούς χρόνους, με συλλογές κυκλαδικού, μινωικού και μυκηναϊκού πολιτισμού, μέχρι την κλασική εποχή και τους ελληνιστικούς χρόνους>>. (Ιστορικός πολιτισμός - Μουσειακά εκθέματα - άτομα με ειδικές ανάγκες).

Φωτογραφικό υλικό με τυφλούς επισκέπτες να αγγίζουν τα μουσειακά εκθέματα του μουσείου αφής καθώς και της γραφής Μπράιγ.

Σελ.67 Ελληνικό παιδικό Μουσείο - Ένας χώρος που προάγει τον πολιτισμό όσον αφορά τα παιδιά.

Παρέχει πληθώρα δυνατοτήτων και δραστηριοτήτων οι οποίες βοηθούν τα παιδιά να ανακαλύψουν δεξιότητες (Διαδραστικός πολιτισμός).

Σελ.72 Προτάσεις ανθολογίου, βιβλιογραφικό υλικό, Προτεινόμενα μουσεία.

ΕΝΟΤΗΤΑ 17 ΠΟΛΕΜΟΣ ΚΑΙ ΕΙΡΗΝΗ

Σελ 73

Ολόκληρη η ενότητα είναι μία προσπάθεια για την παγκόσμια επικράτηση της ειρήνης και της ομόνοιας έναντι του πολέμου και της αντιπαράθεσης των λαών .

Πολιτισμός υπάρχει μόνο και προάγεται σε περιόδους ειρήνης και ομόνοιας

Ποιήματα/ αφίσα με αντιπολεμικό μήνυμα

Σελ 74

Απόσπασμα από το Ημερολόγιο της Άννας φράνκ,- όλη η φρίκη του πολέμου μέσα από τα μάτια μίας μικρής Εβραιοπούλας , κατά την περίοδο του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου.

...Είναι το ένστικτο της καταστροφής που οδηγεί τους ανθρώπους στον πόλεμο, κι αν όλο το ανθρώπινο γένος, χωρίς εξαίρεση, δεν αλλάξει, οι πόλεμοι δεν πρόκειται να σταματήσουν. Οι πολιτισμοί θα καταστρέφονται, ό,τι ωραίο χτίζεται θα γκρεμίζεται και η ανθρωπότητα θα αρχίζει ξανά και ξανά από την αρχή (σε δύο μόνο σειρές αποτυπώνεται η πεμπτουσία της ανθρώπινης φύσης ,,,ο πολιτισμός και η αγριότητα είναι έμφυτα στο ανθρώπινο DNA)

Σελ 77

Αναφορά σε οργανισμούς που προασπίζουν τα ανθρώπινα δικαιώματα , συμπεριλαμβανομένου ειδικά των δικαιωμάτων των παιδιών , και την ειρήνη σε όλο τον κόσμο. (ΟΗΕ,ΔΙΕΘΝΗΣ ΑΜΝΗΣΤΙΑ)

Σελ 79 Η απάντηση βρίσκεται στο πώς (εκ + παιδεύομαι) ο άνθρωπος από μικρή ηλικία για να (αντί + μέτωπο) (συν + κρούση) και διαφωνίες σε (διά + πρόσωπο) και ομαδικό επίπεδο. Το σχολείο μπορεί να (από + τελώ) τον χώρο όπου το παιδί μαθαίνει την ειρηνική (επί + λύση) διαφωνιών και συγκρούσεων...

(βασική αρχή πολιτισμού / ο πολιτισμός μαθαίνεται και οι άνθρωποι εκπαιδεύονται στο να μπορούν να επιλύουν ειρηνικά τις διαφορές τους - ο διάλογος και η διπλωματία είναι οι λύσεις για την επικράτηση της παγκόσμιας ειρήνης)

Σελ 80

ΕΝΑ ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ- ΟΑΣΗ ΕΙΡΗΝΗΣ

Πολιτισμός-το αποτελεσματικότερο όπλο κατά του πολέμου

Στο σχολείο του κειμένου γίνεται πράξη η παραπάνω εκπαιδευτική αρχή,,παιδιά από αντίπαλες πολιτικά εθνότητες έρχονται σε καθημερινή επαφή μεταξύ τους και μαθαίνουν πως να συνυπάρχουν , να αλληλεπιδρούν , να λύνουν ειρηνικά τις όποιες διαφορές τους και να συμμετέχουν σε κοινές ομαδικές εργασίες που προάγουν τον πολιτισμό - εκμάθηση και των δύο εθνικών γλωσσών (μέσα από την εκμάθηση μιας ξένης γλώσσας αυτόματα γνωρίζει κανείς και τον αντίστοιχο πολιτισμό , καθώς η γλώσσα είναι φορέας αυτού - διαπολιτισμική εκπαίδευση)

... Αρκετοί άνθρωποι από όλο τον κόσμο προσφέρουν με μεγάλη ευχαρίστηση εθελοντική εργασία. (η αξία του εθελοντισμού/στοιχείο πολιτισμένου κόσμου - ανιδιοτελής προσφορά από έχοντες σε μη έχοντες)

Σελ 85-86

Αφίσα / αντιπολεμική διαδήλωση- συλλαλητήριο

Διοργάνωση αντιπολεμικής εκδήλωσης στο σχολείο- έκθεση ζωγραφικής των παιδιών με θέμα «Δώστε μια ευκαιρία στην ειρήνη»/ φτιάχνω μία αφίσα με παρόμοιο θέμα (πολιτιστική δραστηριότητα με βαθύτερα νοήματα- η τέχνη στέλνει μηνύματα πολιτισμού)

Σελ 87

Βιβλιογραφία σχετική με τον πόλεμο και την ειρήνη

Συμπεράσματα – Επισημάνσεις

Επειδή το μέλλον ορίζεται από το παρόν και το παρόν είναι το αποτέλεσμα του παρελθόντος, η αυτογνωσία του παρόντος μας οδηγεί στη γνώση του μέλλοντος. Η τεχνολογία, από μόνη της δεν είναι ούτε καλή και κακή. Η χρήση, η μέθοδος και η πρόθεση είναι οι βασικοί παράγοντες που χαρακτηρίζουν μια πράξη, ένα φαινόμενο ή γεγονός, και ανάλογα το μετατρέπουν σε χρήσιμο εργαλείο, σε εμπόδιο ή σε κίνδυνο. Υπό αυτό το πλαίσιο, οι νέες τεχνολογίες αποτελούν ένα φαινόμενο που μόνον ο κατάλληλος κοινωνικός σχεδιασμός και έλεγχος θα διασφαλίσει την ορθή ανάπτυξη και λειτουργία τους, καθώς και την ύπαρξή τους στο μέλλον ως ένα εργαλείο ανάπτυξης και κοινωνικής προόδου και όχι σαν ένα ακόμη τεχνολογικό επίτευγμα το οποίο θα διευρύνει τις κοινωνικές και οικονομικές ανισότητες και θα οδηγήσει σε ακόμα μεγαλύτερη ανισορροπία στη συμμετοχή του πολίτη, στη δημιουργία, στην παραγωγή, στην ευτυχία. Η τεχνολογία δεν έχει βούληση. Ανακαλύπτεται και χρησιμοποιείται από ανθρώπους, που έχουν τη βούληση, συνεπώς και την ευθύνη, για το τι παράγουν και πώς το χρησιμοποιούν. Έτσι, υπό τις κατάλληλες προϋποθέσεις, είναι εφικτό να υπάρχει ισόρροπη ανάπτυξη και εξέλιξη τεχνολογίας και πολιτισμού. Κι επειδή είναι πολύ δύσκολο – αν όχι αδύνατο – να σταματήσουμε την πρόοδο και την εξέλιξη, το βάρος πέφτει στο ίδιο το άτομο και τη σωστή εκ μέρους του χρήση της τεχνολογίας (Πόσμαν 1997).

Όπως συμβαίνει με όλα τα τεχνολογικά αγαθά, η ορθή ή λανθασμένη χρήση τους επαφίεται στο σύνολό της στα δικά μας χέρια, στη δική μας διαχείριση. Οι δυνατότητες που μας παρέχουν οι νέες τεχνολογίες και μέσα έκφρασης δεν είναι δυνατό να αγνοηθούν. Οι νέες αυτές τεχνολογικές εξελίξεις θα μεταβάλλουν τη μορφή του σημερινού κόσμου.

Η σωστή εκμετάλλευση των νέων τεχνολογιών και η βελτίωση της ποιότητας ζωής είναι καθήκον όλης της ανθρωπότητας και δεν μπορούν να επιτευχθούν παρά μόνο με τη σύνδεση, την ευφύια και την υπευθυνότητα όλων μας.

Το σύγχρονο σχολείο οφείλει να παρακολουθεί την εξέλιξη των παραγωγικών δυνάμεων, αλλά και την ανάπτυξη των ηθικών δυνάμεων του πολιτισμού. Έτσι, στο σύγχρονο σχολείο, δικαιούνται θέση οι δυνάμεις που διαμορφώνουν το σύγχρονο πολιτισμό. Το ίδιο το σχολείο ως χώρος ζύμωσης, επεξεργασίας και εφαρμογής, παράγει πρότυπα και δημιουργεί πρακτικές. Η χρησιμοποίηση των σύγχρονων εργαλείων επικοινωνίας με αποτελεσματικό τρόπο δεν είναι απλή διαδικασία. Συνεπάγεται την οικοδόμηση λειτουργιών διανοητικών αναπαραστάσεων, έτσι ώστε τα μέλη της εκπαιδευτικής κοινότητας και, γενικότερα, οι συμμετέχοντες στην εκπαιδευτική διαδικασία, να είναι θέση να κατανοούν, να παρεμβαίνουν, να αποκαλύπτουν τις απατηλές καταστάσεις, να αντιστέκονται σε αφορισμούς, να παρακολουθούν τις τρέχουσες εξελίξεις και να είναι ανά πάσα στιγμή ικανοί να συμμετέχουν. Οι διαδικασίες αυτές δεν γίνονται ούτε αυτόματα, ούτε αυθόρμητα. Προϋποθέτουν γνώσεις και κουλτούρα. Για να επιτύχει και για να συμβάλλει αποφασιστικά και καθοριστικά η εισαγωγή των νέων

τεχνολογιών και μέσω έκφρασης, απαιτείται μακρόπνοος και καινοτόμος σχεδιασμός, ορθολογική διαχείριση και ομαλή ένταξη τους στην εκπαίδευση, όπως επίσης αποδοχή και συμμετοχή όλων των φορέων.

Συμπερασματικά η έννοια του πολιτισμού όπως φαίνεται είναι πολυδιάστατη και μπορεί να διαιρεθεί σε αρκετές υποκατηγορίες, αρκετές εκ των οποίων αναφέρονται και αναλύονται άλλοτε λιγότερο κι άλλοτε περισσότερο μέσα στα διδακτικά κείμενα των βιβλίων Νεοελληνικής Γλώσσας των προαναφερόμενων τάξεων και μεταλαμπαδεύεται στους νέους μαθητές κυρίως με τη μορφή έξυπνων ασκήσεων, τόσο ατομικών όσο και ομαδικών.

Ωστόσο, υπάρχουν τεράστια περιθώρια επέκτασης της προσπάθειας προσέγγισης του πολιτισμού μέσα από την εκπαίδευση.

Εντελώς ενδεικτικά παραθέτω κάποιες προτάσεις...

Συνδυασμός ποικίλων εποπτικών μέσων με το εκπαιδευτικό υλικό -εικονικές περιηγήσεις/εμπλουτισμένο εποπτικό οπτικοακουστικό υλικό/ταινίες/θεατρικές παραστάσεις online/θεατρικές σχολικές ομάδες/ομάδες κιν/φησης -φωτογραφίας/διαδραστική αφήγηση/δραματοποίηση σχολικών κειμένων

Χρήση δημιουργικών ψηφιακών εργαλείων

Εξοικονόμηση χρόνου... Αξιοποίηση σχολικού χρόνου για επεξηγήσεις/διάλογο/περαιτέρω επεξεργασία/ερωταπαντήσεις.

Αν χρησιμοποιείται κατάλληλα, ένα ψηφιακό σύστημα εκπαίδευσης μπορεί να κάνει την εκπαιδευτική διαδικασία αποδοτικότερη.

Σύνδεση θεωρίας και πράξης / διαδραστική εκπαίδευση-βιωματική μάθηση

Ενίσχυση κινήτρων, κριτικής ικανότητας και δημιουργικότητας των μαθητών

Δημιουργία επιθυμίας για μάθηση κάνοντας την εκπαιδευτική διαδικασία πιο ενδιαφέρουσα και διαδραστική

Όταν οι μαθητές **μαθαίνουν διασκεδάζοντας** και **χαίρονται μαθαίνοντας**, η δράση μάλλον είναι χρήσιμη και δημιουργική. Με τις νέες αυτές προσεγγίσεις προσπαθούμε να δημιουργήσουμε την επιθυμία για μάθηση... Οι πολλαπλές αναπαραστάσεις, οι διαθεματικές προσεγγίσεις, οι ερευνητικές δραστηριότητες, οι βιωματικές δράσεις, η αξιοποίηση των σύγχρονων τεχνημάτων...έχουν στόχο ...την κινητοποίηση των μαθητών για την καλλιέργεια **Ικανοτήτων του 21^{ου} αιώνα**, ως αποτέλεσμα **Γνώσεων, Δεξιοτήτων και Αξιών...**

Καλλιέργεια γνωστικών δεξιοτήτων των παιδιών

Ανάβαση σχολικής ύλης στο διαδίκτυο

Δημιουργία παρουσιάσεων με εστιασμένο κείμενο, εικόνες και video, η δυνατότητα καταγραφής και οργάνωσης του υλικού σε ψηφιακά μέσα, η εύκολη υλοποίηση ασκήσεων αυτοαξιολόγησης, η δραματοποίηση ενοτήτων, οι κατασκευές προπλασμάτων και η δημιουργία εντυπωσιακών video

Χρήση Ψηφιακών πλατφορμών

Διαθεματική σύνδεση μαθημάτων-εκπαιδευτικών αντικειμένων

Επίκαιρη γνώση-πληροφορίες

Ψηφιακή ομάδα συζητήσεων

Λέσχες ανάγνωσης ...

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Ζωγόπουλος Ε.(2001), "Νέες τεχνολογίες και μέσα επικοινωνίας στην εκπαιδευτική διαδικασία". Κλειδάριθμος.
- Ζωγόπουλος Ε. (2005), "Ο Κόσμος της Πληροφορικής". Κλειδάριθμος.
- Καϊμάκη Β. (1997), "Αμφίδρομη επικοινωνία εντύπων ΜΜΕ και Internet". Παπασωτηρίου.
- Κοσσυβάκη Φ. (1997), "Κριτική Επικοινωνιακή Διδασκαλία". Gutenberg.
- Μπαλάσκας Κ. (1989), "Κοινωνική θεώρηση της παιδείας". Γρηγόρης.
- Μακκουείλ Ν., Βίνταλ Σ., (2000), "Μοντέλα επικοινωνίας". Καστανιώτης.
- Ματσαγγούρας Η. (2004), "Ομαδοσυνεργατική διδασκαλία και μάθηση". Γρηγόρης.
- Νεγρεπόντης Ν. (1997), "Ψηφιακός Κόσμος". Καστανιώτης.
- Πόσμαν Π. (1997), "Τεχνοπώλειο. Υποταγή του πολιτισμού στην Τεχνολογία". Κατανιώτης.
- Ποστίκ Μ. (1995), "Η μορφωτική σχέση". Gutenberg.
- Frymier B.A., Houser M.L., (2000), "The teacher-student relationship as an interpersonal relationship". Communication Education, 49.
- Hofstede G. (1996), "Cultures and Organizations: Software of the Mind: Intercultural Cooperation and its Importance for Survival". McGraw-Hill.
- McComps B., Vakili D., (2005), "A learner-centered framework for E-learning". Teachers College Record Volume 107.
- McCrosky C.J., Richmond P.V. Bennett E.V., (2006) , "The relationships of student end-of-class motivation with teacher communication behaviors and instructional outcomes", Communication Education Vol.55, No 4.
- <https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%A0%CE%BF%CE%BB%CE%B9%CF%84%CE%B9%CF%83%CE%BC%CF%8C%CF%82>
- <https://culture.ec.europa.eu/el/cultural-heritage/cultural-heritage-eu-policies/politistiki-klironomia-kai-ekpaideysi>
- <https://www.etwinning.net/el/pub/get-inspired/testimonials.htm>
- <https://rm.coe.int/intercultural-competence-for-all-gr/16808ce20b>
- http://dipe.chal.sch.gr/?page_id=190
- http://ebooks.edu.gr/ebooks/v/pdf/8547/582/10-0087-01_Glossa_D-Dimotikou_Vivlio-Ekpaideutikou/
- <https://1oholargou.wordpress.com/2013/02/03/greek-civilization-greek-language>
- <https://apothesis.eap.gr/handle/repo/40735>
- <http://ikee.lib.auth.gr/record/320740>